

UCHWAŁA NR XII/84/16
RADY GMINY LIPCE REYMONTOWSKIE
z dnia 30 marca 2016 roku

w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, poz. 1045, poz. 1890) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015-2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipce Reymontowskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

mgr Danuta Łaska

Załącznik do Uchwały Nr XII/84/16
Rady Gminy Lipce Reymontowskie
z dnia 30 marca 2016 roku

Strategia Rozwoju **Gminy Lipce Reymontowskie** na lata 2015 – 2022

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Obszar i czas realizacji Strategii	5
3. Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza na obszarze objętym Strategią	6
3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru.....	6
3.1.1. Położenie	6
3.1.2. Powierzchnia.....	8
3.1.3. Ludność	10
3.1.4. Środowisko przyrodnicze	11
3.1.5. Rys historyczny	16
3.1.6. Rys kulturowy.....	19
3.2. Zagospodarowanie przestrzenne	25
3.2.1. Infrastruktura techniczna	25
3.2.2. Własność nieruchomości.....	30
3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	30
3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska	33
3.3. Sfera społeczna	34
3.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze.....	34
3.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców	39
3.3.3. Oświata i edukacja	41
3.3.4. Opieka zdrowotna	46
3.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	47
3.3.6. Rynek pracy	49
3.4. Sfera ekonomiczna.....	51
3.4.1. Gospodarka	51
3.4.2. Turystyka	57
3.5. Analiza SWOT.....	62
3.6. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym obszarze.....	69
4. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju danego obszaru	72
5. Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze	78
5.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru.....	78
5.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu	78
5.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury.....	79
5.4. Poprawa stanu środowiska.....	79

5.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego.....	79
5.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	80
6. Realizacja zadań.....	81
6.1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015 – 2022.....	81
6.2. Zadania planowane do realizacji po roku 2022.....	96
6.3. Powiązania realizowanych zadań z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa	96
7. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Strategii	115
8. System wdrażania Strategii	117
9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii	118
10.1 System monitorowania	118
10.2 Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	119
10.3 Działania informacyjne i promocja Strategii	122

Spis map

Mapa 1: Województwo łódzkie z zaznaczonym powiatem skierniewickim (1 – Piotrków Trybunalski; 2 – Skierniewice).	6
Mapa 2: Powiat skierniewicki z wydzielonymi gminami.	7
Mapa 3: Położenie gminy Lipce Reymontowskie w układzie drogowym.	8
Mapa 4: Mapa katastralna gminy Lipce Reymontowskie.	9

Spis tabel

Tabela 1: Powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych w stanie istniejącym na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.	9
Tabela 2: Użytkowanie gruntów w gminie Lipce Reymontowskie [ha].....	10
Tabela 3: Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Lipce Reymontowskie.	25
Tabela 4: Ujęcia wód podziemnych w gminie Lipce Reymontowskie.	26
Tabela 5: Sieć wodociągowa w gminie Lipce Reymontowskie.	27
Tabela 6: Sieć kanalizacyjna w gminie Lipce Reymontowskie.	28
Tabela 7: Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.....	31
Tabela 8: Zewidencjonowane stanowiska archeologiczne w gminie Lipce Reymontowskie.	32
Tabela 9: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Lipce Reymontowskie, stan na dzień 31 grudnia.....	34
Tabela 10: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Lipce Reymontowskie na dzień 31 grudnia	35
Tabela 11: Przyrost naturalny w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego w latach 2004 - 2014 ..	37
Tabela 12: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014.....	38
Tabela 13: Saldo migracji wewnętrznych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego oraz w powiecie w latach 2004 - 2014	38
Tabela 14: Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 - 2014	39

Tabela 15: Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2014 roku na obszarach wiejskich województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego oraz w należących do niego gminach wiejskich	39
Tabela 16: Dzieci w wieku 3 - 6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.	41
Tabela 17: Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.	42
Tabela 18: Poziom wykształcenia ludności w gminie Lipce Reymontowskie (ostatnie dostępne dane 2002 rok).....	43
Tabela 19: Poziom wykształcenia w poszczególnych powiatach woj. łódzkiego w roku 2011.	43
Tabela 20: Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) w gminie Lipce Reymontowskie [%].	44
Tabela 21: Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Lipce Reymontowskie (Gmina) i powiecie skierniewickim (Powiat).....	45
Tabela 22: Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (osoby).....	46
Tabela 23: Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 roku w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.	47
Tabela 24: Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Lipce Reymontowskie	49
Tabela 25: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	50
Tabela 26: Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2012	51
Tabela 27: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	51
Tabela 28: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w 2014 roku w Gminie Lipce Reymontowskie	53
Tabela 29: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w latach 2009 – 2014 w gminie Lipce Reymontowskie	53
Tabela 30: Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie gmin wiejskich w powiecie skierniewickim, stan na 31 grudnia	55
Tabela 31: Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze	56
Tabela 32: Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	57

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Lipce Reymontowskie, stan na dzień 31 grudnia.....	35
Wykres 2: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w % ogółem ludności w Gminie Lipce Reymontowskie na dzień 31 grudnia 2014 roku	36
Wykres 3: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminach powiatu skierniewickiego i w powiecie w % ogółem ludności na dzień 31 grudnia 2014 roku.....	36
Wykres 4: Ruch naturalny ludności w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014	37
Wykres 5: Saldo migracji wewnętrznych w gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014	38
Wykres 6: Kształtowanie się liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014.....	49
Wykres 7: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego w 2014 roku.....	52
Wykres 8: Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014	52
Wykres 9: Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg Sekcji PKD 2007 w gminie Lipce Reymontowskie w 2014 roku.....	54

1. Wstęp

Działalność władz samorządowych oparta jest w szczególności na realizacji zadań własnych określonych przez ustawę, podstawowym zaś celem działań powinno być jak najlepsze zaspokojenie indywidualnych i zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej oraz zapewnienie jej jak najwyższego standardu życia. Realizacja tych zamierzeń powinna również sprzyjać długookresowemu rozwojowi lokalnemu.

Najlepsze efekty przynoszą dobrze zaplanowane, komplementarne wobec siebie nawzajem, a także wobec już zrealizowanych, działania o charakterze długookresowym. Przynoszą one maksymalizację efektów, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów. Postępujący rozwój społeczno- gospodarczy, uwarunkowania endo- i egzogeniczne oraz integracja Polski z Unią Europejską niemalże wymuszają na władzach samorządowych właśnie takiego przemyślanego długofalowego podejścia. Jest ono podstawą do prowadzenia stabilnej polityki wzrostu gospodarczego. Podstawowym narzędziem umożliwiającym zarządzanie jednostką terytorialną w długim horyzoncie czasu jest strategia rozwoju.

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem poprzedzającym podejmowanie działań, stanowi koncepcję ich realizacji, przy jednoczesnym uwzględnieniu szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowanym przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazującym na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniającym wewnętrzne słabości.

Strategia stanowi koncepcję rozwoju, wytycza cele rozwoju oraz kierunki działania. Jest ona instrumentem stymulowania procesów społeczno- gospodarczych zachodzących na terenie gminy, a w szczególności:

- dyktuje główne kierunki rozwoju gminy,
- stanowi plan będący podstawą do podejmowania decyzji rozwojowych,
- zwiększa spójność decyzji podejmowanych przez władze samorządowe,
- pozwala na lepsze zagospodarowanie zasobów gminy,
- stanowi podstawę do ubiegania się o środki finansowe z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych,
- informuje mieszkańców i inwestorów o spodziewanych kierunkach rozwoju gminy.

Strategia spełnia zatem funkcję:

- materiału informacyjnego, określającego aktualny potencjał społeczny, ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- programu działania dla władz lokalnych,
- formalnej podstawy umożliwiającej ubieganie się o środki wsparcia z budżetu państwa oraz o środki z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- materiału promocyjnego.

Prace nad strategią gminy Lipce Reymontowskie toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach gminy Lipce Reymontowskie - największą siłę stanowią zasoby lokalne, historyczne, przyrodnicze, kapitał ludzki oraz wszelkie cenne cechy świadczące o odmienności obszaru. Strategia ma za zadanie wykorzystać je w sposób optymalny, stąd konieczność zebrania pomysłów wszystkich grup społecznych, poczynając od władz samorządowych, mieszkańców oraz organizacji działających na terenie Gminy. To właśnie te grupy posiadają największą wiedzę na temat atutów obszaru, a także moc, by je wykorzystać.

- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości - przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości Gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;

- zasada koncentracji tematycznej - Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 - 2022 będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno- gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2015 – 2022. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2019 – 2020 obejmą także następny okres programowania.

2. Obszar i czas realizacji Strategii

Obszar objęty Strategią Rozwoju to gmina wiejska Lipce Reymontowskie, położona w powiecie skierniewickim, w województwie łódzkim.

Czas realizacji Strategii to lata 2015 – 2022, a zatem wpisuje się on w nowy okres programowania interwencji funduszy Unii Europejskiej w Polsce.

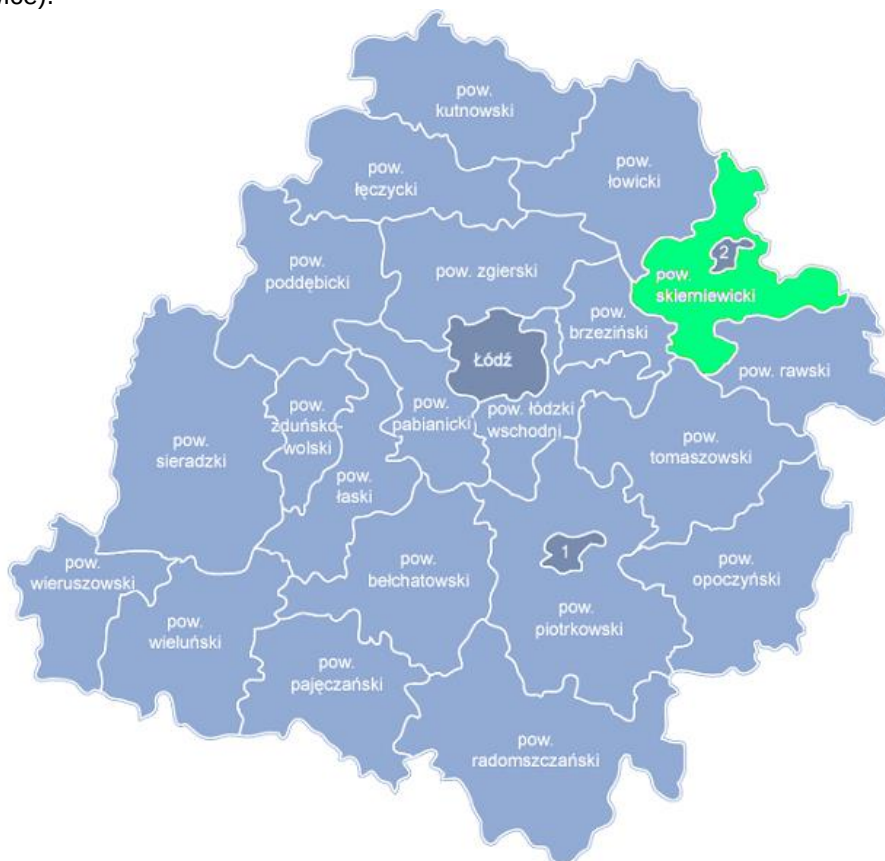
3. Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza na obszarze objętym Strategią

3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

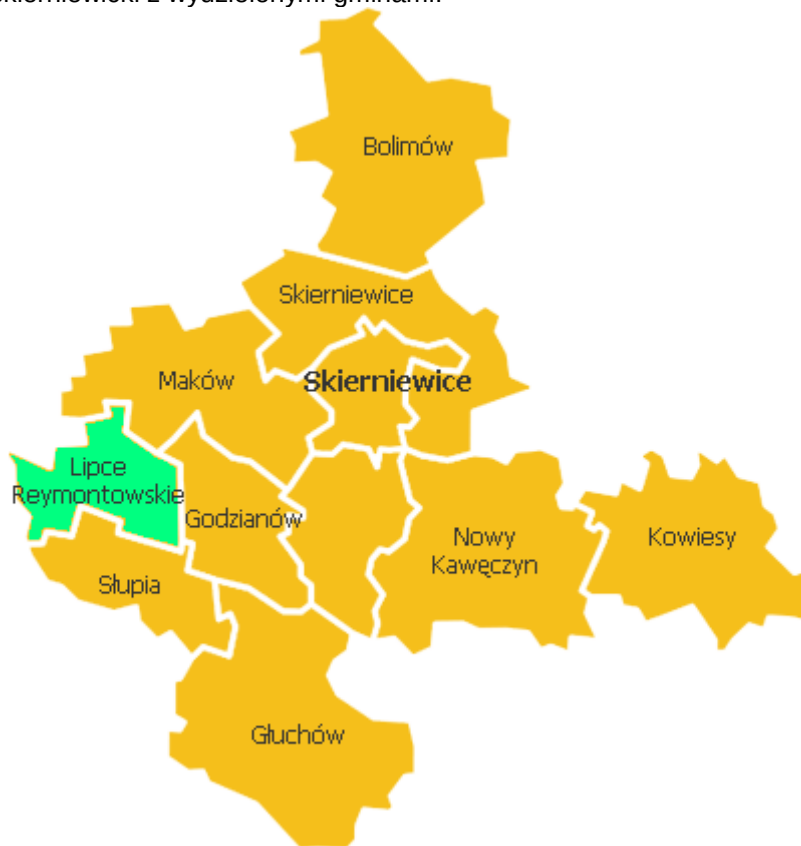
3.1.1. Położenie

Gmina wiejska Lipce Reymontowskie zlokalizowana jest w zachodniej części powiatu skierniewickiego, w północno- wschodniej części województwa łódzkiego.

Mapa 1: Województwo łódzkie z zaznaczonym powiatem skierniewickim (1 – Piotrków Trybunalski; 2 – Skierniewice).

Mapa 2: Powiat skierniewicki z wydzielonymi gminami.

Gmina graniczy z następującymi gminami położonymi w obrębie województwa łódzkiego:

- od północy – Łyszkowice (powiat łowicki), Maków (powiat skierniewicki);
- od wschodu – Godzianów (powiat skierniewicki);
- od południa – Słupia (powiat skierniewicki);
- od południowego – zachodu – Rogów (powiat brzeziński);
- od zachodu – Dmosin (powiat brzeziński).

Podstawową sieć połączeń drogowych umożliwiających komunikację w obrębie Gminy, zapewniają drogi gminne oraz drogi dojazdowe. Drogi gminne połączone są z drogami powiatowymi, które tworzą powiązania komunikacyjne Gminy Lipce Reymontowskie z obszarem zewnętrznym. Drogi powiatowe stanowią podstawę połączeń drogowych, umożliwiając dostęp do pobliskich gmin oraz do dróg wyższego rzędu, czyli dróg wojewódzkich, które realizują połączenia z dalej leżącymi ośrodkami regionalnymi. Drogi wojewódzkie położone są poza obszarem Gminy, są to drogi:

- nr 704 - prowadząca na południe do Brzezin i na północ do węzła Łyszkowice – możliwy wjazd na autostradę A2;
- droga nr 705 - prowadząca na południe do Jeżowa – dojazd do drogi krajowej nr 72 oraz na północ do Skierniewic – dojazd do drogi krajowej nr 70.

Na północny- zachód od Gminy biegnie autostrada A2, która może mieć bardzo silny wpływ na rozwój Gminy, w szczególności dlatego, że w oddalonych o około 12 km Łyszkowicach znajduje się węzeł autostradowy.

Drugim bardzo istotnym środkiem transportu jest kolej - przez terytorium Gminy przebiega magistralna linia kolejowa o znaczeniu krajowym, łącząca Warszawę z Katowicami. Ruch pociągów osobowych obsługują dwa przystanki kolejowe. Jeden z nich zlokalizowany jest w miejscowości Lipce Reymontowskie, drugi zaś przy północno- wschodniej granicy Gminy – przystanek Płyćwia. Magistrala kolejowa jest fragmentem Kolei Warszawsko- Wiedeńskiej, której budowa wpłynęła stymulująco na rozwój gminy Lipce Reymontowskie. Dostępne współcześnie połączenia kolejowe umożliwiają bezpośrednią podróż z Gminy do Łodzi, Koluszek oraz Skierniewic.

Mapa 3: Położenie gminy Lipce Reymontowskie w układzie drogowym.

Źródło: Mapy Google, www.google.pl/maps/place/Lipce+Reymontowskie

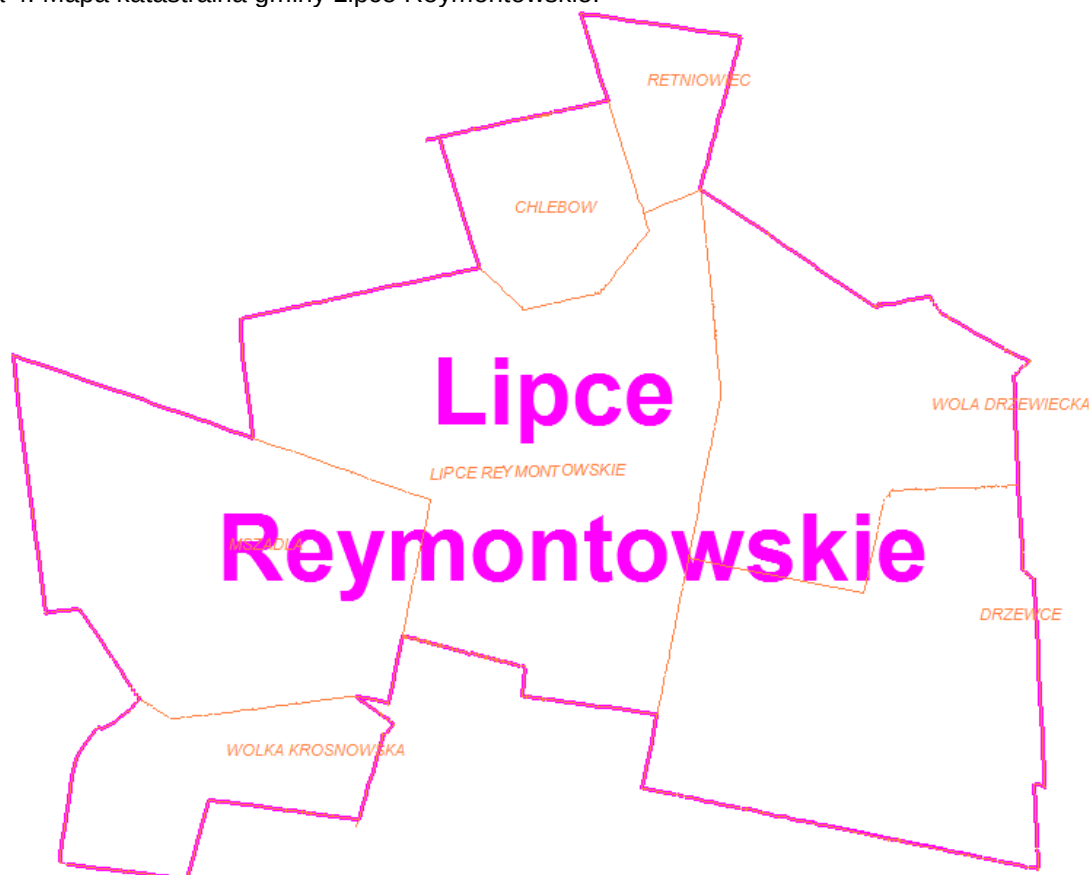
Odległość miejscowości Lipce Reymontowskie od większych ośrodków miejskich wynosi:

- Warszawa – około 98 km;
- Łódź – około 50 km;
- Skierniewice – około 18 km;
- Łowicz – około 28 km;
- Rawa Mazowiecka – około 33 km;
- Brzeziny – około 21 km.

3.1.2. Powierzchnia

Powierzchnia gminy Lipce Reymontowskie wynosi 4291 ha, co stanowi 5,7% powierzchni powiatu skierniewickiego. Klasyfikuje ją to na piątym miejscu pod względem wielkości powierzchni w powiecie. Gmina podzielona jest na 9 sołectw, do których należą: Drzewce, Chlebów, Lipce Reymontowskie, Mszadla, Retniowiec, Siciska, Wola Drzewiecka, Wólka Krosnowska oraz Wólka Podlesie. Podział Gminy obrazuje mapa poniżej.

Mapa 4: Mapa katastralna gminy Lipce Reymontowskie.

Źródło: Geoportal powiatowy, powiat-skierniewice.geoportal2.pl

Wśród obszarów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię zajmują w Gminie tereny zabudowy zagrodowej (145,9 ha), następnie tereny kolejowe (41,2 ha) oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Pozostałe tereny zajmują znacznie mniejsze powierzchnie, np. zabudowa usługowa (8,3 ha), sport i rekreacja (2,4 ha), zabudowa wielorodzinna (0,1 ha).

Tabela 1: Powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych w stanie istniejącym na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.

Rodzaj terenu zabudowanego i zurbanizowanego	Powierzchnia [ha]
Tereny zabudowy zagrodowej	145,9
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług	34,0
Tereny zabudowy wielorodzinnej	0,1
Tereny zabudowy usługowej	8,3
Tereny sportu i rekreacji	2,4
Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług	5,1
Tereny obiektów produkcyjnych w gospodarstwach rolnych	7,4
Tereny infrastruktury technicznej	2,3
Tereny kolejowe	41,2
Tereny komunikacji samochodowej - parkingi	0,3
Zieleń parkowa	1,3
Tereny czynnych cmentarzy	1,5

Źródło: „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lipce Reymontowskie”, czerwiec 2012 r

Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem wyniosła w 2014 roku 3299,10 ha, czyli 76,8% powierzchni Gminy Lipce Reymontowskie. Użytki rolne stanowiły 88,6% powierzchni gruntów, pod zasiewami znajdowało się zaś 72,5% jej powierzchni. 9,8% powierzchni zajmowały uprawy trwałe, około 9,7% sady. Około 9,9% gruntów ogółem stanowiły lasy i grunty leśne oraz pozostałe grunty¹.

Tabela 2: Użytkowanie gruntów w gminie Lipce Reymontowskie [ha]

grunty ogółem	3299,10
użytki rolne ogółem	2924,17
użytki rolne w dobrej kulturze	2 915,06
pod zasiewami	2 392,46
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	46,81
uprawy trwałe	322,61
sady ogółem	320,61
ogrody przydomowe	17,52
łąki trwałe	3,93
pastwiska trwałe	37,09
pozostałe użytki rolne	94,61
lasa i grunty leśne	195,18
pozostałe grunty	130,47

Źródło: Dane własne

Powierzchnia gruntów leśnych w Gminie wynosi 784,98 ha, lesistość² kształtuje się na poziomie 18,3%. Większość gruntów leśnych to grunty publiczne – ich udział wynosi 74,6%.³

3.1.3. Ludność

W 2014 roku gminę Lipce Reymontowskie zamieszkiwało 3285 osób, przy czym kobiety stanowiły 51,6% ogółu. Gęstość zaludnienia Gminy wynosiła zatem 77 osób/km².

Na przestrzeni lat 2004 – 2014 liczba ludności ulega zmniejszeniu, obserwuje się znaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, czyli 17 lat i mniej. Widocznie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, której udział procentowy w ogóle ludności w Gminie jest jednym z najwyższych spośród wszystkich gmin wiejskich w powiecie skierniewickim.

Przyrost naturalny ludności w Gminie w większości analizowanych lat był ujemny. Jednak zyskuje on coraz wyższe wartości, choć jest on nadal poniżej „0”.

¹ Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

² Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

³ GUS, Bank Danych Lokalnych

Na liczbę ludności w Gminie ma również wpływ ruch migracyjny, szczególnie migracje wewnętrzne, które przyjmują zarówno wartości dodatnie jak i ujemne. Rejestrowany ruch migracyjny w kierunkach zagranicznych jest znikomy, należy jednak pamiętać o nierejestrowanych wyjazdach mieszkańców.

3.1.4. Środowisko przyrodnicze

Położenie, rzeźba terenu i budowa geologiczna

Obszar gminy Lipce Reymontowskie położony jest w obrębie makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckiego, w podziale na mezoregiony należy do Wzniesień Łódzkich. Gmina położona jest na falistej wysoczyźnie, która na północy i zachodzie opada wyraźnymi stopniami terenowymi. Południowo - zachodnia część Gminy jest wzniesiona do około 230 m n.p.m. Najniższe wysokości bezwzględne występują w dolinie rzeki Uchanki. Ukształtowanie terenu na obszarze gminy Lipce Reymontowskie nie stanowi ograniczeń w produkcji rolnej ani też w lokowaniu obiektów. Obszar gminy pokrywają utwory czwartorzędowe, plejstoceny, mające podstawowe znaczenie dla budowy geologicznej i rzeźby współczesnej powierzchni terenu.

Surowce mineralne

Na terenie Gminy występują udokumentowane pokłady kruszywa naturalnego na terenie Woli Drzewieckiej. Jest to złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo 58 tys. Mg. Ze złoża nie wydobywa się jednak surowca.

Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne w obrębie Gminy są korzystne. Występują tu dobre warunki solarne charakteryzujące się stosunkowo małym zachmurzeniem, wysokimi sumami promieniowania słonecznego i znaczącą liczbą godzin słońca. Lokalne cechy warunków klimatycznych można określić następująco:

- średnia temperatura roczna wynosi 7 - 8°C,
- 100 – 110 dni przymrozkowych,
- okres wegetacyjny trwa 210 - 220 dni,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się od 38 do 60 dni,
- względna mała częstotliwość opadów gradu,
- wysoka roczna suma promieniowania słonecznego (ok. 86 kcal/cm²),
- średnie usłonecznienie wynosi 4,6 godzin,
- średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (lipiec) 18°C,
- średnia temperatura miesiąca najzimniejszego (luty) -3,4°C.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy znajduje się w zlewniach rzek: Uchanki, Bobrówki, Zwierzyńca, Łupi i Mrogi. Rzeki te są bezpośrednimi dopływami Bzury. W gminie są to przeważnie obszary źródliskowe i początkowe odcinki tych rzek. Największa powierzchniowo na terenie gminy jest zlewnia rzeki Uchanki. Obszar źródliskowy

rzeki Uchanki jest położony w rejonie Woli Drzewieckiej. Jest to teren zabudowy wiejskiej. Planuje się na tym obszarze budowę zbiornika retencyjnego na rzece. Ma on pełnić funkcję rolniczą i przeciwpowodziową.

Północno- zachodnia część Gminy należy do zlewni rzeki Bobrówki, której obszar źródłkowy występuje na pograniczu gminy Lipce Reymontowskich z gminą Łyszkowice (rejon Bobrowej). Obszar ten w większości porastają lasy. Południowo- wschodni fragment obszaru Gminy jest położony w zlewni rzeki Zwierzyniec, mającej swój początek na terenie gminy Godzianów. Niewielki fragment południowej części Gminy znajduje się w zlewni rzeki Łupia, której obszar źródłkowy jest położony na terenie gminy Słupia. Zachodnia część obszaru Gminy należy do zlewni rzeki Mroga.

Na terenie Gminy nie występują większe zbiorniki wód stojących poza niewielkimi stawami sołeckimi i przydomowymi. Największy kompleks stawów znajduje się we wsi Wólka Krosnowska, pojedyncze stawy występują w miejscowościach: Lipce Reymontowskie (niezbędna jest rekultywacja zbiornika), Mszadla, Chlebów i Drzewce.

Ocena rzek badanych w 2008 r., które przepływają przez teren Gminy wykazała, że wszystkie są zakwalifikowane do IV klasy czystości, czyli są to wody niezadowolającej czystości. Dużym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych są ścieki odprowadzane bez oczyszczania z gospodarstw indywidualnych. Zagrożenie stanowią również tzw. zanieczyszczenia obszarowe⁴. Ważnym źródłem zanieczyszczeń są także ścieki deszczowe, które spłukując powierzchnię dopływają do zbiorników wraz z zanieczyszczeniami.

Wody podziemne

Teren gminy Lipce Reymontowskie, tak jak cały obszar powiatu skierniewickiego, należy do regionu hydrogeologicznego Południowomazowieckiego, VIII kutnowskiego regionu hydrogeologicznego. Występują tutaj wodonośne utwory porowo- szczelinowe jury dolnej i środkowej oraz szczelinowo- krasowe utwory jury górnej. Miejscowo, powyżej utworów jury występują osady trzeciorzędowe, tworzące lokalne zbiorniki wód podziemnych. Wody podziemne występujące w pokrywie utworów czwartorzędowych, stanowią podstawowe użytkowe piętro wodonośne.

Wody podziemne na terenie powiatu skierniewickiego są wodami dobrej klasy - I-II⁵. Do głównych źródeł zanieczyszczeń istniejących na terenie Gminy należą:

- nieszczelne szamba;
- odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.;
- stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych;

⁴ Zanieczyszczenia obszarowe to zanieczyszczenia spływające do cieków powierzchniowych wraz z wodami opadowymi w sposób niezorganizowany z gruntów ornych, użytków zielonych, obszarów leśnych czy wysypisk nie spełniających wymagań ochrony środowiska.

⁵ klasa I – wody o bardzo dobrej jakości; wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej; żaden ze wskaźników jakości wody nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi; klasa II – wody dobrej jakości; wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne; wskaźniki jakości wody, z wyjątkiem żelaza i manganu, nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych;
- odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego.

Obszary leśne

Lasy w gminie Lipce Reymontowskie zajmują powierzchnię około 784,98 ha, co daje 18,29% jej powierzchni całkowitej. Największą lesistość wykazują sołectwa: Lipce Reymontowskie (około 558 ha) i Wola Drzewiecka (około 136 ha). W strukturze własnościowej dominują lasy państwowe, należące do Leśnictwa Lipce; zaledwie 24,86% ogółu terenów leśnych stanowią lasy prywatne, są to głównie małe kompleksy o przewadze drzewostanów sosnowych. Lasy na terenie Gminy pełnią funkcje gospodarcze i ochronne (przeważnie glebochronne, wodochronne).

Przeważająca większość to Lasy Doświadczalne Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Występują w zwartym kompleksie w północnej części Gminy. W świetle przepisów ustawy o lasach są lasami chronionymi. Posiadają również znaczenie naukowe i dydaktyczne. Skład gatunkowy drzewostanów charakteryzuje przewaga gatunków iglastych, głównie sosny, co jest efektem zalesień dokonywanych na słabych gruntach ornych w latach 50-60, kiedy powstały monokultury sosnowe z niewielką domieszką brzozy i gatunków: świerk, buk, dąb, klon, wiąz itp. W lasach dość liczne są populacje dzików i saren, występują również lisy, borsuki, krety, jeże oraz czasowo jelenie. Na polach zające, bażanty, kuropatwy. Na bogactwo awiofauny składają się takie gatunki jak: dzięcioł, kruk, sikor, szpak, jaskółka, skowronek, kukułka, gołąb grzywacz, jastrząb itp.

Z utworzonych na mocy Zarządzenia Nr 27 Wojewody Skierniewickiego z dnia 22.10.1985 r. czterech pomników przyrody obecnie pozostał tylko jeden. Jest to wiąz górski o obwodzie 2,60 m i o wysokości 21 m wchodzące w skład zadrzewienia cmentarnego w Lipcach Reymontowskich.

Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 maja 1954 r. (M.P. Nr 54 poz. 748) utworzono rezerwat leśny „Bukowiec” o powierzchni 6,54 ha (w granicach gminy Lipce Reymontowskie znajduje się 1,7 ha). Powstał w zwartym kompleksie leśnym, na granicy z gminą Łyszkowice. Rezerwat chroni buczynę karpacką z bukiem (*Fagus silvatica*) wraz z owocującymi okazami bluszczu pospolitego (*Hedera helix*). Występuje tu stary bukowy drzewostan w wieku 170 do ponad 200 lat z domieszką grabu oraz 120-letniej sosny i brzozy oraz okazałe głązy narzutowe. Rezerwat „Bukowiec” położony jest w leśnictwie Lipce.

Na terenie Gminy nie występują parki krajobrazowe, nie ma również obszarów chronionego krajobrazu, a także nie ma istniejących oraz proponowanych obszarów Natura 2000.

Gleby

Miarą przydatności gleb do produkcji rolnej są kompleksy glebowo-rolnicze. Obejmują one różne zespoły gleb, które wykazują zbliżone właściwości i mogą być podobnie użytkowane. Na obszarze gminy Lipce Reymontowskie występują kompleksy żytne – żytne dobre i słabe. Podstawowym kierunkiem w produkcji rolnej jest uprawa zbóż (przede wszystkim żyta) oraz roślin sadowniczych (porzeczki, aronii, itp.).

Odnawialne źródła energii (OZE)

Energia słoneczna

Podstawowym źródłem energii dla Ziemi jest Słońce. Ze wszystkich źródeł energii, energia słoneczna jest najbezpieczniejsza. Można ją wykorzystywać dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody, jednak energetyka słoneczna jest praktycznie najmniej wykorzystywaną formą energii w Polsce. Na terenie gminy Lipce Reymontowskie znajdują się pojedyncze kolektory słoneczne.

Energia wodna

Energetyka wodna ma 20% udział w światowej produkcji energii elektrycznej. W Polsce natomiast udział energetyki wodnej w krajowej produkcji energii elektrycznej wynosi obecnie około 1,1%. Energetyka wodna ma w kraju największe tradycje. Na terenie gminy Lipce Reymontowskie aktualnie nie ma elektrowni wodnych, ponieważ cieki wodne występujące w Gminie mają niewielki przepływ i nie ma ekonomicznego uzasadnienia ich budowy.

Energia wiatru

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni ciepłych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjnym dla inwestorów.

Na terenie Gminy w miejscowości Mszadla wybudowany został pojedynczy wiatrak.

Biomasa

Do celów energetycznych można również wykorzystywać biomasę. Biomasa to głównie pozostałości i odpady. Na cele energetyczne wykorzystuje się drewno i odpady z przerobu drewna, rośliny pochodzące z upraw energetycznych, produkty rolnicze oraz odpady organiczne z rolnictwa, niektóre odpady komunalne i przemysłowe.

Biomasa występuje w różnych stanach skupienia: stałej, gazowej i ciekłej. Przy oczyszczalniach ścieków i na składowiskach odpadów, tam gdzie rozkładają się odpady organiczne występuje biogaz będący mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Biogaz można wykorzystywać na różne sposoby, m. in. do produkcji: energii elektrycznej w silnikach iskrowych lub turbinach; energii cieplnej w przystosowanych kotłach; energii elektrycznej i cieplnej w układach skojarzonych.

Biomasa jest paliwem nieszkodliwym dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Koszty ogrzewania takim paliwem są obecnie niższe od kosztów ogrzewania olejem opałowym. Ponadto wykorzystanie biomasy pozwala zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady. Na terenie gminy Lipce Reymontowskie energia, której źródłem jest biomasa jest wykorzystywana.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło Ziemi nagromadzone w skałach oraz w wodach wypełniających pory i szczeliny w skałach. W skorupie ziemskiej występuje kilka rodzajów energii geotermalnej. Jest to energia magmy i energia geociśnień, energia gorących suchych skał i energia geotermalna nagromadzona w wodach podziemnych. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

Na terenie gminy Lipce Reymontowskie nie pozyskuje się energii geotermalnej.

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Na stan czystości powietrza w gminie Lipce Reymontowskie wpływa emisja niska, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni, palenisk domowych, procesów technologicznych i transportu samochodowego. W wielu gospodarstwach spala się także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach.

Głównym paliwem jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zanieczyszczenia. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym). We wszystkich obiektach użyteczności publicznej, stanowiących własność Gminy, przeprowadzono modernizację systemów grzewczych. Czynnikiem grzewczym jest olej opałowy. Wyjątek stanowi wielofunkcyjny budynek Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji, w którym w 2014 roku został zamontowany piec na biomasę. Czynnikiem grzewczym jest pelet. Zmodernizowane kotłownie znajdują się w:

- Szkole Podstawowej w Mszadli – zainstalowano kocioł Paromat Triplex o mocy 105 kW,
- Szkole Podstawowej w Drzewcach – zainstalowano kocioł OG-TEX o mocy 200 kW,
- Szkole Podstawowej w Lipcach Reymontowskich – zainstalowano kocioł ZUG o mocy 150 kW,
- Gminnej Bibliotece Publicznej w Lipcach Reymontowskich – zainstalowano kocioł DOM-GAZ o mocy 28 kW,
- Gminnym Ośrodku Zdrowia w Lipcach Reymontowskich – zainstalowano kocioł VIESMANN o mocy 130 kW.
- Urzędzie Gminy i GOKSiR w Lipcach Reymontowskich – zainstalowano kocioł Pellets Fuzzy Logic 2 o mocy 75 kW.

Na jakość powietrza wpływa również emisja, której źródło stanowią środki transportu. Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie zwłaszcza w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego i ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego, a także wpływają na wzrost poziomu stężenia ozonu w troposferze. Oprócz źródeł lokalnych znaczący wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w Gminie mają także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji łódzkiej i warszawskiej).

Możliwości wystąpienia poważnych awarii

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy.

Potencjalne zagrożenie stwarzają: transport drogowy i kolejowy materiałów niebezpiecznych, prowadzenie działalności przemysłowej z użyciem substancji niebezpiecznych oraz firmy zajmujące się przerobem, magazynowaniem i dystrybucją paliw.

Poważne awarie przemysłowe

Na obszarze gminy Lipce Reymontowskie znajdują się firmy, które mogłyby spowodować zagrożenie dla środowiska. Potencjalnym źródłem zagrożeń dla środowiska przyrodniczego mogą być również stacje paliw rozprawdzające materiały pędne dla potrzeb motoryzacji takie jak etyliny, oleje napędowe i gazy płynne, co także stwarza ryzyko awarii mogących mieć istotne znaczenie dla środowiska.

Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Ich skala, a także ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami.

Powodzie

Na terenie gminy Lipce Reymontowskie zagrożenie powodziowe nie jest znaczne, dotyczyć może jedynie podtopień (głównie terenów łąkowych).

3.1.5. Rys historyczny

Historia Lipiec Reymontowskich sięga pierwszej połowy XIV wieku. Wieś Lipce została założona w 1338 roku przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Janisława. Na podstawie dokumentu księcia mazowieckiego Ziemowita wiadomo, że Lipce leżące na terenie kasztelani Łowickiej, należały do arcybiskupów. Po III rozbiorze Polski (1795 r.) dobra arcybiskupie zagarnięte zostały przez Prusy. W połowie XIX w. przez teren obecnej Gminy przeprowadzono linię kolei Warszawsko- Wiedeńskiej.

Obecnie obowiązująca nazwa miejscowości i gminy - Lipce Reymontowskie wprowadzona została staraniem władz Gminy przez Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej z dniem 17 grudnia 1983 roku. Wcześniej nazwa ta odnosiła się jedynie do wybudowanego w 1946 roku przystanku kolejowego, którego oddanie zapoczątkowało nowy etap przemian, był on w tym czasie „oknem na świat” dla Lipiec i wsi sąsiednich.

Największego rozgłosu nadał jednak Lipcom Reymontowski Władysław Stanisław Reymont w swojej wielkiej epopei „Chłopi”, za którą w 1924 r. otrzymał Nagrodę Nobla. Pisarz przebywał tu w latach 1888 - 1893.⁶

Kalendarium Gminy – ważniejsze wydarzenia do 2015 roku⁷

1338	Arcybiskup Janisław zakłada na prawie czynszowym wieś Lipce (najstarsza pisownia: Lipicze – Lypcze - Lipicie) w południowej części łowickich dóbr arcybiskupstwa gnieźnieńskiego zwanych kasztelanią łowicką.
XIV w.	W Lipcach wzniesiono kościół pod wezwaniem św. Krzyża, ufundowany przez arcybiskupa Jarosława Bogorię Skotnickiego.
2 poł. XVII w.	Działania wojenne w czasie „potopu” szwedzkiego i rokoszu Lubomirskich - spustoszenie wsi.
1741 - 1744	Budowa w Lipcach nowego kościoła drewnianego ufundowanego przez arcybiskupa Krzysztofa Szembeka.
1795	III rozbiór Polski - Lipce stają się własnością króla pruskiego (edyktem z 25.05.1796 roku król pruski skonfiskował dobra arcybiskupa).
1836	W Lipcach powstaje szkoła elementarna.
1839 - 1846	Budowa przechodzącego przez Lipce odcinka pierwszej linii kolejowej na ziemiach polskich (Kolej Warszawsko- Wiedeńska).
1858	Szkoła lipiecka wprowadza się do nowego budynku.
1864	Uwłaszczenie gospodarstw chłopskich.
1867	Lipce włączono do nowo utworzonej gminy Słupia w nowo powstałym powiecie skierniewickim.
1865 - 1870	Budowa nowego kościoła murowanego.
przełom lat 80- tych i 90-tych XIX w	W Lipcach powstaje manufaktura rodziny Winklów (gręplowanie i farbowanie wełny, tkanie materiałów na barwne wełniaki).
1888 - 1893	Wł. St. Reymont pełni służbę kolejarską m.in. na trasie między Pływią a Skierniewicami
1908	Reymont kończy pisanie „Chłopów” (Nagroda Nobla - 1924 rok).
14/15.10.1917	Mieszkańcy wsi pod osłoną nocy wznoszą kamienny pomnik - Kopiec Tadeusza Kościuszki.
1918	Lipce przechodzą na własność skarbu państwa polskiego.
1919	Utworzenie 7- klasowej szkoły podstawowej.
1925 - 1927	Koło Związku Młodzieży Wiejskiej.
1932	Z inicjatywy Tadeusza Kwaśniewskiego - kierownika szkoły lipieckiej powstał Regionalny Zespół Amatorski „Wesele Boryny”, (obecna nazwa Amatorski Zespół Regionalny im. Wł. St. Reymonta).
1945	Oddanie do użytku przystanku kolejowego, który otrzymał nazwę Lipce Reymontowskie.
1954	Lipce powołano na siedzibę gromady.
1955	Wybudowano dom kultury.
1959	Elektryfikacja wsi. Otwarcie ośrodka zdrowia.
1962	Oddanie nowego budynku szkoły. Nadanie szkole imienia Reymonta.
1973	Lipce stały się siedzibą gminy.
1975	Nowy podział administracyjny kraju - Lipce włączono do województwa skierniewickiego

⁶ Strona internetowa Gminy Lipce Reymontowskie, www.lipcereymontowskie.pl

⁷ Ibidem

1979	Na bazie istniejącego domu kultury utworzono Gminny Ośrodek Kultury.
1982	Otwarcie Izby Regionalnej.
06.1983	Izba Regionalna została przekształcona w Muzeum im. Wł. St. Reymonta. Zawiązało się Towarzystwo Przyjaciół Lipiec
1986	Oddano do użytku nowy budynek, w którym znalazły siedzibę: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna
1988	W Lipcach obchodzono 650- lecie istnienia wsi (na ścianie budynku Urzędu Gminy wmurowano pamiątkową tablicę). Otwarcie Muzeum Czynu Zbrojnego.
1989	Muzeum im. Wł. St. Reymonta przeprowadziło się do nowej siedziby na terenie byłej manufaktury tkackiej.
1990	Pierwsze wybory samorządowe do Rady Gminy.
1991	Gminny Ośrodek Kultury przemianowano na Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji.
1993	W Lipcach wprowadzono nazewnictwo dla 15 ulic.
1994	Rozbudowa linii telefonicznej - telefony otrzymało 109 kolejnych abonentów na terenie gminy Lipce.
08.1995	Przyjęcie przez Radę Gminy Lipce Reymontowskie koncepcji rozwoju gminy.
1996	W Lipcach odbył się I Turniej Gmin Reymontowskich (w imprezie wzięli udział przedstawiciele gmin, na terenie których przebywał Reymont).
1997	W dniu obchodów 65 - lecia Amatorskiego Zespołu Regionalnego im. Wł. St. Reymonta i 80 - lecia Ochotniczej Straży Pożarnej otwarto nową remizę strażacką.
1998	Rada Gminy Lipce Reymontowskie ustanowiła herb i flagę gminy.
26.06.1998	Uwieńczeniem prawie dwuletnich starań Wójta Gminy - Jerzego Kabata została zarejestrowana postanowieniem Sądu Rejonowego dla miasta Stołecznego Warszawy Fundacja im. Wł. St. Reymonta.
1998	I Edycja Ogólnopolskiej Imprezy Artystycznej "Dzień Reymonta".
1999	W ramach inwestycji p.n. „Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich” oddano do użytku boisko wielofunkcyjne wraz z kortem tenisowym.
02.1999	Wydano pierwszy numer miesięcznika informacyjnego gminy Lipce Reymontowskie „Lipieckie Nowiny”.
01.2000	Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok 2000 Rokiem Reymontowskim.
2000	Zakończono budowę boiska do gry w piłkę nożną wraz z bieżnią. Utworzono Gimnazjum. Zakończono budowę I etapu oczyszczalni ścieków.
03.2000	Inauguracja Roku Reymontowskiego. V Walny Zjazd Towarzystwa Przyjaciół Lipiec Reymontowskich.
09.2000	Powiatowe Święto Plonów.
10.2000	Zjazd Pisarzy, Działaczy i Twórców Ludowych.
12.2000	Podsumowanie Obchodów Roku Reymontowskiego.
08-09.2000	Ogólnopolski Plener Rzeźbiarski.
09.2000	IX Światowe Forum Mediów Polonijnych.
2002	Jubileusz 70-lecia Amatorskiego Zespołu Regionalnego im.Wł.St.Reymonta
2002	Zakończono inwestycję p.n. „Rozbudowa Szkoły Podstawowej dla potrzeb Gimnazjum w Lipcach Reymontowskich”.
2003	Oddano do użytku Zagrodę Ludową.
2003	Drużyna OSP Drzewce zostaje Mistrzem Polski w XI Krajowych Zawodach Sportowo-Pożarniczych, które odbyły się 13 września w Toruniu.
2004	Gościnny pobyt chóru „Stokrotki” z Hamilton w Kanadzie, podczas VII edycji Dnia Reymonta.
2007	Lipiecki informator zmienia nazwę na „Gazetę Lipiecką”.
2010	Wytyczenie pierwszego odcinka szlaku pieszo-rowerowego „Śladami Reymonta”.

2012	Uroczyste obchody 50-lecia oddania do użytku budynku Szkoły Podstawowej w Lipcach Reymontowskich.
2013	Dożynki Powiatowe w Lipcach Reymontowskich.
2013	Uroczystości jubileuszowe w związku z 675 – rocznicą założenia Lipiec.
2014	Otwarcie czwartego w Lipcach Reymontowskich Muzeum Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.
2014-2015	Przeprowadzono termomodernizację budynku Urzędu Gminy

3.1.6. Rys kulturowy

Działalność kulturowa w Gminie prowadzona jest przez szereg organizacji i stowarzyszeń, dzięki którym możliwe staje się krzewienie szczególnie w młodszych mieszkańcach Gminy poczucia przynależności do ich małej ojczyzny oraz wzmacnianie postaw aktywności społecznej. W ten sposób możliwe staje się przekazywanie oraz kultywowanie lokalnych tradycji i historii obszaru.

Miejsce szczególne w pamięci lipczan zajmuje postać Władysława Stanisława Reymonta. W 2014 roku odbyła się już XVII Edycja Ogólnopolskiej Imprezy Artystycznej Dzień Reymonta, podczas której odbywają się m.in. konkursy, koncerty oraz występy artystyczne zespołów regionalnych.

Do organizacji i stowarzyszeń działających na obszarze Gminy zaliczają się:

Ochotnicze Straże Pożarne

Na obszarze Gminy działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Lipce Reymontowskie - założona w 1917 roku;
- OSP Drzewce - założona w 1923 roku;
- OSP Wola Drzewiecka - założona w 1929 roku;
- OSP Wólka Krosnowska - założona w 1954 roku;
- OSP Mszadla - założona w 1950 roku.

Jednostki OSP należą do jednych z prężniej działających organizacji społecznych na terenie Gminy. Dwie z nich tj. jednostka OSP Lipce Reymontowskie i Drzewce są w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Zadaniem jednostek jest ochrona zdrowia i życia ludzi w momencie wystąpienia takiego zagrożenia, jednak na tym ich działalność nie kończy się.

Jednostki organizują konkursy wiedzy pożarniczej, biorą czynny udział w obchodach świąt, uświetniając je swoją obecnością. Siedziby OSP służą za miejsca zebrań i spotkań mieszkańców.

Klub Sportowy Jutrzenka Drzewce⁸

Klub powstał w 1962 roku jako Ludowy Zespół Sportowy Jutrzenka Drzewce. Zespół rozgrywał mecze na boisku w Drzewcach – miało ono wymiary 90x54, a nad jedną z bramek przechodziły linie wysokiego napięcia. W roku 1995 płyta boiska została wyrównana, a obok - głównie dzięki pracy społecznej - postawiono budynek klubowy (wyremontowany wagon kolejowy). W 2001 roku Klub przeniósł się na nowo wybudowane boisko w Lipcach Reymontowskich, tam rozgrywa swoje mecze do dziś.

W roku 2003 zakupiono dwa kontenery szatniowe, w roku 2006 ogrodzono teren stadionu i wybudowano trybuny na około 500 osób. W roku 2010 zakupiono budynki szatniowe z modułów kontenerowych. Jutrzenka Drzewce gra także w piłkę nożną halową (futsal). Od roku 1998 występuje w Skierniewickiej Halowej Lidze Piłki Nożnej, od roku 2004 w I lidze, a także w różnych turniejach halowych na terenie całego województwa łódzkiego. W roku 2009 zawodnicy rozpoczęli grę w Beach Soccer. Klub uczestniczył w rozgrywkach w Mistrzostwach Polski w Ustce.

Fundacja im. Władysława Stanisława Reymonta

Dla kultywowania i rozwijania zapisanych w historii Lipiec Reymontowskich tradycji, w 1998 roku ustanowiono Fundację im. Władysława Stanisława Reymonta.

Do celów Fundacji zaliczają się:

- popularyzacja twórczości Wł. St. Reymonta w kraju i za granicą;
- promowanie młodych pisarzy wywodzących się ze środowisk wiejskich oraz popularyzowanie ich twórczości;
- inicjowanie i finansowanie prac naukowo- badawczych o życiu i twórczości Wł. St. Reymonta;
- wspieranie samorządowych inicjatyw społecznych, oświatowych, kulturalnych i gospodarczych rozwoju wsi i gminy Lipce Reymontowskie;
- uczynienie z Lipiec Reymontowskich nowoczesnej wsi z zachowaniem jej historycznych wartości i tradycji utrwalonych w powieści „Chłopi”.

Fundacja była współorganizatorem wielu imprez kulturalnych podczas obchodów Roku Reymontowskiego 2000, m.in.: „Dnia Reymonta”, Zjazdu Pisarzy, Działaczy i Twórców Ludowych, miała udział finansowy w wydaniu „Dzieł wybranych” Reymonta obejmujących cztery tomy epopei „Chłopi”, powieści „Ziemia obiecana”, „Sprawiedliwie” oraz tom „Nowele” nakładem Ludowej Spółdzielni Wydawniczej. Fundacja zajmuje się również promocją Amatorskiego Zespołu Regionalnego im. Wł. St. Reymonta poza granicami kraju - koncerty na Litwie; współuczestniczyła w organizacji IX Światowego Forum Mediów Polonijnych 2001, była organizatorem Ogólnopolskiego Pleneru Malarskiego i Ogólnopolskiego Pleneru Rzeźbiarskiego, podczas którego artyści rzeźbili postacie opisane w powieści „Chłopi”, w 2009 r. zorganizowała Ogólnopolski Sympozjum nt. Kultury Ludowej, natomiast w 2014 r. do obchodów do 90. rocznicy przyznania Reymontowi literackiej Nagrody Nobla zaprosiła inne organizacje i stowarzyszenia noszące imię Wł. St. Reymonta.

⁸ Oficjalny serwis internetowy KS Jutrzenka Drzewce, www.jutrzenka.szu.pl

Fundacja współuczestniczyła również finansowo w budowie Zagrody Ludowej, ponosząc wydatki związane z opracowaniem dokumentacji, projektowo- kosztorysowej oraz wykupem 5 budynków przenoszonych na teren Zagrody, a następnie przyczyniła się do odnowy tego lipieckiego Centrum Reymontowskiego. Wysiłkiem Fundacji poprowadzono pierwszy odcinek szlaku pieszo-rowerowego z Lipiec reymontowskich do Rogowa (docelowo ma połączyć Łódź przez Skierniewice z Warszawą). Fundacja była organizatorem licznych warsztatów regionalnych, a w swe działania włączała też młodzież. od lat Fundacja wspiera i inicjuje działalność kulturalną na terenie gminy i nie tylko a od 2002 r. współpracuje z bliźniaczą Fundacją z Toronto w Kanadzie.

Towarzystwo Przyjaciół Lipiec Reymontowskich

Towarzystwo prowadzi swoją działalność od 6 września 1983 roku. Wśród celów i zadań działania wymienia się m.in.:⁹

Cele:

- Współudział w realizowaniu zadań z zakresu rozwoju społeczno- kulturalnego Lipiec Reymontowskich;
- Ochrona tradycji kulturowych Lipiec Reymontowskich i terenów etnicznie związanych;
- Udział w wytyczaniu kierunków rozwoju gminy lipieckiej;
- Popularyzowanie tradycji kultury ludowej Lipiec Reymontowskich w kraju i za granicą;
- Wspieranie samorządowych inicjatyw społeczno- gospodarczych rozwoju wsi i gminy Lipce Reymontowskie.

Zadania

- Organizowanie sesji popularnonaukowych;
- Opracowywanie i publikowanie materiałów oraz wydawnictw związanych z przeszłością, folklorem i współczesnością Lipiec Reymontowskich i regionu;
- Wspieranie działalności Muzeum im. Wł. St. Reymonta oraz wspieranie działalności Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji;
- Współudział w organizowaniu imprez związanych z tradycją Lipiec Reymontowskich i regionu.

Do najważniejszych inicjatyw Towarzystwa podjętych w ostatnich latach zaliczają się:

- Coroczna kwesta na remont i odnowienie zabytkowych - XIX- wiecznych grobów na lipieckim cmentarzu;
- Prace renowacyjne przy zabytkowych grobach;
- Prace konserwacyjne przy pomnikach pamięci narodowej;
- Kwesta na rzecz ratowania kasztanowców na terenie Lipiec (wykonanie szczepienia drzew).

Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich w Lipcach Reymontowskich

Rada została reaktywowana 25 sierpnia 1995 roku. Reprezentowana jest przez przedstawicieli instytucji gminnych i 9 Kół Gospodyń Wiejskich zrzeszających ponad 300 członkiń. Do podstawowych zadań Gminnej Rady KGW należy koordynowanie prac kół oraz reprezentowanie ich potrzeb i interesów wobec organów władzy. Organizacja współpracuje z Urzędem Gminy, GOKSiR-em oraz funkcjonującymi

⁹ Wyciąg ze statutu Towarzystwa Przyjaciół Lipiec Reymontowskich

na terenie gminy organizacjami społecznymi. Członkinie KGW czynnie włączają się we wszystkie uroczystości gminne, a przede wszystkim w tradycyjne dożynki, „Dzień Reymonta”, „Kolory Polski” itp.

Lokalna Grupa Działania Gniazdo

Gmina Lipce Reymontowskie jest członkiem Lokalnej Grupy Działania „Gniazdo”, do której należą również następujące gminy z powiatu skierniewickiego: Skierniewice, Godzianów, Maków, Głuchów, Nowy Kawęczyn oraz Słupia.

Celami Stowarzyszenia są m.in.: realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia; działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; aktywizowanie ludności wiejskiej; działania mające na celu rozwój turystyki, ochronę i promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno- kulturowych, popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

Przynależność do LGD daje Gminie i jej mieszkańcom możliwość realizacji projektów rozwojowych, czy udziału w konkursach. Stowarzyszenie stanowi wsparcie dla jego Członków.

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich

W ramach GOKSiR funkcjonują:

Amatorski Zespół Regionalny im. Wł. St. Reymonta

Zespół powstał w 1932 roku jako hołd i podziękowanie mieszkańców Lipiec dla Wł. St. Reymonta, jest jednym z najstarszych amatorskich zespołów ludowych działających w Polsce. Początkowo występował pod nazwą „Wesele Boryny” - był to tytuł pierwszego programu artystycznego.¹⁰ W 1935 roku (w 10 rocznicę śmierci Reymonta) Zespół wystawił „Wesele Boryny” w Domu Sejmikowym w Skierniewicach. Pieśni, przyśpiewki i dialogi inscenizacji rozślawiły Zespół, a jego popularność trwa do dziś. W ciągu 80- letniej działalności Zespół prezentował widowiska ponad 600 razy na scenach krajowych i zagranicznych. Śpiewało i tańczyło w nim ponad 400 osób - w tym przeważnie wielopokoleniowe rodziny z Lipiec i okolicznych wsi. Fenomen Zespołu, polegający na nieustannej prezentacji widowiska oraz ludowych obrzędów, jest wynikiem zaangażowania i świadomości Lipczan, zobowiązanych tradycją oraz narodowym znaczeniem powieści „Chłopi”. Zespół posiada w repertuarze dwa programy artystyczne oparte na motywach powieści „Chłopi” – najbardziej znany – wspomniany powyżej pt. „Wesele Boryny” oraz „Pierzawkę”, a także wiązanek pieśni i tańców pt. „Suita łowicka”, program obrzędowy pt. „Wianki” oraz program ludowy regionu krakowskiego.

¹⁰ Premiera odbyła się 24 września 1933 roku. Spektakl obejrzało wówczas ponad 3 tysiące widzów – mieszkańców Lipiec i okolicznych wsi.

Kapela Ludowa „Borynioki”

Powstała we wrześniu w 1995 roku. Głównym celem działalności jest kultywowanie i popularyzacja muzyki, pieśni i przyśpiewek regionu łowickiego oraz rozwój i utrwalanie zainteresowań muzyką ludową. Kapela w swoim repertuarze posiada przede wszystkim utwory muzyczne – ludowe regionu łowickiego, a także utwory biesiadne i patriotyczno- żołnierskie.

Kapela jest laureatem nagród w Konkursach Kapel i Muzyków Ludowych „Klejasowe granie” w Skierniewicach i Międzywojewódzkich Przeglądach Kapel Ludowych w Bedlnie. Dwukrotnie brała udział w Międzynarodowym Przeglądzie Folklorystycznym „Tydzień Kultury Beskidzkiej”, trzykrotnie w Międzynarodowych Targach Turystyczno- Kulturalnych „Na styku kultur” w Łodzi i Jarmarku Wojewódzkim w Łodzi.

Kapela prowadzi szeroką działalność koncertową, uczestnicząc w imprezach kulturalnych, turystycznych i okolicznościowych.

Zespół Śpiewaczy „Lipconki - Miriam”

Zespół powstał w 2004 roku, jego repertuar stanowią bardzo stare ludowe pieśni weselne, pasterskie, wielkopostne, a także ballady i kolędy - zbierane od najstarszych mieszkańców lipieckiej Gminy i pieczołowicie spisywane. Pieśni wykonywane są a cappella, z ogromną starannością, odpowiadającą stylowi dawnego śpiewu ludowego.

Zespół w trakcie swojej działalności dał kilkadziesiąt koncertów na imprezach gminnych, powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich.

Uniwersytet Każdego Wieku

W 2014 roku powstał Uniwersytet Każdego Wieku. W ramach Uniwersytetu prowadzone są wykłady, ale także Warsztaty Dojrzałego Dziennikarstwa dla osób powyżej 60 roku życia. Zorganizowano również warsztaty komputerowe.

Teatr dziecięcy "CO-NIE-CO"

Teatr działa od 1999 roku. Główne cele działalności teatru to:

- rozbudzanie i rozwój zainteresowań teatrem i sztuką żywego słowa;
- inspirowanie dzieci i młodzieży do poszukiwań twórczych w dziedzinie teatru i sztuki żywego słowa;
- stwarzanie możliwości aktywnych i twórczych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Spektakle teatralne były wielokrotnie prezentowane na festiwalach i przeglądach teatralnych o zasięgu powiatowym, regionalnym i wojewódzkim, zyskując uznanie jury i otrzymując wiele nagród i wyróżnień.

Koło Plastyczne

Prowadzone są zajęcia z zakresu: rysunku, malarstwa, grafiki i rzeźby.

Szkołka Piłkarska GOKSiR

Szkołka powstała w maju 2011 roku, a jej założeniem jest szkolenie specjalistyczne w dyscyplinie piłka nożna dzieci i młodzieży w oparciu o standardy UEFA. Jest jedyną szkołką piłkarską na terenie Powiatu Skierniewickiego. W szkołce trenuje około 80 młodych zawodniczek i zawodników w wieku od 6 do 18 lat. Biorą oni udział w rozgrywkach związkowych OZPN Skierniewice.

Zajęcia prowadzone są przez profesjonalną kadrę trenerską na nowowytbudowanym boisku treningowym w Lipcach Reymontowskich oraz na hali w Godzianowie i sali w Drzewcach.

Szkołka stawia na szkolenie i zdobywanie umiejętności piłkarskich, ale również na wychowanie, radość, zabawę i aktywne spędzanie wolnego czasu. Dlatego też od samego początku swojej działalności nie prowadzi selekcji dzieci uczestniczących w zajęciach treningowych.

W ramach GOKSiR działa również sekcja siatkówki oraz gminna biblioteka publiczna.

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipcach Reymontowskich

Na terenie gminy Lipce Reymontowskie działa jedna biblioteka publiczna z siedzibą przy ulicy Słonecznej 1, w centrum Lipiec Reymontowskich. Nadzór merytoryczny nad biblioteką sprawuje Miejska Biblioteka Publiczna im. Wł. St. Reymonta w Skierniewicach. W bibliotece funkcjonuje wypożyczalnia wraz z czytelnią i księgozbiorem podręcznym.

Zgromadzony księgozbiór pozwala w dużej mierze zaspokoić różnorodne potrzeby czytelnicze zarówno najmłodszych jak i dorosłych czytelników. Biblioteka oferuje: literaturę piękną dla dorosłych, literaturę piękną dla dzieci i młodzieży, literaturę popularnonaukową, księgozbiór podręczny, lektury dla szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, bezpłatny dostęp do Internetu oraz usługę XERO.

W ramach Biblioteki prowadzony jest Klub Miłośników Książek. Dla osób – w szczególności powyżej 50 roku życia - które dotąd nie korzystały z Internetu, organizowane są zajęcia „Nie próbowałeś – pomyszkuj w bibliotece”. Zajęcia mają na celu zachęcenie i nauczanie uczestników podstawowych zasad korzystania z komputera i Internetu. Dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym realizowany był program „FunEnglish – w bibliotece”, który umożliwiał bezpłatne korzystanie z platformy e-learningowej do nauki języka angielskiego.

Przy bibliotece działa również Punkt Informacji Turystycznej.

3.2. Zagospodarowanie przestrzenne

3.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium.¹¹ Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

Infrastruktura transportu

Podstawową sieć połączeń drogowych umożliwiających komunikację w obrębie Gminy, zapewniają drogi gminne oraz drogi dojazdowe. Drogi gminne połączone są z drogami powiatowymi, które tworzą powiązania komunikacyjne Gminy Lipce Reymontowskie z obszarem zewnętrznym.

Przez obszar Gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- 1319 E – relacji: Słupia – Pszczonów;
- 2933 E – relacji: Teresin – Lipce Reymontowskie – Godzianów – Zapady;
- 2935 E – relacji: Grodzisk – Zawady – Trzcianka – Chlebów – Maków.

Stan dróg przebiegających przez obszar Gminy nie jest zadowalający. Drogi powiatowe posiadają nawierzchnię twardą – bitumiczną, często jednak w złym lub średnim stanie technicznym i dość słabe parametry techniczne, szczególnie w zakresie nienormatywnej szerokości jezdni i łuków poziomych.

Drogi gminne posiadają różnorodne nawierzchnie (twarde – bitumiczne, ulepszone, ale także gruntowe naturalne). Również szerokości jezdni są zróżnicowane – przeważają jednak drogi o niskich parametrach. Poszczególne z dróg wymagają przebudowy. Poniżej przedstawiono wykaz dróg gminnych przebiegających przez Gminę.

Tabela 3: Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Lipce Reymontowskie.

numer drogi	przebieg drogi	długość [km]
105306E	(Bobrowa) - granica gminy Łyszkowice – Mszadla	2,561
105307E	(Bobrowa) granica gminy Łyszkowice – Serwitut – Lipce Reymontowskie (ul. Leśna, ul. Golki) – Ku Woli – Wola Drzewiecka - granica gminy Godzianów (Płyćwia)	6,935
115201E	Wola Drzewiecka – Drzewce	2,201
115202E	Drzewce – gr. gm. Słupia (Gaj Bliski)	1,625
115203E	Lipce Reymontowskie – gr. gm. Słupia (Zagórze)	1,108
115204E	Mszadla – Sabinów – gr. gm. Słupia (Zagórze)	1,880

¹¹ „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

numer drogi	przebieg drogi	długość [km]
115205E	Siciska – Mszadla – Kolonia Lipiecka	1,292
121054E	(Kotulin) granica gm. Rogów – Wólka Krosnowska – Wólka Podlesie – gr. gm. Słupia (Zagórze)	2,538
121152E	(Podłęczce) gr. gm. Słupia – Wólka Krosnowska – Mszadla	2,169
-	Retniowiec (granica gminy) - Chlebów	1,800
	RAZEM	24,109

Źródło: „Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017”

Drugim bardzo istotnym środkiem transportu dla mieszkańców Gminy jest kolej - przebiega tu magistralna linia kolejowa o znaczeniu krajowym, łącząca Warszawę z Katowicami. Ruch pociągów osobowych obsługują dwa przystanki kolejowe: w miejscowości Lipce Reymontowskie oraz przy północno- wschodniej granicy Gminy – przystanek Płyćwia. Dostępne połączenia kolejowe umożliwiają bezpośrednią podróż z Gminy do Łodzi, Koluszek oraz Skierniewic.

Uzupełnieniem środków komunikacji zbiorowej jest połączenie autobusowe ze Skierniewicami.

Infrastruktura energetyczna

Układ energetyczny oparty jest na sieci średniego napięcia wychodzącej z głównych punktów zasilania położonych w Skierniewicach. Stacje transformatorowe pokrywają obszary zabudowane jednolicie z dużym niedoinwestowaniem obszaru Lipiec Reymontowskich. Obszar Gminy przecinają linie elektroenergetyczne przesyłowe 30kV, które zasilają główny punkt zasilania trakcji PKP w Lipcach Reymontowskich. Fragment terenu miejscowości Drzewce przecina linia przesyłowa 110kV.

Infrastruktura wodnokanalizacyjna

Wodociągi

Infrastruktura wodociągowa w Gminie jest dobrze rozwinięta, istnieje możliwość przyłączenia do niej kolejnych mieszkańców. System wodociągów na obszarze gminy Lipce Reymontowskie funkcjonuje w oparciu o cztery ujęcia wody zlokalizowane w: Lipcach Reymontowskich, Drzewcach, Mszadli i Woli Drzewieckiej. Krótka charakterystyka ujęć została przedstawiona poniżej.

Tabela 4: Ujęcia wód podziemnych w gminie Lipce Reymontowskie.

nazwa ujęcia	obsługiwane miejscowości	rodzaj uzdatniania	wydajność [m³/h]
Lipce Reymontowskie	Lipce Reymontowskie, Chlebów, Retniowiec	odżelazianie	53
Drzewce	Drzewce, Wola Drzewiecka, Kolonia Za Kolej, Kolonia Koryciska	odżelazianie	19,2
Mszadla	Mszadla, Siciska, Wólka Krosnowska, Wólka Podlesie	odżelazianie	21,4
Wola Drzewiecka	Wola Drzewiecka	bez uzdatniania, bezpośrednie tłoczenie do sieci	8,7

Źródło: Na podstawie „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017”

Stacja uzdatniania wody w Lipcach Reymontowskich została poddana remontowi, a budynek został poddany termomodernizacji. W 2014 roku w gminie Lipce Reymontowskie funkcjonowało 45,1km czynnej sieci wodociągowej wraz z 980 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2004 – 2014 długość sieci zwiększyła się o 1,9 km. W 2014 roku gospodarstwom domowym dostarczono 145,5 dam³ wody, czyli o 42,7 dam³ więcej niż w roku 2004. Z sieci korzystały 3102 osoby, czyli 99,82% ogółu ludności. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wzrosło w analizowanym okresie o 14,0 m³ i w 2014 roku wynosiło 44,2 m³.

Tabela 5: Sieć wodociągowa w gminie Lipce Reymontowskie.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	43,2	43,2	43,2	43,2	43,2	43,2	43,4	43,6	43,6	43,6	45,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	927	931	933	943	950	959	959	959	959	967	980
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	102,7	107,3	149,2	136,0	110,1	102,6	133,5	107,7	151,4	159,3	145,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	2942	2926	2923	2929	2897	2918	2926	2930	2909	2900	3280
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	30,2	32,0	44,9	40,9	33,2	31,1	40,2	32,4	45,7	48,2	44,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Konieczna jest budowa sieci wodociągowej na nowych terenach budowlanych, a także na terenach, na których sieć zbudowana jest z azbestocementu. Są to działania niezbędne zarówno dla polepszenia jakości życia mieszkańców, podwyższenia atrakcyjności obszaru, ale również dla ochrony środowiska przyrodniczego Gminy.

Kanalizacja¹²

Koncepcja przewiduje budowę kanalizacji sanitarnej, na terenie objętym aglomeracją (Lipce Reymontowskie, Siciska i Mszadla (bez kolonii Krzywej), doprowadzającej ścieki do zlokalizowanej we wsi Lipce Reymontowskie oczyszczalni ścieków. Na pozostałym obszarze Gminy nie objętym kanalizacją zbiorczą tj. w miejscowościach: Drzewce, Wola Drzewiecka, Wólka Podlesie, Wólka Krosnowska, Retniowiec, Chlebów oraz w części wsi Mszadla przewidziano budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Do 2009 roku na obszarze Gminy funkcjonowały 4 przydomowe oczyszczalnie ścieków, od 2010 roku wybudowano 79 przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Drzewce (35 szt.), Mszadla (5 szt.), Wola Drzewiecka (17 szt.), Wólka Krosnowska (14 szt.) i Wólka Podlesie (8 szt.). Pozostali mieszkańcy Gminy korzystają z bezodpływowych szamb. W 2014 roku było ich 587.

¹² Na podstawie „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017”

Na terenie Gminy działa gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych zlokalizowana w Lipcach Reymontowskich oraz oczyszczalnia zakładowa dla firmy „REYDROB” sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Drobiarskie. Obie oczyszczalnie odprowadzają ścieki oczyszczone do rzeki Uchanki. W roku 2009 w wyniku rozbudowy gminnej oczyszczalni ścieków zwiększono jej przepustowość do 260 m³/d. Obecnie do oczyszczalni dopływa średnio 120 m³/d ścieków.

W 2014 roku na terytorium Gminy funkcjonowało 5,3 km czynnej sieci kanalizacyjnej wraz z 300 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Odprowadzono 40 dam³ ścieków, z sieci korzystały 983 osoby, czyli 29,9% mieszkańców. Sieć kanalizacyjna w Gminie jest zatem słabo rozwinięta, konieczna jest jej rozbudowa. Modernizacji wymaga także gminna oczyszczalnia ścieków w zakresie gospodarki osadami.

Tabela 6: Sieć kanalizacyjna w gminie Lipce Reymontowskie.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	3,4	3,4	3,4	3,4	5,0	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	142	142	142	142	187	310	310	311	312	296	300
ścieki odprowadzone [dam ³]	18,9	15,8	13,7	13,4	24,0	40,8	41	39	35	40,0	40,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	194	460	459	459	583	923	926	929	924	883	983

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gospodarka odpadami

Odbiorem odpadów komunalnych z terenu Gminy zajmuje się „EKO-REGION” Sp. z o.o. z Bełchatowa. Wszystkie nieruchomości, których właściciele zadeklarowali segregowanie odpadów, zostały wyposażone w trzy pojemniki: z żółtą klapą na tzw. odpady suche (papier, tektura, metal, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe), z pomarańczową klapą na szkło białe i kolorowe, z zieloną klapą na pozostałe zmieszane odpady.

Zużyte baterie mieszkańcy mogą wrzucać do pojemników ustawionych w następujących punktach:

- Publiczne Gimnazjum w Lipcach Reymontowskich;
- Szkoła Podstawowa w Lipcach Reymontowskich;
- Przedszkole w Lipcach Reymontowskich;
- Urząd Gminy i GOKSiR w Lipcach Reymontowskich;
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Lipcach Reymontowskich;
- Szkoła Podstawowa w Drzewcach;
- Szkoła Podstawowa w Mszadli.

Przeterminowane leki należy wrzucać do pojemników ustawionych w: punkcie aptecznym w Lipcach Reymontowskich, Urzędzie Gminy Lipce Reymontowskie oraz w Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich.

Odpady budowlane i rozbiórkowe z remontów należy gromadzić w odpowiednich kontenerach. Kontener zostanie odebrany w terminie 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia przez Urząd Gminy do „EKO-REGION-u”.

Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych zlokalizowany jest w Skierniewicach. Do punktu, każdy zainteresowany może we własnym zakresie, dostarczyć następujące frakcje odpadów:

- odpady zielone z terenów zabudowy wielorodzinnej;
- odpady budowlano- rozbiórkowe;
- meble i odpady wielkogabarytowe;
- przeterminowane leki;
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe);
- zużyte baterie i akumulatory;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- zużyte opony.

Odpady wielkogabarytowe zbierane są jeden raz w roku w ramach obwoźnego odbioru odpadów bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych.

Gmina Lipce Reymontowskie nie posiada na swym obszarze składowisk odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych. Odbierane z terenu Gminy odpady komunalne zmieszane trafiają do Zakładu Gospodarki Odpadami w Pukininie i Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Płoszowie. Komunalne odpady segregowane przekazywane są do Zakładu w Julkowie (gm. Skierniewice).

Infrastruktura łączności

Mieszkańcy Gminy posiadają dostęp do sieci telefonicznej stacjonarnej oraz komórkowej. Sieć telekomunikacyjna oparta jest o dwie centrale zlokalizowane w Lipcach Reymontowskich i w Mszadli. Sieć telefonii wymaga modernizacji w oparciu o wymianę na linie światłowodowe. Z sieci telefonii komórkowej można korzystać na obszarze całej Gminy. W miejscowości Lipce Reymontowskie znajdują się trzy stacje bazowe telefonii komórkowej.

Mieszkańcy gminy Lipce Reymontowskie mają możliwość korzystania z Internetu. Dzieci i młodzież mogą z niego korzystać m.in. w szkołach. Możliwość korzystania z sieci Internet istnieje również w Gminnej Bibliotece Publicznej w Lipcach Reymontowskich i Publicznym Gimnazjum w Lipcach Reymontowskich.

Ciepłownictwo

Gospodarstwa domowe na potrzeby uzyskania ciepłej wody użytkowej oraz ogrzania pomieszczeń korzystają z lokalnych źródeł ciepła, którymi są piece. W piecach tych (najczęściej starych i o obniżonej efektywności) spalane jest drewno, węgiel (o różnym stopniu zasilczenia), ale także odpady, które podczas spalania dają dużo ciepła, ale niestety generują również zanieczyszczenia.

W Gminie przeprowadzono kilka prac, które podniosły efektywność energetyczną budynków. Była to termoizolacja budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia w Lipcach Reymontowskich,

a także modernizacja sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Lipcach Reymontowskich, modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Mszadli oraz modernizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipcach Reymontowskich. W ramach inwestycji wymianie lub naprawie podlegała stolarka drzwiowa i okienna, docieplenie ścian. We wszystkich obiektach użyteczności publicznej stanowiących własność Gminy, przeprowadzono modernizację systemów grzewczych i wprowadzono jako czynnik grzewczy olej opałowy. W latach 2014-2015 przeprowadzono termomodernizację wielofunkcyjnego budynku Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji wraz z wymianą instalacji centralnego ogrzewania oraz wymianą kotła olejowego na kocioł na biopaliwo (pelet).

Poświęca się także uwagę pompom ciepła – organizując spotkania informacyjne.

Działania te nie są jednak wystarczające. W Gminie muszą być wdrażane dalsze rozwiązania ekonomiczne, energooszczędne oraz ekologiczne. Pożądane jest wykorzystywanie instalacji opartych o odnawialne źródła energii oraz wdrażanie rozwiązań prowadzących do wzrostu efektywności energetycznej budynków (stąd rozważania na temat montażu pomp ciepła). Rozwiązania te wniosą oszczędności do budżetu oraz zmniejszą emisję substancji szkodliwych do środowiska naturalnego.

3.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Lipce Reymontowskie jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

Na moment sporządzania niniejszego opracowania gmina Lipce Reymontowskie posiada do sprzedaży:

- 23 działki budowlane w miejscowości Wola Drzewiecka o powierzchniach od 1046 do 6113 m²;
- 3 działki w centrum Lipiec Reymontowskich pod zabudowę mieszkaniowo- usługową o powierzchniach od 825 do 966 m².

3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

„Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2).”¹³

Poniżej wymieniono zabytki na obszarze Gminy Lipce Reymontowskie zgodnie z „Wykazem zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 30 września 2014 r.” – zabytki te znajdują się tylko w miejscowości Lipce Reymontowskie:

¹³ Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl

- cmentarz rzymsko- katolicki (stary), 2 poł. XIX, nr rej.: 858 z 3.01.1992;
- kaplica św. Józefata, drewniana, XVIII/XIX, nr rej.: 240-XII-1 z 8.04.1950;
- mogiła zbiorowa z II wojny światowej, na cmentarzu rzymsko- katolickim „nowym”, nr rej.: 920 z 22.12.1992.

Gminna ewidencja zabytków w gminie Lipce Reymontowskie została sporządzona w 2007 roku.

Poniżej przedstawiono znajdujące się w niej zabytki.

Tabela 7: Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

lp.	miejsowość	obiekt	czas powstania	uwagi/ informacja o ochronie
1	Lipce Reymontowskie	Zespół kościoła parafialnego p.w. Znalezienia Krzyża Św.	1866 i 1905 r.	MPZP
2	Lipce Reymontowskie	Domek Reymonta (Dróżnika)	ok. 1880 r.	-
3	Lipce Reymontowskie	Cmentarz przykościelny	XIV – XV w.	MPZP
4	Lipce Reymontowskie	Cmentarz rzymsko- katolicki	ok. 1956 r.	MPZP
5	Wola Drzewiecka	Stanowisko archeologiczne	IV-V	-
6	Wola Drzewiecka	Stanowisko archeologiczne	V EB – Ha D	MPZP
7	Wola Drzewiecka	Stanowisko archeologiczne	XIII-XV w.	częściowo MPZP
8	Wola Drzewiecka	Stanowisko archeologiczne	bliżej nieokreślony okres pradziejowy	MPZP
9	Wola Drzewiecka – brak lokalizacji	Stanowisko archeologiczne	IV EB	-
10	Mszadla	Stanowisko archeologiczne	XV-XVII w.	częściowo MPZP
11	Lipce Reymontowskie	Stanowisko archeologiczne	XIII-XV w.	MPZP
12	Lipce Reymontowskie – brak lokalizacji	Stanowisko archeologiczne	III okres średniowieczny	-
13	Wólka Krosnowska	Stanowisko archeologiczne	XVI-XVII w.	MPZP
14	Wólka Krosnowska	Stanowisko archeologiczne	XVI-XVII w.	MPZP
15	Drzewce	Stanowisko archeologiczne	XV-XVII w.	MPZP
16	Drzewce	Stanowisko archeologiczne	XIV-XVII w.	MPZP
17	Drzewce	Stanowisko archeologiczne	XVI-XVII w.	MPZP
18	Drzewce	Stanowisko archeologiczne	XIV-XV w.	MPZP
19	Siciska	kapliczka	1920 r.	-
20	Chlebów	Stanowisko archeologiczne	XIV-XVI w.	MPZP
21	Wola Drzewiecka	kapliczka	1920 r.	-

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi rejestru Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarze Gminy istnieje 15 stanowisk archeologicznych - przedstawia je tabela poniżej.

Tabela 8: Zewidencjonowane stanowiska archeologiczne w gminie Lipce Reymontowskie.

lp.	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze	miejsowość	nr stanowiska w miejscowości	rodzaj stanowiska	chronologia
1	63-56	4	Wola Drzewiecka	2	śląd osadnictwa	kultura łużycka, IV-V EB
2	63-56	5	Wola Drzewiecka	3	śląd osadnictwa osada	kultura łużycka XIV-XVI w.
3	63-56	6	Wola Drzewiecka - Praga	4	osada	XII-XV w.
4	63-56	19	Wola Drzewiecka - Praga	1	śląd osadnictwa	okres pradziejowy
5	63-56	23 – brak lokalizacji	Wola Drzewiecka	1	osada	kultura łużycka – IV EB
6	63-56	15	Mszadla – Stara Wieś	1	osada	XV-XVI w.
7	63-56	16	Lipce Reymontowskie – Ku Woli	1	osada	XIII-XV w.
8	63-56	21 brak lokalizacji	Lipce Reymontowskie	2	osada	III okres wczesnośredniowieczny
9	64-56	8	Wólka Krosnowska	2	osada	XVI-XVII w.
10	64-56	9	Wólka Krosnowska	1	osada	XVI-XVII w.
11	64-56	13	Drzewce	1	osada	XV-XVII w.
12	64-56	14	Drzewce	2	osada	XIV-XVII w.
13	64-56	15	Drzewce	3	osada	XVI-XVII w.
14	64-56	16	Drzewce	4	osada	XIV-XV w.
15	63-56	20	Chlebów	1	osada	XIV-XVI w.

Źródło: „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lipce Reymontowskie”, czerwiec 2012 r.

Miejsca i pomniki pamięci narodowej¹⁴

Do miejsc pamięci narodowej na terenie Gminy Lipce Reymontowskie należą:

- mogiła zbiorowa żołnierzy Armii Krajowej poległych w sierpniu 1944 r. i poległych w Retniowcu w 1943 r., zamordowanych we wrześniu 1939 r. mieszkańców wsi Siciska, mogiła znajduje się na nowym cmentarzu w Lipcach Reymontowskich i jest wpisana do rejestru zabytków decyzją nr 920 z dnia 22.12.1922r.;
- zbiorowe groby mieszkańców Sicisk zamordowanych przez okupantów hitlerowskich we wrześniu 1939 r.;
- grób – pomnik płk Tadeusza Golki ps. „Stefan”, szefa wyszkolenia Batalionów Chłopskich okręgu Warszawskiego oraz organizatora i szefa Oddziału Batalionów w bitwie pod Trzcianką. Grób znajduje się na cyplu lasu w pobliżu Lipiec Reymontowskich i Woli Drzewieckiej;

¹⁴ „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lipce Reymontowskie”, czerwiec 2012 r

- obelisk (kopiec) ku czci Tadeusza Kościuszki ułożony z polnych kamieni przez mieszkańców wsi Lipce (Lipce Reymontowskie od 1983 r.), w październiku 1917 r. Na tablicy wyryto napis: „Tadeuszowi Kościuszcze Naczelnikowi Narodu polskiego – włościanie wsi Lipce”.

Charakterystyczny element w zagospodarowaniu obszaru Gminy stanowi 36 przydrożnych kapliczek oraz liczne krzyże przydrożne.

3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Ochroną środowiska nazywa się działania podejmowane lub zaniechane mające na celu zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- Racjonalnym w kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- Przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;
- Przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Działania związane z ochroną środowiska mogą być finansowane/ współfinansowane ze środków: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy Unii Europejskiej, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Ochrona środowiska na obszarze Gminy prowadzona jest w oparciu o dokumenty strategiczne Unii Europejskiej. Nie możemy zapominać o tym, że Polska jest zobowiązana do osiągnięcia 15% udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym do 2020 roku. W związku z tym bardzo ważne jest, aby Gmina Lipce Reymontowskie wzięła aktywny udział w dążeniu do tego celu i wprowadzała na swoim obszarze jak najwięcej rozwiązań z zastosowaniem OZE (oczywiście muszą być to rozwiązania efektywne ekonomicznie oraz nie kolidujące z innymi sferami życia społeczno-gospodarczego Gminy).

Sprawy związane z ochroną środowiska porządkuje w Gminie „Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010 - 2013 z uwzględnieniem lat 2014 - 2017”. Jak czytamy w Programie: „Celem programu jest przeprowadzenie oceny stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami na terenie gminy, analizy realizacji zadań zapisanych w POŚ i PGO oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu gminnego w zakresie ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lipce Reymontowskie (...) stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie a także ukierunkować podejmowane działania w celu przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.”

W Gminie przeprowadzona była również inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Gmina od 2014 roku korzysta z dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na odbiór, transport i unieszkodliwienie azbestu i wyrobów zawierających azbest, pochodzących z wymiany pokryć dachowych lub elementów elewacji.

3.3. Sfera społeczna

3.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

Liczba ludności

W 2014 roku Gminę Lipce Reymontowskie zamieszkiwało 3285 osób (nieznaczną przewagę stanowiły kobiety). Liczba ludności w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014 kształtowała się następująco:

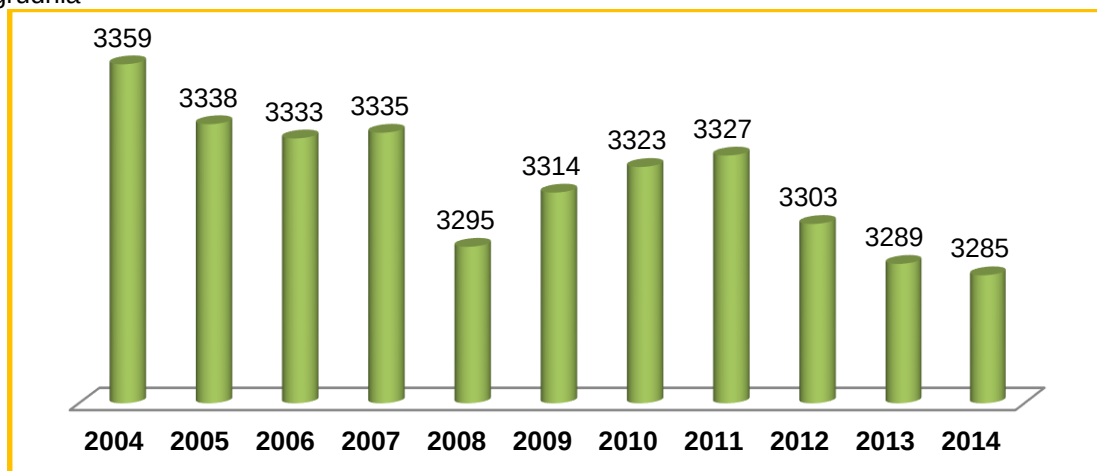
Tabela 9: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Lipce Reymontowskie, stan na dzień 31 grudnia

	ogółem	kobiety	mężczyźni
2004	3 359	1 733	1 626
2005	3 338	1 721	1 617
2006	3 333	1 711	1 622
2007	3 335	1 717	1 618
2008	3 295	1 693	1 602
2009	3 314	1 704	1 610
2010	3 323	1 720	1 603
2011	3 327	1 731	1 596
2012	3 303	1 710	1 593
2013	3 289	1 696	1 593
2014	3285	1695	1590

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Lipce Reymontowskie ulega wahaniom, z tendencją malejącą. W roku 2014 zarejestrowano o 74 osoby mniej niż w roku 2004, była to również najniższa liczba ludności w całym badanym okresie, co nie jest dobrym prognostykiem dla Gminy.

Wykres 1: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Lipce Reymontowskie, stan na dzień 31 grudnia

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku

Poniżej przedstawiono dane dotyczące struktury wieku ludności w gminie Lipce Reymontowskie. W strukturze wieku ludności wyróżnia się trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Tabela 10: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Lipce Reymontowskie na dzień 31 grudnia

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjnym	750	717	707	705	671	668	660	644	636	629	642
produkcyjnym	1 994	2 000	2 002	2 004	1 990	2 018	2 030	2 033	2 013	1 983	1974
poprodukcyjnym	615	621	624	626	634	628	633	650	654	677	669

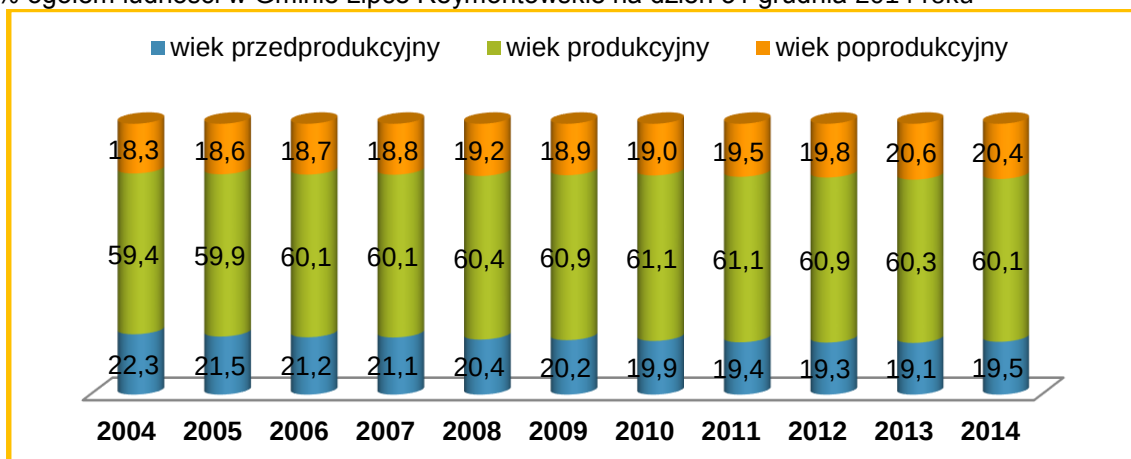
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Porównując dane krańcowe badanego okresu stwierdza się, co następuje:

- liczba ludności ogółem zmniejszyła się o 74 osoby;
- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 108 osób;
- liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 20 osób;
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 54 osoby.

Struktura ludności wg podanych wyżej grup związana jest bezpośrednio z ruchem naturalnym ludności oraz ruchem migracyjnym. Wskazane dane są niepokojące, ponieważ liczba osób w wieku do 17 lat wyraźnie ulega zmniejszeniu. Społeczeństwo zamieszkujące Gminę należy do typu „starzejącego się”, co jest obecnie typowe dla większości Gmin w Polsce. Wykres poniżej przedstawia procentowy udział danej kategorii wieku w ogóle ludności. Wyraźnie zaznacza się malejący udział grupy osób w wieku przedprodukcyjnym.

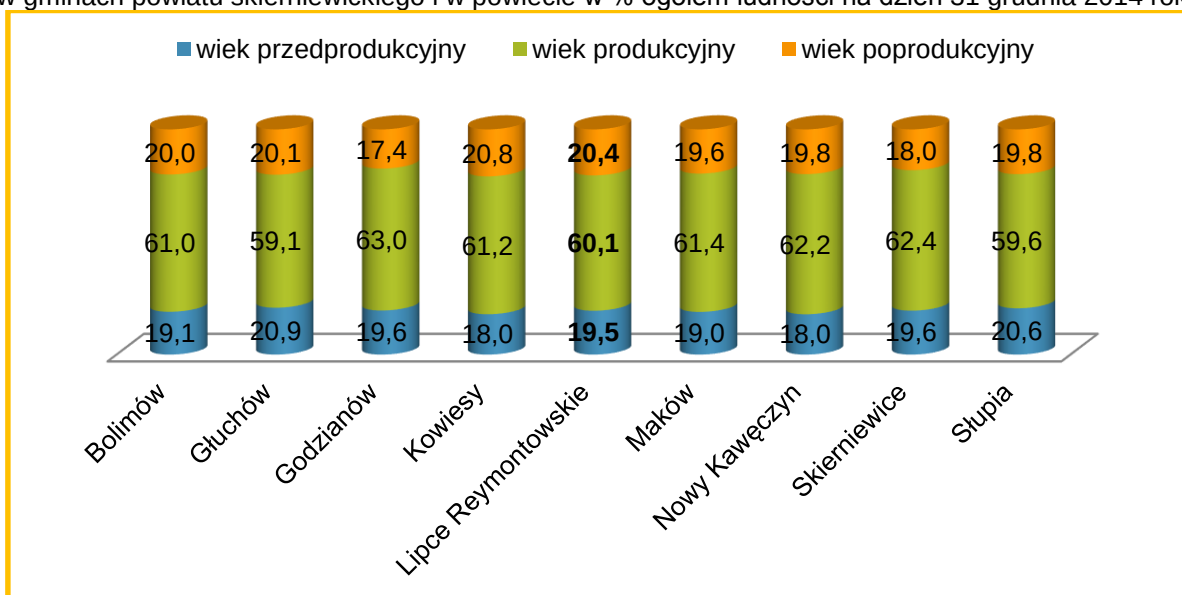
Wykres 2: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w % ogółem ludności w Gminie Lipce Reymontowskie na dzień 31 grudnia 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres poniżej przedstawia udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem we wszystkich gminach wiejskich powiatu skierniewickiego. W gminie Lipce Reymontowskie struktura osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym nie odbiegała znacząco od tej zarejestrowanej w pozostałych gminach.

Wykres 3: Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminach powiatu skierniewickiego i w powiecie w % ogółem ludności na dzień 31 grudnia 2014 roku

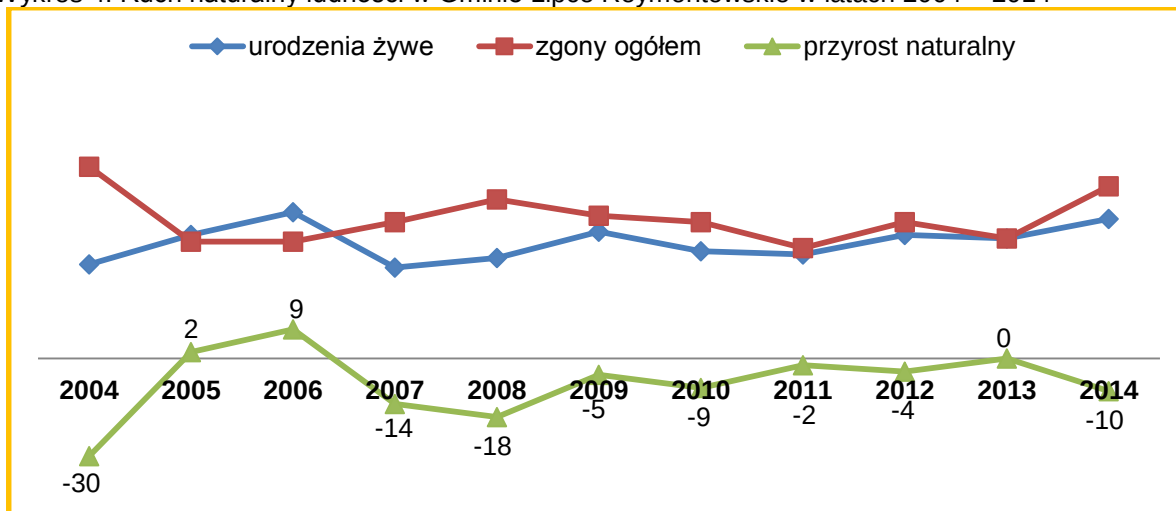

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Ruch naturalny ludności

Poniżej przedstawiono kształtowanie się ruchu naturalnego ludności w gminie Lipce Reymontowskie. Dla opisu zjawiska wykorzystuje się cechę jaką jest przyrost naturalny, który stanowi różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. W Gminie w większości lat wartości przyrostu naturalnego były ujemne, czyli liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń żywych.

Wykres 4: Ruch naturalny ludności w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W porównaniu do pozostałych gmin wiejskich powiatu skierniewickiego w gminie Lipce Reymontowskie rejestrowane są jedne z mniejszych wahań w wartości zmiennej. Najwyższy przyrost naturalny odnotowywany jest w gminach Słupia i Skierniewice.

Tabela 11: Przyrost naturalny w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego w latach 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	-21	5	-24	-8	-10	-4	-6	-1	-8	-37	2
Głuchów	-29	-12	-8	-27	-8	-10	-20	-8	3	-21	-15
Godzianów	4	4	-11	-1	-5	-24	-19	-10	6	-12	2
Kowiesy	-23	-28	-2	-10	-19	-5	7	-19	0	-8	-1
Lipce Reymontowskie	-30	2	9	-14	-18	-5	-9	-2	-4	0	-10
Maków	-19	-3	-25	16	10	-9	-9	-5	-2	-8	-13
Nowy Kawęczyn	-16	-19	-23	-5	-16	-21	-13	-37	-13	-10	-15
Skierniewice	-7	-19	1	4	10	-6	16	2	-18	-2	-11
Słupia	3	4	0	5	2	-8	7	-7	7	-2	5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ruch migracyjny

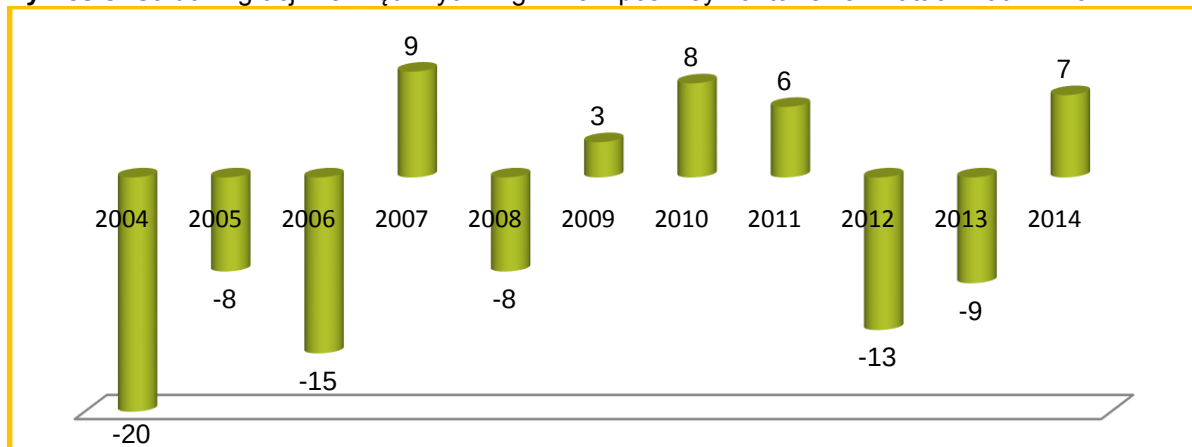
Na liczbę ludności w Gminie ma również wpływ saldo migracji wewnętrznych (saldo migracji zagranicznych kształtuje się na poziomie $<-1; 2>$, w większości lat przyjmując wartość „0”). Zgodnie z definicją GUS: „Migracje wewnętrzne to przemieszczenia ludności w granicach państwa, czyli zmiana gminy zamieszkania lub w przypadku gminy miejsko- wiejskiej przeniesienie się z terenów miejskich do wiejskich tej gminy lub odwrotnie.”, natomiast „Saldo migracji to różnica między napływem i odpływem migracyjnym.”

Tabela 12: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych dla Gminy Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014

saldo migracji	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wewnętrznych	-20	-8	-15	9	-8	3	8	6	-13	-9	7
zagranicznych	0	0	0	2	0	-1	0	0	2	0	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 5: Saldo migracji wewnętrznych w gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Lipce Reymontowskie ulega wahaniom przyjmując zarówno wartości dodatnie jak i ujemne.

Tabela 13: Saldo migracji wewnętrznych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego oraz w powiecie w latach 2004 - 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	7	0	-1	1	11	16	-13	3	2	-21	2
Głuchów	-45	-11	-21	3	-34	-10	-3	-12	-20	-12	-21
Godzianów	-21	-3	-30	-6	7	-8	-6	2	-30	-5	-14
Kowiesy	2	-5	8	-7	-21	-4	-8	25	9	18	-16
Lipce Reymontowskie	-20	-8	-15	9	-8	3	8	6	-13	-9	7
Maków	-28	5	12	-5	25	1	16	-11	54	30	-9
Nowy Kawęczyn	17	5	4	18	24	-2	45	10	14	9	36
Skierniewice	-13	5	48	44	48	86	58	19	15	29	19
Słupia	-24	-18	-16	-22	-9	6	-18	2	6	2	-24

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Spośród badanych gmin ujemne saldo migracji odnotowywano w Godzianowie, Głuchowie, Słupii i Lipcach Reymontowskich. W pozostałych gminach odnotowano dodatnie wartości salda.

Istnieje kilka czynników determinujących ruch migracyjny społeczeństwa, zalicza się do nich:¹⁵

- czynniki demograficzne: wiek, płeć i stan cywilny;
- czynniki pozademograficzne: ekonomiczne, polityczne, etniczne, społeczne i kulturowe.

¹⁵ „Materiały dydaktyczne Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

3.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

W roku 2014 w gminie Lipce Reymontowskie były 1021 mieszkania (zamieszkane i niezamieszkane). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 95,1 m², natomiast na 1 osobę przypadło 29,6 m². Dla porównania – w powiecie skierniewickim powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 89,2 m², a na 1 osobę przypadało 27,9 m².

Tabela 14: Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 - 2014

ZASOBY MIESZKANIOWE		lata										
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	mieszk.	972	976	978	983	988	995	1006	1009	1018	1022	1021
Przeciętna powierzchnia użytkowa												
1 mieszkania	m ²	88,1	88,2	88,5	88,8	89,4	89,8	93,8	94,0	94,6	94,9	95,1
na 1 osobę	m ²	25,5	25,8	26,0	26,2	26,8	27,0	28,4	28,5	29,1	29,5	29,6
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:												
wodociąg	mieszk.	886	890	892	897	903	910	948	951	960	965	964
ustęp splukiwany	mieszk.	615	619	621	626	632	639	783	786	796	802	802
łazienka	mieszk.	640	644	646	651	657	664	740	743	753	759	759
centralne ogrzewanie	mieszk.	626	630	632	637	643	650	694	697	706	712	712

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno- sanitarne. Mieszkańcy nie mają dostępu do gazu z sieci.

W 2014 roku w Gminie Lipce Reymontowskie:

- 94,4% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej;
- 78,6% mieszkań posiadało ustęp splukiwany;
- 74,3% mieszkań było wyposażonych w łazienkę;
- 69,7% mieszkań miało podłączone centralne ogrzewanie.

W każdym z rodzajów instalacji gmina Lipce Reymontowskie przekracza średnią dla powiatu i województwa łódzkiego. Wyjątek stanowi wyposażenie mieszkań w łazienkę, gdzie wskaźnik ten dla powiatu jest minimalnie wyższy (o 0,1%). W porównaniu do pozostałych gmin wiejskich powiatu, Gmina posiada największy udział mieszkań wyposażonych w instalację wodociągową. W przypadku łazienki i centralnego ogrzewania, udział mieszkań w nie wyposażonych jest zbliżony do tego w pozostałych gminach.

Tabela 15: Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2014 roku na obszarach wiejskich województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego oraz w należących do niego gminach wiejskich

jednostka terytorialna	wodociąg	łazienka ¹⁶	centralne ogrzewanie
Bolimów	88,4	71,4	56,3
Głuchów	90,8	80,8	72,0
Godzianów	92,0	80,8	74,3
Kowiesy	75,6	67,8	53,4

¹⁶ Definicja GUS: „Urządzenia kąpielowe, prysznice z odpływem wody”

jednostka terytorialna	wodociąg	łazienka ¹⁶	centralne ogrzewanie
Lipce Reymontowskie	94,4	74,3	69,7
Maków	91,3	80,3	77,2
Nowy Kawęczyn	75,3	61,0	50,4
Skierniewice	85,8	76,0	72,7
Słupia	91,4	75,7	75,3
powiat skierniewicki	86,6	74,4	67,0
województwo łódzkie	88,8	74,0	63,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W porównaniu do pozostałych gmin wiejskich, a także w odniesieniu do średnich dla powiatu skierniewickiego oraz województwa łódzkiego, warunki życia mieszkańców gminy Lipce Reymontowskie są dobre. Dostęp do wymienionych wyżej instalacji warunkuje poziom higieny mieszkańców, kondycję zdrowotną, ma także wpływ na stan środowiska naturalnego.

Dostęp do infrastruktury technicznej ma ogromne znaczenie dla komfortu życia. Jednakowo ważny jest dostęp do infrastruktury społecznej. Na rozwój wszystkich mieszkańców oraz ich poczucie satysfakcji ma wpływ infrastruktura sportowa, miejsca rekreacji i wypoczynku, spotkań z rówieśnikami, a także dostęp do szeroko pojętej kultury.

Na obszarze Gminy wszyscy jej mieszkańcy mogą korzystać z różnego rodzaju boisk. Przy szkole w Lipcach Reymontowskich znajduje się wielofunkcyjne boisko do gier zespołowych z nawierzchnią poliuretanową oraz kort tenisowy. W miejscowości Lipce Reymontowskie znajduje się boisko do gry w piłkę nożną wraz z bieżnią. W 2014 roku na terenie przyległym do tego obiektu wybudowano boisko treningowe. Przy szkole w Drzewcach znajduje się boisko do gry w piłkę plażową.

Dodatkowo mieszkańcy mają dostęp do siłowni „pod chmurką” zlokalizowanej na terenie mini – parku w Lipcach Reymontowskich. Najmłodsi mieszkańcy Gminy mogą spędzać czas wolny na placach zabaw zlokalizowanych w Chlebowie, Drzewcach, Mszadli oraz w Lipcach Reymontowskich.

Gmina realizuje także inwestycje, które mają na celu podniesienie standardu pomieszczeń oraz stwarzanie miejsc, w których może być prowadzona działalność na rzecz propagowania kultury i szerzenie dziedzictwa historycznego oraz lokalnych tradycji. Organizowane są również cykliczne imprezy. Zrealizowano projekty:

- „Adaptacja i urządzenie placu na potrzeby imprez plenerowych w Lipcach Reymontowskich”;
- „Remont budynków Zagrody Ludowej w Lipcach Reymontowskich”;
- „Remont budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipcach Reymontowskich”;
- „Zadaszenie rzeźb – postaci reymontowskich „Chłopów” znajdujących się na terenie Zagrody Ludowej w Lipcach Reymontowskich”;
- „Zachowanie i kultywowanie bogatych tradycji ludowych harmonijnie splatających się ze współczesnością poprzez wyposażenie Sali Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich pełniących funkcję świetlicy wiejskiej” (projekt realizowany przez GOKSiR)

- „Lepsza jakość życia – remont i modernizacja pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej” (projekt realizowany przez GOKSiR)
- „XVII Ogólnopolska Impreza Artystyczna „Dzień Reymonta”” (projekt realizowany przez GOKSiR)
- „Utworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku nad lipieckim stawem”
- „Aktywne wakacje 2014 – organizacja imprez integrujących dla dzieci, młodzieży i dorosłych” (projekt realizowany przez GOKSiR)
- „Adaptacja pomieszczeń na potrzeby A.Z.R. im. Wł. St. Reymonta i GOKSiR w Gminnym Ośrodku Kultury Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich” ((pomieszczenia + korytarz i klatka schodowa) projekt realizowany przez GOKSiR).

Działalność kulturowa została opisana w niniejszej Strategii w rozdziale 3.1.6 Rys kulturowy.

W gminie Lipce Reymontowskie organizowane są konkursy, wystawy, zawody oraz turnieje, które urozmaicają życie mieszkańców, jednocześnie włączając ich w życie społeczne oraz aktywizując. W 2014 roku z inicjatywy Wójta Gminy Jerzego Czerwińskiego oraz Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji Tomasza Milewskiego, powstał Uniwersytet Każdego Wieku działający przy GOKSiR. W ramach Uniwersytetu prowadzone są wykłady, ale także Warsztaty Dojrzałego Dziennikarstwa dla osób powyżej 60 roku życia. Zorganizowano również warsztaty komputerowe.

3.3.3. Oświata i edukacja

Wychowanie przedszkolne

W gminie Lipce Reymontowskie edukacja najmłodszych mieszkańców rozpoczyna się w wieku przedszkolnym. W Gminie funkcjonuje Przedszkole w Lipcach Reymontowskich oraz dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Drzewach i Mszadli. Budynek przedszkola w Lipcach Reymontowskich wybudowany jest z płyt cementowo-azbestowych. Stąd też istnieje potrzeba budowy nowego przedszkola lub adaptacji innych pomieszczeń na przedszkole.

W Przedszkolu organizowane są zajęcia dodatkowe, takie jak: zajęcia z rytmiki, nauka języka angielskiego, koncerty muzyczne, a także wycieczki i imprezy okolicznościowe. W 2014 roku w gminie Lipce Reymontowskie było 126 dzieci ogółem w wieku 3 – 6 lat, ich liczba w porównaniu do tej z 2004 roku jest mniejsza o 24 osoby.

Tabela 16: Dzieci w wieku 3 - 6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.

	dzieci ogółem										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lipce Reymontowskie	135	128	129	132	132	150	141	141	140	129	126

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku 86,5% dzieci z gminy Lipce Reymontowskie objętych było wychowaniem przedszkolnym, z roku na rok wartość ta wzrasta i wśród gmin wiejskich powiatu skierniewickiego była jedną z najwyższych.

Tabela 17: Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.

	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [%]										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	38,9	41,9	53,6	49,6	48,2	51,8	62,2	62,4	59,6	74,5	69,4
Głuchów	35,6	32,3	39,6	42,5	40,4	41,2	39,7	56,1	85,6	90,4	71,9
Godzianów	66,1	89,0	82,5	82,4	82,1	87,6	93,4	92,6	93,9	89,0	76,8
Kowiesy	24,6	30,1	21,6	27,6	62,5	62,4	59,3	73,3	76,9	69,6	70,0
Lipce Reymontowskie	55,6	59,4	57,4	66,7	78,8	72,7	82,3	85,1	83,6	89,9	86,5
Maków	45,2	41,7	40,6	45,9	58,5	76,3	76,1	66,0	69,6	75,8	79,1
Nowy Kawęczyn	27,5	20,0	29,5	45,8	61,8	62,5	62,2	61,8	62,8	67,9	71,0
Skierniewice	29,6	31,5	28,9	35,9	53,7	52,9	58,6	56,2	56,6	57,7	50,7
Słupia	32,8	42,4	48,5	18,5	16,9	64,4	69,6	82,6	86,1	81,7	73,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Jak podają dane Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku w przedszkolu było 75 dostępnych miejsc, natomiast uczęszczało do niego 73 dzieci. W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych opieką objętych było 38 dzieci.

Szkoły

Szkoła Podstawowa w Lipcach Reymontowskich

Szkoła posiada wspólną z Gimnazjum pracownię komputerową z 20 stanowiskami pracy oraz niepełnowymiarową salę gimnastyczną. Do dyspozycji uczniów pozostaje wielofunkcyjne boisko do gier zespołowych z nawierzchnią poliuretanową oraz kort tenisowy, a także świetlica szkolna. W szkole szczególną uwagę poświęca się wychowaniu patriotycznemu, sztuce ludowej i ekologii. Prowadzone są koła: polonistyczne, teatralne, matematyczne, plastyczne, rękodzieła i haftu matematycznego, czytelnicze i misyjne. Szkoła dba o to aby uczniowie czynnie uczestniczyli w życiu miejscowości, gminy, a także w ruchu reymontowskim.

Szkoła Podstawowa w Mszadli

Szkoła prowadzona jest przez Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Mszadla i Okolic od 1 października 2011 roku. Funkcjonuje tutaj oddział przedszkolny.

Szkoła Podstawowa w Drzewcach

Budynek szkoły wyposażony w trzon kuchenny, spełnia warunki jako ewentualna placówka wypoczynku. Do dyspozycji uczniów jest pracownia komputerowa z dostępem do Internetu oraz biblioteka szkolna. Uczniowie mogą rozwijać swoje zdolności na różnego rodzaju kołach zainteresowań: informatycznym, polonistycznym, plastycznym, sportowym, misyjnym. Redagują własną gazetkę szkolną "Szkolne zwierciadło". W szkole prowadzony jest oddział przedszkolny.

Gimnazjum w Lipcach Reymontowskich

Budynek szkolny z zapleczem boisk sportowych i kortu położony jest w centrum Lipiec Reymontowskich, funkcjonuje od 1 września 1999 roku. Do dyspozycji uczniów jest pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, świetlica szkolna z czytelnią oraz biblioteka. Uczniowie działają

w Szkolnym Samorządzie Uczniowskim. Rozwijają swoje zainteresowania i uzdolnienia uczestnicząc w zajęciach kół zainteresowań i przedmiotowych: matematycznym, informatycznym, tanecznym, recytatorskim, plastycznym i sportowym.

We wszystkich szkołach znaczną uwagę przykładają się do promowania dziedzictwa gminy Lipce Reymontowskie, lokalnego folkloru, tradycji oraz kultywowania historii. W szczególności promowana jest osoba Władysława Stanisława Reymonta.

W 2014 roku do szkół podstawowych uczęszczało 210 uczniów, zaś w gimnazjum naukę pobierało 99 osób. Edukacja w zakresie ponadgimnazjalnym możliwa jest poza obszarem Gminy.

Wykształcenie

Poziom wykształcenia ludności w gminie Lipce Reymontowskie przybliżono na podstawie danych z 2002 roku (Narodowy Spis Powszechny). W tym czasie znikomy odsetek osób – zaledwie 4,05% - legitymował się wykształceniem wyższym, większość stanowiły kobiety. Przeważały osoby, posiadające wykształcenie podstawowe ukończone (34,99%) i zasadnicze zawodowe (30,72%) (przewaga mężczyzn). Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia posiadało 9,44% osób (ponad 2 razy tyle, co mieszkańcy którzy odebrali wykształcenie wyższe).

Tabela 18: Poziom wykształcenia ludności w gminie Lipce Reymontowskie (ostatnie dostępne dane 2002 rok).

Poziom wykształcenia	ogółem	mężczyźni	kobiety	procentowy udział w ogóle
wyższe	116	38	78	4,05%
policealne	49	10	39	1,71%
średnie razem	546	249	297	19,08%
średnie ogólnokształcące	130	33	97	4,54%
średnie zawodowe	416	216	200	14,54%
zasadnicze zawodowe	879	540	339	30,72%
podstawowe ukończone	1001	449	552	34,99%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	270	103	167	9,44%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność

Poniżej przedstawiono dane dotyczące poziomu wykształcenia w niektórych powiatach województwa łódzkiego. Są to dane za 2011 rok.

Tabela 19: Poziom wykształcenia w poszczególnych powiatach woj. łódzkiego w roku 2011.

Poziom wykształcenia	kutnowski		łęczycki		łowicki	
	osoba	udział %	osoba	udział %	osoba	udział %
wyższe	11441	12,98%	4840	10,69%	9049	13,01%
średnie i policealne – ogółem	28829	32,72%	12689	28,02%	21496	30,90%
średnie zawodowe	15764	17,89%	7106	15,69%	13978	20,09%
średnie ogólnokształcące	10470	11,88%	4586	10,13%	5860	8,42%
zasadnicze zawodowe	19819	22,49%	9737	21,50%	16290	23,41%
gimnazjalne	4795	5,44%	2631	5,81%	3824	5,50%
podstawowe ukończone	21879	24,83%	14268	31,50%	17646	25,36%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1353	1,54%	1127	2,49%	1267	1,82%

Poziom wykształcenia	rawski		skierniewicki		miasto Skierniewice	
	osoba	udział %	osoba	udział %	osoba	udział %
wyższe	5095	11,99%	3156	9,67%	9887	24,01%
średnie i policealne – ogółem	13041	30,68%	9141	28,01%	16297	39,58%
średnie zawodowe	7912	18,61%	5413	16,58%	9389	22,80%
średnie ogólnokształcące	4230	9,95%	3288	10,07%	5680	13,79%
zasadnicze zawodowe	10035	23,61%	8999	27,57%	7003	17,01%
gimnazjalne	2328	5,48%	2022	6,19%	2102	5,10%
podstawowe ukończone	11053	26,00%	8734	26,76%	5559	13,50%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	957	2,25%	588	1,80%	329	0,80%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gmina Lipce Reymontowskie należy do powiatu skierniewickiego. Można zauważyć, że w roku 2011 w odniesieniu do danych dla Gminy z roku 2002 (brak danych dla powiatu skierniewickiego za rok 2002), liczba osób z wykształceniem wyższym wzrosła, a liczba osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego znacząco zmalała. Powiat skierniewicki w porównaniu do przykładowych powiatów ma podobną charakterystykę w zakresie poziomu wykształcenia mieszkańców. Najslabiej wypada powiat łęczycki, natomiast przoduje miasto Skierniewice. Można zatem uznać, że ogólna tendencja ma charakter pozytywny i poziom wykształcenia ludności wzrasta.

Wykształcenie ludności dobrze obrazują również współczynniki skolaryzacji. Jak podaje GUS:

- „Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
- „Współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.”

Tabela 20: Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) w gminie Lipce Reymontowskie [%].

	współczynnik skolaryzacji brutto		współczynnik skolaryzacji netto	
	szkoły podstawowe	gimnazja	szkoły podstawowe	gimnazja
2004	95,93	94,38	95,53	93,75
2005	96,15	92,99	95,73	92,36
2006	101,79	93,66	101,34	92,96
2007	98,16	95,45	98,16	93,94
2008	103,85	88,72	102,88	88,72
2009	104,65	88,89	103,26	88,89
2010	102,33	89,17	100,47	88,33
2011	100,94	97,32	99,06	94,64

	współczynnik skolaryzacji brutto		współczynnik skolaryzacji netto	
	szkoły podstawowe	gimnazja	szkoły podstawowe	gimnazja
2012	100,00	97,54	99,51	95,90
2013	98,16	104,90	98,16	100,98
2014	91,70	91,67	91,27	88,89

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wartość współczynnika powyżej 100% występują zwykle w szkołach podstawowych i gimnazjach i tak też jest w przypadku gminy Lipce Reymontowskie w gimnazjum w 2013 roku. W przypadku szkół podstawowych wskaźniki w tym okresie wskazują niemalże 100%.

Komputeryzacja

W dzisiejszych czasach, w dobie Internetu konieczna jest jak najlepsza dostępność do komputerów podłączonych do sieci Internet. Poniżej przedstawiono wskaźniki komputeryzacji dla szkół podstawowych i gimnazjów w gminie Lipce Reymontowskie oraz w powiecie skierniewickim (brak danych dla lat 2013-2014).

Tabela 21: Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych¹⁷ w Gminie Lipce Reymontowskie (Gmina) i powiecie skierniewickim (Powiat)¹⁸

rok	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu (Gmina)		uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów			
	szkoły podstawowe	gimnazja	szkoły podstawowe		gimnazja	
			Gmina	Powiat	Gmina	Powiat
2004	100,00	100,00	11,80	20,92	19,55	16,78
2005	100,00	100,00	11,84	16,96	16,64	16,22
2006	100,00	100,00	11,40	10,34	13,35	9,50
2007	100,00	100,00	8,52	8,20	12,04	9,69
2008	100,00	100,00	6,55	6,43	9,13	6,94
2009	100,00	100,00	6,82	5,89	9,28	6,12
2010	100,00	100,00	6,67	5,36	9,42	7,64
2011	100,00	100,00	6,48	5,51	8,17	7,79
2012	100,00	100,00	6,18	5,46	8,68	9,92

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wszystkie szkoły w Gminie posiadają komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych maleje z biegiem lat zarówno w Gminie jak i w powiecie. W 2012 roku wskaźnik dla Gminy wyniósł 6,18 i był wyższy od tego w powiecie (5,46). W gimnazjach w 2012 roku wskaźnik dla Gminy wyniósł 8,68 i był niższy od tego w powiecie (9,92). Podane dane świadczą jednak o tym, że w szkołach funkcjonuje zbyt mała liczba komputerów z dostępem do Internetu dla użytku uczniów. Uczniowie powinni mieć swobodny dostęp i możliwość korzystania z Internetu (oczywiście pod nadzorem opiekunów, dla użytku stosownych treści).

¹⁷ Dla dzieci i młodzieży.

¹⁸ „Do 2006 roku prezentowane dane dotyczą również pozostałych szkół "starego" systemu oświaty.”
GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej przedstawiono statystyki dotyczące ilości uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu do użytku uczniów w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego. Szkoły w gminie Nowy Kawęczyn są najlepiej przystosowane pod tym kątem do nauki. Najwyższa ilość uczniów w szkołach podstawowych pojawia się w gminie Słupia, natomiast wśród gimnazjów w gminie Lipce Reymontowskie 9,92 osoby.

Tabela 22: Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (osoby).

	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bolimów	31,50	30,70	28,50	9,13	6,90	6,45	5,33	5,56	5,35
Głuchów	0,00	20,35	10,60	8,00	5,18	5,22	5,12	5,10	5,16
Godzianów	29,67	24,40	21,70	19,82	17,14	9,21	7,45	7,34	6,63
Kowiesy	16,33	20,70	6,90	6,31	7,79	7,04	7,25	6,71	6,38
Lipce Reymontowskie	11,80	11,84	11,40	8,52	6,55	6,82	6,67	6,48	6,18
Maków	16,03	14,28	11,71	9,18	6,24	6,23	5,36	5,19	5,88
Nowy Kawęczyn	10,07	8,80	6,41	5,55	4,25	3,31	3,19	3,27	3,10
Skierniewice	23,53	21,25	10,02	7,12	6,56	6,40	6,23	6,52	5,89
Słupia	21,80	19,60	6,10	8,95	7,45	5,80	4,09	6,52	7,14

jednostka terytorialna	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bolimów	19,22	18,56	19,11	16,44	16,89	16,33	15,56	13,44	8,43
Głuchów	20,21	19,14	15,00	18,64	17,64	16,71	15,93	16,36	11,32
Godzianów	14,22	14,40	15,00	13,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kowiesy	13,40	13,20	12,20	12,30	4,26	6,71	3,86	3,76	5,15
Lipce Reymontowskie	16,78	16,22	9,50	9,69	6,94	6,12	7,64	7,79	9,92
Maków	0,00	24,69	25,38	23,08	12,83	12,38	11,79	9,23	16,71
Nowy Kawęczyn	14,50	15,60	6,75	6,92	5,92	4,84	4,19	4,39	3,97
Skierniewice	15,56	15,11	13,22	11,33	4,28	3,47	4,06	3,81	3,75
Słupia	10,58	10,58	10,92	5,40	4,50	8,20	0,00	7,20	7,30

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W Gminie funkcjonuje powołany w 1997r. Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Oświaty w Lipcach Reymontowskich. Zespół działa w oparciu o nadany przez Radę Gminy Statut i Regulamin Organizacyjny Zespołu. Zespół prowadzi sprawy z zakresu oświaty i wychowania.

3.3.4. Opieka zdrowotna

W gminie Lipce Reymontowskie funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” w Lipcach Reymontowskich. W placówce znajduje się poradnia lekarza rodzinnego, podpisana jest również umowa na świadczenia pielęgniarki POZ. Usługi wykwalifikowanego lekarza rodzinnego zawierają także: promowanie zdrowia, koordynowanie postępowania diagnostycznego chorych oraz analizowanie konsultacji wykonywanych w innych jednostkach. Pielęgniarka w przychodni zajmuje się promowaniem zdrowia oraz profilaktyką chorób. Dostępna jest również położna podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie opieki w przypadku chorób ginekologicznych, opieki w okresie porodu i połogu oraz porad w zakresie pielęgnacji.

W 2014 roku udzielono 9980 porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.¹⁹

Opieka stomatologiczna na terenie gminy zapewniana jest przez poradnię stomatologiczną prowadzoną w ramach Indywidualnej Praktyki Stomatologicznej Bogna Mikielwicz-Rojek.

Mieszkańcy mają dostęp do punktu aptecznego zlokalizowanego również w Lipcach Reymontowskich.

Na terenie Gminy prowadzone są badania mammograficzne, badania słuchu oraz wzroku. Miejskowa służba zdrowia organizuje także programy profilaktyczne.

Od 2010 r. w Lipcach Reymontowskich stacjonuje zespół ratownictwa medycznego.

Opieka i leczenie szpitalne mieszkańców w zakresie specjalizacji i leczenia zamkniętego odbywa się w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Skierniewicach. W ramach jednostki działają oddziały szpitalne, poradnie specjalistyczne i rehabilitacyjne, świadczące także pomoc doraźną.

3.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

W 2014 roku w gminie Lipce Reymontowskie 68 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej, liczba osób w tych gospodarstwach stanowiła 6,3% ludności w Gminie ogółem. Był to jeden z najniższych wskaźników wśród gmin powiatu skierniewickiego.

Tabela 23: Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 roku w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego.

	gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem
	gospodarstwa domowe	%
Bolimów	112	9,4
Głuchów	142	8,8
Godzianów	69	9,8
Kowiesy	70	6,3
Lipce Reymontowskie	68	6,3
Maków	102	4,8
Nowy Kawęczyn	115	9,1
Skierniewice	265	8,5
Słupia	103	10,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku gmina Lipce Reymontowskie przeznaczyła na pomoc społeczną 15,11% ogółu wydatków z budżetu Gminy.

¹⁹ GUS, Bank Danych Lokalnych

Jak podaje „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010 – 2013”, do 2010 roku najczęściej z pomocy społecznej korzystali przede wszystkim ludzie starsi, osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne oraz rodziny osób uzależnionych od alkoholu. Obecnie przeważającą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, które są bezrobotne lub których wynagrodzenie jest zbyt niskie, aby zaspokoić podstawowe potrzeby oraz osoby szukające wsparcia z uwagi na trudności w rozwiązywaniu innych istotnych problemów funkcjonalnych. Beneficjentami pomocy są również w dużej mierze rodziny niepełne. Wśród ważnych problemów wymienia się w Strategii także długotrwałą chorobę członka rodziny, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

Na obszarze Gminy nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, co znacznie utrudnia opiekę nad osobami starszymi.

W 2014 roku z pomocy społecznej korzystały 72 rodziny (223 osoby). Struktura wielu z tych rodzin jest zaburzona, część z nich korzysta z pomocy z powodu bezrobocia, a zatem braku środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipcach Reymontowskich opiekował się w tym czasie 7 rodzinami wielodzietnymi oraz 4 osobami – samotni rodzice. W wielu rodzinach brak jest poczucia bezpieczeństwa, domowych posiłków, opiekuńczości i zainteresowania życiem dzieci.

W 2014 roku GOPS objął pomocą 22 rodziny, w których co najmniej 1 członek rodziny był uzależniony od alkoholu. Część tych osób oraz członków ich rodzin korzysta z pomocy klubu AMETYST w Skierniewicach.

Znaczącym problemem na terytorium Gminy jest bezrobocie. Przyczyną bezrobocia w Gminie są: zwiększone wymagania pracodawców co do kwalifikacji pracowników, niska dynamika w powstawaniu nowych miejsc pracy, ograniczenia w zatrudnianiu pracowników na obszarze Gminy, ale również wyuczona bezradność w poszukiwaniu pracy.

Skutkiem bezrobocia są problemy finansowe, często rodzinne. Pojawia się apatia i zniechęcenie, czasami agresja oraz rozprzestrzenianie się zjawisk patologicznych, np. choroby alkoholowej.

Dzieci stanowią grupę szczególnie poszkodowaną. W wielu przypadkach nie potrafią one normalnie funkcjonować w otoczeniu rówieśników lub są przez nich odrzucane. Często mają problemy z nauką, sięgają po używki, w skrajnych przypadkach popadają w konflikt z prawem.

Na obszarze Gminy działa Gminna Komisja Problemów Alkoholowych, przeprowadzane są programy profilaktyczne w szkołach, dotyczące m.in. wpływu środków uzależniających na zdrowie i życie młodego organizmu, zdrowego odżywiania, przemocy i agresji.

Należy zapobiegać „dziedziczeniu biedy” i przekazywaniu dzieciom negatywnych życiowych wzorców.

3.3.6. Rynek pracy

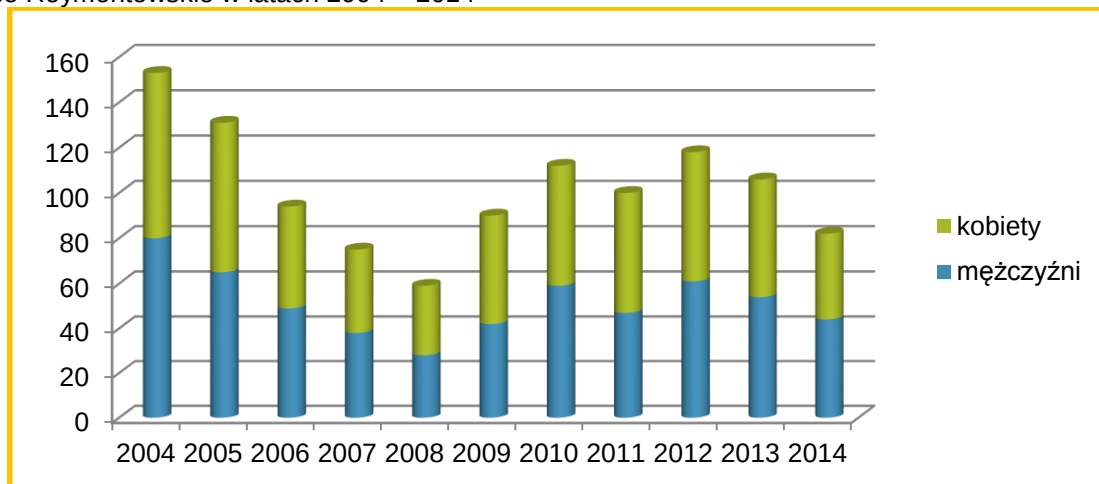
Sytuację na rynku pracy w Gminie przedstawiono głównie w oparciu o charakterystykę panującego tu bezrobocia. W 2014 roku zarejestrowane były 82 osoby bezrobotne, w podziale na płeć odnotowano o 6 mężczyzn więcej niż kobiet. W latach 2004 - 2014 najwyższa liczba osób bezrobotnych została zarejestrowana w 2004 roku, natomiast najniższa w roku 2014. Liczba osób bezrobotnych w roku 2014 w porównaniu do roku 2004 zmniejszyła się o 71 osób.

Tabela 24: Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Lipce Reymontowskie

rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
2004	153	80	73
2005	131	65	66
2006	94	49	45
2007	75	38	37
2008	59	28	31
2009	90	42	48
2010	112	59	53
2011	100	47	53
2012	118	61	57
2013	106	54	52
2014	82	44	38

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 6: Kształtowanie się liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Wskazane dane wyznaczają tendencję wzrostową rejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie. Potwierdzeniem tego jest niżej przedstawiony udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego. W gminie Lipce Reymontowskie w roku 2014 wyniósł on 4,2%.

Tabela 25: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	9,4	6,9	5,7	4,1	2,6	3,2	5,3	4,7	5,1	5,3	4,2
Głuchów	7,1	6,4	5,0	3,4	2,3	3,3	3,6	3,7	4,1	3,8	3,5
Godzianów	7,1	5,5	4,0	2,8	2,0	3,5	4,3	4,9	6,8	5,0	3,0
Kowiesy	7,7	6,4	4,3	3,8	3,1	3,2	3,9	3,7	5,3	5,3	5,1
Lipce Reymontowskie	7,7	6,6	4,7	3,7	3,0	4,5	5,5	4,9	5,9	5,3	4,2
Maków	7,5	7,5	5,3	3,5	3,2	5,1	5,6	6,5	6,7	6,3	5,7
Nowy Kawęczyn	10,0	8,4	7,2	5,9	4,4	5,6	4,6	5,5	6,1	6,1	5,6
Skierniewice	8,8	7,8	6,1	5,7	3,8	6,0	6,3	6,9	7,4	8,3	6,1
Słupia	9,9	7,8	5,8	4,3	3,1	3,7	5,2	6,1	7,0	6,5	4,9
powiat skierniewicki	8,3	7,1	5,4	4,2	3,1	4,4	5,1	5,4	6,1	6,0	4,9
województwo łódzkie	13,3	12,1	9,8	7,5	6,1	7,9	8,1	8,6	9,5	9,7	8,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W porównaniu do pozostałych gmin wiejskich w gminie Lipce Reymontowskie odnotowywana jest jedna z niższych wartości wskaźników obrazująca udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest ona niższa od tej dla całego powiatu skierniewickiego o 0,7 punktu procentowego. Najmniejszy odsetek tych osób zarejestrowano w 2014 roku w gminie Godzianów, zaś najwyższy w gminie Skierniewice. Względem województwa łódzkiego, we wszystkich gminach wartość wskaźnika jest niższa.

Biorąc pod uwagę obszar całego powiatu skierniewickiego, w 2012 roku największy odsetek osób bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych stanowiły te, które nie posiadają wykształcenia średniego (50,6%), zaś najmniejszy kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (5,4%). Znacznym problemem powiatu, zaraz po braku wykształcenia średniego wśród bezrobotnych jest długotrwałe bezrobocie, które najwyższe odnotowano w gminie Skierniewice (41,5%), a najmniejsze w gminie Godzianów (30% - jest to jednak prawie 1/3 ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). W tabeli poniżej, w poszczególnych kategoriach osób bezrobotnych zaznaczono kolorem jasnym czerwonym gminy o najniższym udziale procentowym, a jasnym niebieskim, te o najwyższym udziale osób bezrobotnych. Najbardziej niepokojącym jest wskaźnik dla gminy Nowy Kawęczyn, który pokazuje, że aż 66,7% osób bezrobotnych w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych nie posiada wykształcenia średniego. Największy brak kwalifikacji zawodowych (32%) oraz brak doświadczenia zawodowego (42,3%) odnotowano w gminie Kowiesy.

Wg przedstawionych kategorii osób bezrobotnych Gmina Lipce Reymontowskie, w porównaniu do pozostałych gmin charakteryzuje się uśrednionym udziałem osób w poszczególnych grupach. Odnotowano tu najniższy spośród wszystkich gmin udział osób bez kwalifikacji zawodowych. Największym problemem jest brak wykształcenia średniego (41,5%) oraz długotrwałe bezrobocie (40,7%). Zarejestrowane osoby bezrobotne nie posiadają doświadczenia zawodowego (38,1%), znaczną grupę (35,6%) stanowią osoby do 25 roku życia. W trudnej sytuacji znajdują się osoby po 50 roku życia, ale także samotnie wychowujący dziecko oraz kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Tabela 26: Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2012

Wybrane kategorie osób bezrobotnych	Gmina Bolimów	Gmina Głuchów	Gmina Godzianów	Gmina Kowiesy	Gmina Lipce Reymontowskie	Gmina Maków	Gmina Nowy Kawęczyn	Gmina Skierniewice	Gmina Słupia	Powiat skierniewicki
Do 25 roku życia	21,3	36,1	42,7	42,3	35,6	26,3	21,4	22,8	38,6	29,7
Powyżej 50 roku życia	30,7	13,2	14,5	18,6	12,7	21,5	23,0	22,3	10,5	19,4
Długotrwale bezrobotni	34,6	38,2	30,0	37,1	40,7	33,6	38,1	41,5	36,0	37,2
Bez kwalifikacji zawodowych	31,5	18,8	21,8	32,0	18,6	23,9	30,2	25,2	21,1	24,7
Bez doświadczenia zawodowego	23,6	38,9	31,8	42,3	38,1	25,1	25,4	19,9	26,3	28,1
Bez wykształcenia średniego	56,7	37,5	39,1	47,4	41,5	53,4	66,7	55,8	43,0	50,6
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	7,9	2,8	5,5	9,3	7,6	4,9	10,3	6,2	4,4	6,3
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	7,1	4,2	1,8	6,2	6,8	3,2	5,6	5,9	8,8	5,4

Źródło: Badania lokalnego rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim – analiza sytuacji osób bezrobotnych do 30 roku życia, Kraków 2013

3.4. Sfera ekonomiczna

3.4.1. Gospodarka

Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

Tabela poniżej przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego. W badanym przedziale czasu w każdej z gmin odnotowano wzrost liczby podmiotów, przy czym największy nastąpił w Skierniewicach (o 171 jednostek) i w Makowie (o 48 jednostek). Najmniejszym przyrostem charakteryzuje się Głuchów (zaledwie o 8 jednostek). W gminie Lipce Reymontowskie różnica ta wyniosła 11 podmiotów gospodarczych.

Tabela 27: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

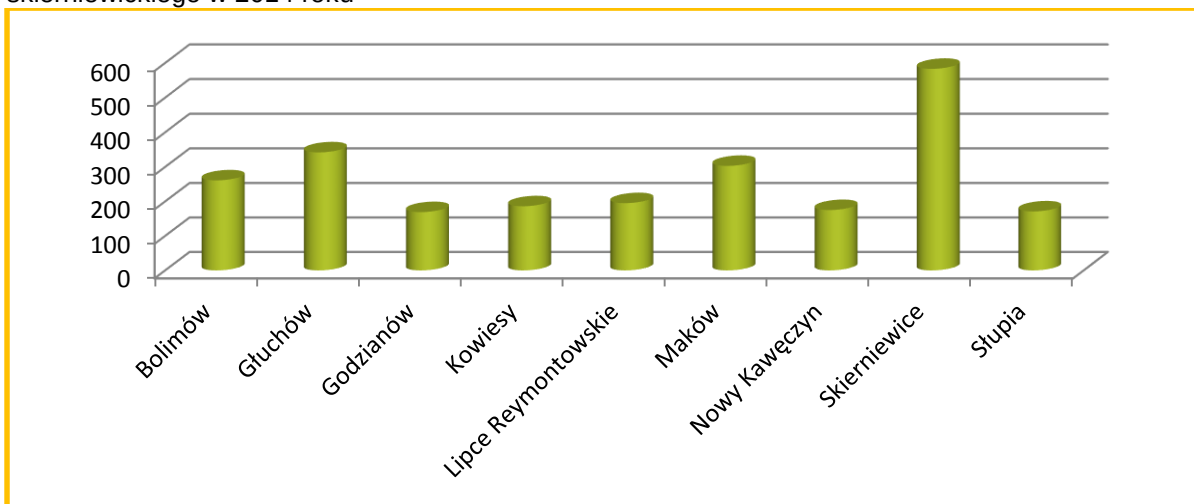
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	240	241	234	235	240	240	261	238	251	262	261
Głuchów	334	328	318	319	334	311	327	321	328	338	342
Godzianów	159	165	155	155	160	153	162	162	161	158	169
Kowiesy	175	171	169	177	184	175	178	183	185	187	186
Lipce Reymontowskie	184	180	177	188	194	192	200	191	196	201	195

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maków	255	249	251	261	266	262	277	275	289	307	303
Nowy Kawęczyn	161	165	156	161	165	155	172	170	178	182	175
Skierniewice	412	415	402	438	475	490	533	536	551	568	583
Słupia	105	119	130	140	152	156	163	163	168	173	171

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku najwięcej podmiotów zarejestrowano w gminach Skierniewice, Głuchów oraz Maków.

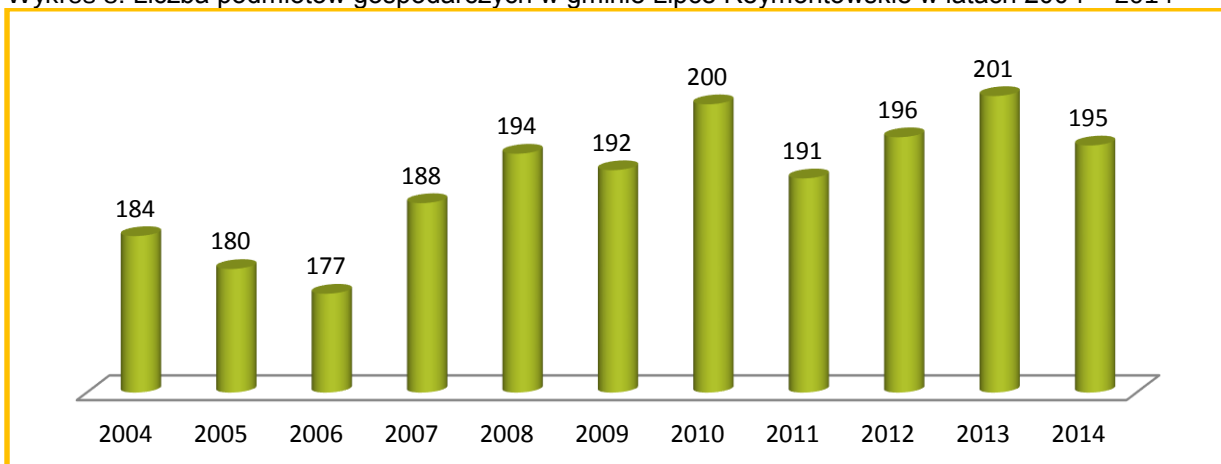
Wykres 7: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminach wiejskich powiatu skierniewickiego w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie Lipce Reymontowskie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ulega nieznacznym wahaniom, obrazuje to wykres poniżej. W ostatnich latach kształtuje się na zbliżonym poziomie.

Wykres 8: Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lipce Reymontowskie w latach 2004 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Struktura podmiotów wg sektorów własnościowych także podobna jest do większości gmin na terenie województwa łódzkiego oraz kraju. Większość stanowi sektor prywatny (94,35%), a w nim osoby

fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (80,43% sektora prywatnego oraz 75,90% podmiotów gospodarki narodowej ogółem). W Gminie funkcjonuje 11 jednostek zakwalifikowanych do stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 28: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w 2014 roku w Gminie Lipce Reymontowskie

podmioty gospodarki narodowej ogółem	195
sektor publiczny - ogółem	11
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8
przedsiębiorstwa państwowe	0
spółki handlowe	0
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0
sektor prywatny - ogółem	184
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	148
spółki handlowe	3
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0
spółdzielnie	1
fundacje	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	11

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej zaprezentowano strukturę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych wg Sekcji PKD 2007. W latach 2009 – 2014 największa zmiana w liczbie podmiotów zaszła w Sekcjach:

- G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (wzrost liczby o 4 podmioty);
- A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (zmniejszenie liczby o 6 podmiotów).

W podanym czasie powstało również pierwsze przedsiębiorstwo w Sekcji:

- E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- L- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 29: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w latach 2009 – 2014 w gminie Lipce Reymontowskie

sekcja	Nazwa Sekcji	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	11	10	10	11	8
B	górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
C	przetwórstwo przemysłowe	22	24	22	20	22	24
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2	2	2	2	1
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	1	1	1
F	budownictwo	26	28	25	26	28	26
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	48	53	54	53	53	52

sekcja	Nazwa Sekcji	2009	2010	2011	2012	2013	2014
H	transport i gospodarka magazynowa	17	16	12	15	15	16
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	1	1	1	2	3
J	informacja i komunikacja	1	2	2	2	2	3
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	2	1	1	1	1
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0	0	1	1
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	5	5	6	7	6
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	2	3	3	3	3
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	7	7	7	7	7
P	edukacja	10	11	7	5	6	6
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	3	4	6	6	6
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7	7	8	8	8	6
S i T	pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	25	26	28	30	26	25
U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM		192	200	191	196	201	195

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród podmiotów gospodarczych dominują w Gminie te zarejestrowane w Sekcjach:

G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,66%);

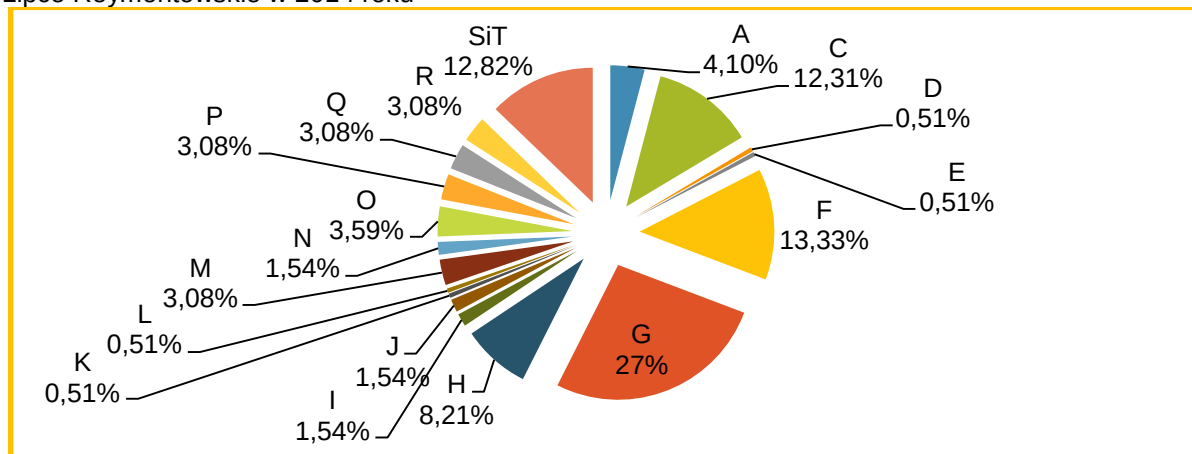
F - budownictwo (13,33%);

S i T - pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (12,82%);

C - przetwórstwo przemysłowe (12,31%).

W sekcjach G i F stopniowo przybywa nowych jednostek gospodarczych.

Wykres 9: Struktura podmiotów gospodarki narodowej wg Sekcji PKD 2007 w gminie Lipce Reymontowskie w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród największych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy wymienia się:

- „REYDROB” sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Drobiarskie;
- Halina Długosz – Duda – zakład cukierniczy;
- „AKORD” – krawiectwo,
- „KOLARY” sp. c. Waldemar Kolary, Justyna Markus;
- Wytwórnia Pasz REYPASZ W.i.J. Malesa i Piotr Kumosa sp. j.;
- „MULTIMEX” – handel.

Aktywizacja gospodarcza i aktywność społeczna

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom aktywizacji gospodarczej liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Tabela 30: Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie gmin wiejskich w powiecie skierniewickim, stan na 31 grudnia

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bolimów	588	590	576	580	592	590	644	581	610	648	646
Głuchów	542	534	520	524	552	516	545	541	553	572	582
Godzianów	577	599	571	573	591	571	611	614	637	605	646
Kowiesy	566	559	551	581	612	583	593	613	618	621	624
Lipce Reymontowskie	544	533	525	558	580	575	599	574	593	611	594
Maków	423	413	417	433	439	433	457	460	480	507	504
Nowy Kawęczyn	486	500	475	489	500	472	519	509	532	543	520
Skierniewice	612	617	594	642	691	704	758	737	755	778	796
Słupia	384	437	480	521	567	582	611	605	618	638	635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Jako grupę porównawczą wybrano gminy wiejskie z powiatu skierniewickiego.

W roku 2014 w stosunku do roku 2004 wartość wskaźnika we wszystkich gminach wzrosła. W 2014 roku najwyższy wskaźnik aktywizacji gospodarczej wśród analizowanych gmin obserwujemy w gminie Skierniewice, a najniższy w gminie Maków.

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2004 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4% a gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej a indeksem PEAI. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAI obrazuje aktualną dynamikę.

Zgodnie z powyższymi informacjami pomyślna koniunktura występuje w gminie Maków, jednak wartość wskaźnika powyżej 4% wystąpiła w czterech gminach, a w dwóch z nich była bliska 4%. W gminie Lipce Reymontowskie przyrost procentowy PEAI dla ostatnich 3 lat wyniósł 1,54, co świadczy o bardzo niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy.

Tabela 31: Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze

Gminy	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAI
Bolimów	1	1,50
Głuchów	11	3,99
Godzianów	-4	-1,31
Kowiesy	9	3,87
Lipce Reymontowskie	1	1,54
Maków	30	9,70
Nowy Kawęczyn	10	6,10
Skierniewice	35	5,66
Słupia	10	5,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Rolnictwo

Najcenniejsze zasoby użytków rolnych występują w części południowej Gminy, na terenach wsi: Mszadla, Lipce Reymontowskie, Drzewce, z niewielkimi fragmentami we wsi Chlebów. Większość gruntów ornych tych obszarów zalicza się do gleb klas IV – kompleksy żytni bardzo dobry i żytni dobry. Największy odsetek użytków rolnych klasy III mają Lipce Reymontowskie, klasy IV – Drzewce, Mszadla i Wólka Krosnowska. Natomiast wieś Retniowiec posiada grunty w połowie klasy IV, w połowie V i VI – kompleksy rolniczej przydatności żytni słaby i żytnio- lubinowy.²⁰

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku w gminie Lipce Reymontowskie dominowały gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (43%), a następnie o powierzchni od 5 do 10 ha (28,8%). Gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha stanowiły 8,6% ogółu, zaś 15 ha i więcej – niespełna 3%.

²⁰ „Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017”

Tabela 32: Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

powierzchnia	liczba gospodarstw rolnych
ogółem	607
do 1 ha włącznie	103
1 – 5 ha	259
5 – 10 ha	175
10 – 15 ha	52
15 ha i więcej	18

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

Najczęściej uprawiane są zboża i ziemniaki. W kilku gospodarstwach warzywa gruntowe oraz uprawy przemysłowe. Wśród hodowanych zwierząt gospodarskich dominuje drób (163 780 szt.), przy czym w znakomitej większości jest to drób kurzy (162498 szt.). Prowadzona jest także hodowla trzody chlewnej (4577 szt.) oraz w mniejszej ilości bydła (850 szt.), najmniejszą grupę stanowią konie (107 szt.)²¹

3.4.2. Turystyka

Lipce Reymontowskie zawdzięczają swą sławę laureatowi literackiej nagrody Nobla w 1924 roku – Władysławowi Stanisławowi Reymontowi, który właśnie w Lipcach umieścił akcję sławnej powieści „Chłopi”.

Ze względu na walory przyrodniczo- krajobrazowe oraz ciekawe obiekty turystyczne, Gmina jest interesującym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej. Szansą jest rozwój agroturystyki w oparciu o miejscowe zasoby naturalne, historyczne i kulturowe.

W Lipcach Reymontowskich funkcjonują:²²

Centrum Reymontowskie - Zagroda Ludowa

Powstała na terenie przyległym do Muzeum im. Wł. St. Reymonta. Jej budowa obejmowała lata 2002 - 2003. Koncepcja utworzenia Centrum Reymontowskiego – Zagrody Ludowej była inicjatywą wypracowaną w czasie trwania Roku Reymontowskiego 2000. Na jej teren przeniesiono budynki dawnego budownictwa zagrodowego. Odtworzono dwa budynki mieszkalne (chałupy), budynek gospodarczy (oborę), stodołę oraz spichrz.

²¹ GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

²² Na podstawie strony internetowej Gminy Lipce Reymontowskie. www.lipcereymontowskie.pl

Fot. www.lipcereymotnowskie.pl

Muzeum Regionalne im. Wł. St. Reymonta w Lipcach Reymontowskich

Muzeum gromadzi, opracowuje i udostępnia zwiedzającym różnorodne eksponaty z dziedziny historii i kultury materialnej Lipiec (dawne stroje, tkaniny, hafty, wyposażenie wnętrz w chałupie lipieckiej, narzędzia rolnicze) i sąsiednich miejscowości, a także pamiątki związane bezpośrednio z postacią Władysława St. Reymonta. Większość dotąd zgromadzonych eksponatów muzealnych prezentowana jest w ramach stałej wystawy "Tradycje lipieckie", na którą składają się dwie części: historyczna i etnograficzna. Stałą wystawę uzupełniają ekspozycje czasowe o różnorodnej tematyce. Od 2003 roku lipieckie muzeum jest instytucją kultury powiatu skierniewickiego i działa obecnie pod nazwą Muzeum Regionalne im. Wł. St. Reymonta w Lipcach Reymontowskich. W najbliższej przyszłości planuje się całkowite odrestaurowanie manufaktury i jej ożywienie m.in. poprzez przygotowanie do pracy i uruchomienie krosien tkackich. W ciągu roku muzeum w Lipcach Reymontowskich odwiedza średnio od 4 do 6 tysięcy osób.

Muzeum Czynu Zbrojnego

Powstało w 1988 roku, w oparciu o prywatne zbiory militariów związane z historią walk o niepodległość w rejonie Lipiec Reymontowskich i najbliższej okolicy. Uroczyste otwarcie muzeum odbyło się 23 stycznia, podczas inauguracji jubileuszu 650-lecia Lipiec Reymontowskich. Celem muzeum jest pokazanie udziału mieszkańców Gminy w II wojnie światowej oraz martyrologii wsi polskiej. Eksponaty zgromadzone są w dwóch salach, gdzie oprócz broni i umundurowania, jest wiele osobistych pamiątek i dokumentów po żołnierzach oddziałów regularnych i ruchu oporu. Trzecia sala Muzeum Czynu Zbrojnego poświęcona jest powojennej historii Wojska Polskiego. Zgromadzono w niej poważny zbiór uzbrojenia, wyposażenia i umundurowania, w tym również najnowszego, aktualnie już używanego w naszej armii.

Galeria Staroci i Pamiątek Regionalnych

Powstała w oparciu o zbiory Pana Zbigniewa Stania. Przedmiotem zainteresowań kolekcjonerskich Pana Stania jest historia najbliższego regionu. W placówce obejrzyć można dawne sprzęty gospodarskie, wyposażenie chałup, przedmioty obrzędu religijnego i te związane z folklorem Księstwa

Łowickiego. Przedmioty i sprzęty są własnoręcznie odrestaurowane przez kolekcjonera. Większość z nich dosłownie odratowana od całkowitego zniszczenia, stanowi obecnie doskonały przykład kultury ludowej, obyczajowości i życia mieszkańców okolicznych wsi. Ekspozyty z tego działu, oraz stare dokumenty i fotografie pochodzą z kilkunastu bliskich miejsca zamieszkania wiosek, czyli południowej części dawnego Księstwa Łowickiego. Wycinanki pochodzą od twórczyń z całego regionu łowickiego oraz wytworzone przez Pana Zbigniewa własnoręcznie. Pajaki są natomiast dziełem żony Marii. Pan Zbigniew Stań gromadzi również pocztówki z widokami okolicznych miejscowości prezentujące folklor łowicki, rawski oraz tematykę wiejską. Bardzo ciekawą pozycją w kolekcji są zbiory filatelistyczne dotyczące obszarów dawnego woj. skierniewickiego. Przedstawiają one historię regionu, ludzi tu urodzonych, folklor, wydarzenia, wszystko co zostało upamiętnione w filatelistyce. Niezwykle obszerną pozycją w zbiorach jest historia malarstwa polskiego i europejskiego ukazana za pomocą znaczków i pocztówek.

Fot. www.lipcereymotnowskie.pl

Kolekcjoner nie byłby oczywiście mieszkańcem Lipiec gdyby nie zbierał „Reymontianów”. W izbie (udostępnionej od lipca 2013 r.) obejrzeć można m.in. sto-kilkadziesiąt wydań „Chłopów”, w tym pierwsze wydania polskie, amerykańskie, angielskie, włoskie, hiszpańskie, czeskie i inne. Przedwojenne opracowania i artykuły w prasie o tym wspaniałym dziele. Wpisy do kronik i autografy aktorów odtwarzających role w filmie „Chłopi” z 1973 r.

Bardzo interesującą propozycją dla turystów i kolekcjonerów jest „Antykwariat Wiejski” w specjalnie zbudowanej w tym celu replice chatki łowickiej. Wśród wielu zaproponowanych w niej rzeczy wymienić można np. pocztówki, książki, dokumenty, własnoręcznie odrestaurowane skrzynie łowickie, kołowrotki, stare „święte” obrazy, ale również i współcześnie malowane przez córkę Magdę obrazy o tematyce wiejskiej. W antykwariacie zawsze jest coś ciekawego.

Muzeum Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej Oddział Muzeum Regionalnego im. Wł. St. Reymonta w Lipcach Reymontowskich

To najmłodsza placówka muzealna w Lipcach Reymontowskich. Funkcjonuje od maja 2014 roku. W pomieszczeniach domku dróżnika z II połowy XIX wieku, który służył jako kasa biletowa i poczekalnia PKP umieszczono wystawę poświęconą historii budowy Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, ze szczególnym uwzględnieniem odcinka Skierniewice-Rogów.

W pierwszej sali znajdują się plany projektowanego przebiegu trasy linii kolejowej, domków dróżnika, wykupu ziemi pod budowę obiektu, w którym znajduje się muzeum, fotografie pierwszych parowozów stosowanych na kolei, dworca w Skierniewicach, „Domku Reymonta” oraz fotografie przedstawiające uroczyste otwarcie w październiku 1945 r. przystanku kolejowego zbudowanego przez „Społeczny Komitet Budowy Przystanku Kolejowego w Lipcach”. Zbiory uzupełniają mundury kolejowe, zegary, lampy, orły z parowozów, dyplomy, czapki kolejowe, wyposażenie kierowników pociągów i konduktorów, bilety, medale pamiątkowe, odznaczenia i odznaki.

W drugim z pomieszczeń pokazano wyposażenie kasy. Znajdują się tu m.in. specjalna szafa na bilety kartonikowe, stemple kolejowe, kasowniki z dzienną datą oraz różne bilety sprzedawane w kasie. W drugiej części pomieszczenia można obejrzeć fotografie i kopie dokumentów związane z Wł. St. Reymontem – pracownikiem Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.

W Gminie znajdują się również: zabytkowa XIX- wieczna kaplica cmentarna w Lipcach Reymontowskich, Miejsca Pamięci Narodowej, „Domek Reymonta” - Domek dróżnika, w którym przebywał Władysław Stanisław Reymont.

Zabytkowa XIX-wieczna kaplica cmentarna w Lipcach Reymontowskich

Fot. www.lipcereymotnowskie.pl

Domek dróżnika, w którym przebywał Władysław Stanisław Reymont

Fot. www.lipcereymotnowskie.pl

Rezerwat Bukowiec

Położony jest on w leśnictwie Lipce. Nazwa pochodzi od nazwy okręgu czy obrębu, na jakie dzielono w XIX w. lasy używając nazw słownych uroczysk zamiast numeracji oddziałów. Buk w uroczysku Lipce znajduje się w pobliżu swojej północnej granicy zasięgu, mając już tylko naturalne wyspowe stanowisko.

Rezerwat utworzony w 1934 r. z inicjatywy profesora W. Niedziałkowskiego na niewielkiej powierzchni 1,7ha, oficjalnie zatwierdzony został w 1954 r., kiedy to powiększono jego powierzchnię do 6,5ha. Rezerwat Bukowiec położony jest w północnych oddziałach uroczyska Lipce na terenie typowo równinnym na wysokości 185 m n.p.m. W warstwie przypowierzchniowej znajdują się liczne kamienie średnicy 10 - 20 cm w formie brykietu oraz nierzadko pokaźne rozmiarami głazy narzutowe. Po części jest stary bukowy drzewostan w wieku 170 do ponad 200 lat z domieszką grabu oraz 120-letniej sosny i brzozy. Obszar ten był niegdyś znany z racji rzadkości występowania buka w byłej guberni warszawskiej. Odbываły się tu przyjęcia w czasie galowych polowań carskich.

Bazę turystyczną gminy stanowią: Pensjonat Agroturystyczny „Bumerang” w Chlebowie, „Karczma u Boryny” w Lipcach Reymontowskich oraz sala bankietowo- konferencyjna z zapleczem hotelowym „Reymontówka”.

Gmina na przełomie roku 2014-2015 realizowała projekt dofinansowany z RPOWŁ na lata 2007 – 2013 pn. „Lipce Reymontowskie – ponadregionalnym produktem turystycznym”. Głównym celem projektu było wykreowanie marki gminy Lipce Reymontowskie jako rozpoznawalnej marki województwa łódzkiego w oparciu o zasoby turystyczne, lokalizacyjne oraz organizację imprez o zasięgu ponadregionalnym. W ramach projektu odbyły się dwie nowe imprezy, pierwsza pn. „Wielkie Wesele Jagny i Boryny”, podczas której prezentowano obrzędy weselne, serwowano potrawy opisane w powieści „Chłopi” oraz zrealizowano warsztaty z tradycyjnego haftu, bibułkarstwa, wycinanki, filcowania i frywolitki. Druga pn. „Na ziemi Chełmońskiego, Reymonta i Chopina”. Gmina podczas niej gościła aktorów Emilię Krakowską i Ignacego Gogolewskiego odtwórców ról filmowych „Chłopów” Jagnę i Antka. Melomanii w scenerii wyświetlanych obrazów Józefa Chełmońskiego mogli wsluchać się w utwory Fryderyka Chopina wykonywane przez fortepianistę, obejrzeć występ Amatorskiego Zespołu Regionalnego im. Wł. St. Reymonta, oraz wysłuchać prelekcji wygłoszonych przez Prezesa Fundacji im. J. Chełmońskiego i Fundacji im. Wł. St. Reymonta. W ramach projektu powstało wiele materiałów promocyjnych o gminie. Wydana została książka o walorach historycznych i kulturowych gminy, broszury, foldery reklamowe, mapy oraz wyprodukowano film reklamowy wraz z nagraniem na płycie DVD. Powstała aplikacja multimedialna na telefon komórkowy, przy pięciu drogach wjazdowych do gminy posadowiono witacze, natomiast w każdym z sołectw ustawiono nowe tablice wystawiennicze.

Źródło: www.lipcereymontowskie.pl

3.5. Analiza SWOT

▪ SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY

- Stosunkowo dogodne położenie na mapie drogowej;
- Dostęp do kolei;
- Wysoko rozwinięta działalność kulturowa, funkcjonowanie licznych organizacji i stowarzyszeń na obszarze Gminy, w tym takich, które szczególnie mają na względzie dbałość o dziedzictwo związane z osobą Wł. St. Reymonta;
- Przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Gniazdo”;
- Znaczny poziom utożsamiania się miejscowej ludności z Gminą, pielęgnacja obyczajów i tradycji, również przy współudziale dzieci i młodzieży;
- Stwarzanie osobom starszym możliwości do spotykania się z innymi mieszkańcami, rozwijania własnych zainteresowań i umiejętności;
- Dość dobre warunki mieszkaniowe (dostęp do urządzeń techniczno- sanitarnych);

SŁABE STRONY

- Zmniejszająca się liczba ludności zamieszkującej Gminę, w tym ludności w wieku przedprodukcyjnym;
 - Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
 - Niska liczba urodzeń;
 - Problem długotrwałego bezrobocia oraz niski poziom wykształcenia zarejestrowanych osób bezrobotnych;
 - Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców;
 - Znaczny odsetek gospodarstw domowych korzysta z pomocy społecznej;
 - Problem rodzin niepełnych – w szczególności finansowy, ale również nieodpowiedniej opieki nad dzieckiem;
-

▪ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

MOCNE STRONY

- Korzystne warunki klimatyczne (dobre warunki solarne);
- Występowanie rzek i stawów;
- Dość wysoki udział procentowy lasów w ogólnej powierzchni Gminy;
- Brak większych obszarów form ochrony przyrody – występuje tu tylko rezerwat „Bukowiec” oraz jeden pomniki przyrody;
- Dość dobre gleby dla prowadzenia działalności rolniczej;

SŁABE STRONY

- Słabo rozbudowana sieć kanalizacyjna, niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków;
 - Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
 - Zły stan techniczny budynków, który na skutek niedostatecznej szczelności powoduje wzmożoną emisję substancji szkodliwych do powietrza np. podczas ogrzewania tychże obiektów;
 - Możliwość występowania lokalnych podtopień, ale również okresów suszy;
 - Część sieci wodociągowej wymaga wymiany;
 - Konieczna jest rekultywacja stawu w Lipcach Reymontowskich;
 - Niska emisja jest źródłem zanieczyszczenia powietrza na obszarze Gminy;
-

▪ TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA

MOCNE STRONY

- Istnienie obiektów zabytkowych, w tym związanych z osobą Wł. St. Reymonta;
- Funkcjonowanie organizacji i stowarzyszeń prowadzących działalność kulturową;
- Dostęp do boisk (piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, piłka ręczna, piłka plażowa) oraz kortu tenisowego;
- Funkcjonowanie siłowni „pod chmurką”;
- Funkcjonowanie placów zabaw dla dzieci oraz mini - parku;
- Dostęp do usług oferowanych przez instytucję kultury, świetlice wiejskie;
- Istnienie placu na potrzeby imprez plenerowych;
- Silne utożsamianie się Gminy z osobą Wł. St. Reymonta i promowanie Gminy z wykorzystaniem wizerunku i dorobku pisarza;
- Powstanie Uniwersytetu Każdego Wieku;
- Funkcjonowanie Zagrody Ludowej, Galerii Staroci i Pamiątek Regionalnych, Muzeum Regionalnego im. Wł. St. Reymonta, Muzeum Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, Muzeum Czynu Zbrojnego;
- Tworzenie produktu turystycznego „Lipce Reymontowskie”;

SŁABE STRONY

- Niewystarczająca infrastruktura dla rozwoju aktywności fizycznej oraz szerzenia działalności kulturowej;
 - Nisko rozwinięta baza turystyczna;
 - Brak hali sportowej;
-

▪ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO

MOCNE STRONY

- Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji gleb;
- Duże przywiązanie do ziemi i kultywowanie tradycji;
- Stopniowo wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych;

SŁABE STRONY

- Brak podstawowego uzbrojenia nowych terenów przeznaczonych pod budowę;
 - Niska aktywność w powstawaniu nowych przedsiębiorstw;
 - Brak innowacyjności;
 - Dominacja małych gospodarstw rolnych;
-

▪ INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

MOCNE STRONY

- Zmodernizowane systemy grzewcze we wszystkich obiektach użyteczności publicznej stanowiących własność Gminy;
- Dobra sieć połączeń drogowych, dostęp do transportu kolejowego;
- Dobrze rozwinięta sieć energetyczna oraz łączności;
- Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa z możliwością przyłączenia kolejnych mieszkańców;
- Wyremontowana stacja uzdatnia wody w Lipcach Reymontowskich;
- Dobrze zorganizowana gospodarka odpadami;
- Prowadzenie prac modernizacyjnych oraz termomodernizacyjnych, wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej, stanowiących własność Gminy;

SŁABE STRONY

- Słabo rozbudowana sieć kanalizacyjna, niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków;
 - Budynki komunalne oraz użyteczności publicznej wymagają termomodernizacji;
 - Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz nowoczesnych energooszczędnych i ekonomicznych rozwiązań;
 - Brak odpowiedniego zabezpieczenia na wypadek wystąpienia lokalnych podtopień, ale również okresów suszy;
 - Drogi pozostają w złym stanie technicznym;
 - Brak infrastruktury towarzyszącej dróg – chodniki, ścieżki rowerowe;
 - Część sieci wodociągowej wymaga wymiany;
 - Przedszkole z płyt azbestowo-cementowych;
-

▪ EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

MOCNE STRONY

- Przekazywanie dzieciom i młodzieży dorobku kulturowego;
- Dobre warunki dla aktywności fizycznej dzieci i młodzieży;
- Dostęp do Internetu w ramach zajęć szkolnych, kawiarence w Gimnazjum i Bibliotece oraz podczas zajęć prowadzonych w ramach Uniwersytetu Każdego Wieku;

SŁABE STRONY

- Niewystarczająca infrastruktura dla prowadzenia edukacji przedszkolnej;
 - Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców;
-

▪ **POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA**

MOCNE STRONY

- Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz do leczenia szpitalnego w Skierniewicach;
- Funkcjonowanie gabinetu stomatologicznego;
- Prowadzenie zdrowotnych programów profilaktycznych;
- Prowadzenie w szkołach programów profilaktycznych;

SŁABE STRONY

- Wysoki udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej;
 - Problem alkoholizmu w rodzinach;
-

▪ SZANSE

- Coraz bardziej popularna staje się turystyka weekendowa, a także aktywne spędzanie wolnego czasu;
 - Kreatywne spędzanie czasu wolnego;
 - Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania;
 - Wykorzystanie wartości przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju i promocji Gminy;
 - Promocja Gminy Lipce Reymontowskie spójna z promocją powiatu i województwa łódzkiego; dobrze zaplanowany zakres i narzędzia promocji;
 - Większa aktywność w zakładaniu działalności gospodarczej;
 - Większa liczba miejsc pracy;
 - Wzrost aktywności lokalnej społeczności;
 - Rozwój możliwości w zakresie edukacji i pracy na odległość;
 - Wzrost popytu na żywność wysokiej jakości;
 - Moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową;
 - Nastawienie polityki UE na wykorzystanie endogenicznych, unikalnych potencjałów regionów;
 - Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (potencjalne rynki zbytu dla lokalnych produktów i usług);
 - Łatwiejszy dostęp do kredytów na rozwój działalności gospodarczej;
 - Modernizacja i budowa infrastruktury technicznej;
 - Wprowadzanie i promowanie w szkołach postaw przedsiębiorczości;
 - Pozyskiwanie środków na prowadzenie szkoleń i zajęć doskonalących młodzież i dorosłych;
 - Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy;
 - Prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców;
 - Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla poruszania się osób niepełnosprawnych.
-

▪ ZAGROŻENIA

- Wyludnianie się obszarów wiejskich;
 - Moda na turystykę zagraniczną;
 - Konkurencja ze strony innych dobrze rozwiniętych i atrakcyjnych turystycznie oraz inwestycyjnie jednostek terytorialnych ;
 - Rozwój sprzedaży towarów przez Internet (konkurencyjność cen i jakości zagrożeniem dla miejscowych przedsiębiorców);
 - Duża konkurencja w pozyskiwaniu dofinansowania ze środków Unii Europejskiej wśród Gmin i przedsiębiorców;
 - Niepewność co do źródeł finansowania inwestycji po roku 2022, kiedy wygaśnie obecny okres programowania funduszy strukturalnych UE;
 - Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza poza granicami kraju, głównie na Ukrainie oraz w Rosji;
 - Niestabilne rynki zbytu produktów rolniczych;
 - Niska opłacalność produkcji rolnej;
 - Konkurencyjność produktów rolnych importowanych z krajów UE;
 - Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz utrzymania pracowników;
 - Brak środków finansowych na rozwój przedsiębiorstw;
 - Skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego;
 - Odpływ wykształconej młodzieży do większych miast;
 - Większa aktywność negatywnych zjawisk pogodowych;
 - Problemy w krajowym systemie ochrony zdrowia;
 - Globalizacja niosąca za sobą ujednolicenie.
-

3.6. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym obszarze

Przeprowadzona analiza społeczno- gospodarcza pozwala wyszczególnić kluczowe problemy występujące w gminie Lipce Reymontowskie.

Najważniejszym problemem Gminy są kwestie związane ze sferą społeczną, a zatem liczbą i strukturą ludności, ale również jej wykształceniem i wynikającym z niego bezrobociem. Dane liczbowe nie pozostawiają wątpliwości – liczba mieszkańców gminy Lipce Reymontowskie ulega zmniejszeniu, a co działa dodatkowo na niekorzyść – maleje liczba urodzeń, a zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zadaniem Gminy jest zatem zatrzymanie mieszkańców na jej terytorium, czyli stworzenie ludności atrakcyjnych warunków zamieszkania, pracy i rekreacji. Ich spełnienie powinno wpłynąć również na przyrost liczby urodzeń. Gmina musi stworzyć odpowiednie możliwości dla rozwoju dzieci i młodzieży – najmłodszych mieszkańców, którzy po około 20 latach będą tworzyli decyzyjną i pracującą część społeczeństwa, a zatem to właśnie od nich będzie zależeć rozwój obszaru. Jednym z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju dziecka jest nauka poprzez zabawę już w wieku przedszkolnym. Właśnie w tym okresie dzieci nabierają podstawowych umiejętności, rozpoczynają etap życia, w którym zaczynają nawiązywać kontakty z rówieśnikami, poznają autorytety, czyli uczą się zasad życia w społeczeństwie. Ponad to, przedszkole stanowi doskonałe przygotowanie do zajęć w szkole, przekazywana w nim wiedza i umiejętności pozwalają na lepszy start dzieci z rodzin o niższym statusie społecznym. Edukacja przedszkolna w Gminie musi stać się zatem elementem powszechnym życia najmłodszych mieszkańców. Dlatego też konieczna jest budowa nowego przedszkola lub adaptacja innych pomieszczeń na jego potrzeby. Kolejnym aspektem wychowania przedszkolnego jest możliwość podjęcia pracy przez opiekuna, którym w przeważającej większości przypadków jest matka. Kobiety po urodzeniu dziecka bardzo często przez kilka lat pozostają w domu prowadząc gospodarstwo domowe i wychowując potomka. Jest to bardzo ważne z punktu widzenia kształtowania rodziny i więzi pomiędzy ich członkami, jednak przychodzi czas, kiedy kobieta musi lub chce podjąć pracę. Po kilku latach przebywania w domu traci jednak kwalifikacje, jej wiedza bardzo często ulega zdezaktualizowaniu, dodatkowo czuje się niepewna własnych umiejętności, co utrudnia znalezienie pracy. Konieczne staje się zatem wsparcie kobiet – matek wracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka, po pierwsze stwarzając im zaufane miejsce opieki na dzieckiem, a po drugie wspomagając w aktualizacji wiedzy, np. poprzez szkolenia, kursy dokształcające.

Bardzo ważnym aspektem rozwoju jest oczywiście dostęp do źródeł wiedzy, ciekawych zajęć, możliwość pogłębiania zainteresowań. W obecnych czasach, kiedy tak powszechne staje się korzystanie z komputera, kluczowym czynnikiem w rozwoju dzieci i młodzieży staje się ich aktywność fizyczna. W związku z tym, Gmina musi zapewnić mieszkańcom atrakcyjne warunki dla uprawiania sportu i rekreacji, takie jak place zabaw, bieżnie, skateparki, pumtrack czy halę sportową. Obecnie większość dzieci i młodzieży spędza zbyt mało czasu na aktywności ruchowej, co szybko

znajduje odzwierciedlenie w występujących wadach postawy, które z czasem przekształcają się w choroby kręgosłupa i zwyrodnienia. Aktywność fizyczna jest zatem kluczem dla zdrowia i późniejszej aktywności zawodowej. Konieczne jest również prowadzenie badań i akcji profilaktycznych, uświadamiających mieszkańców Gminy.

Problemem w Gminie jest także bezrobocie, które wynika głównie z niskiego poziomu wykształcenia zarejestrowanych osób bezrobotnych. Bardzo często bezrobocie przybiera charakter długotrwały, co jest zjawiskiem szczególnie szkodliwym i niepożądanym, albowiem po dłuższym okresie pozostawania bez pracy następuje dezaktualizacja wiedzy i umiejętności, a osoba poszukująca pracy traci wiarę w możliwość zatrudnienia. Z tego względu niezbędne jest szerzenie już wśród najmłodszych mieszkańców świadomości konieczności kształcenia się, dążenia do rozwijania umiejętności, zainteresowań i kreatywności. Osoby bezrobotne wymagają zaś wsparcia pod postacią szkoleń i kursów, również przekwalifikujących.

Gmina będzie również wspierać osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Pomocy potrzebują osoby ubogie, bezrobotne, ale również rodziny, w których występuje problem alkoholowy. Należy tu szczególnie pamiętać o dzieciach, nie można dopuścić do nabywania i powielania przez nie negatywnych wzorców społecznych.

Jednym z podstawowych zmagających się z jakimi boryka się władza samorządowa jest infrastruktura techniczna, w szczególności sieć kanalizacyjna, wodociągowa oraz drogi i chodniki. Dostępność komunikacyjna obszaru jest jednym z najważniejszych czynników determinujących jego atrakcyjność inwestycyjną, ale również turystyczną. Stan i jakość dróg, w szczególności tych lokalnych (powiatowych, gminnych), mają bardzo duży wpływ na jakość życia mieszkańców, a także na sposób postrzegania obszaru przez osoby spoza jego terytorium. Dobre połączenia komunikacyjne o pozostającym bez zarzutu stanie technicznym dróg oraz ich wysokiej funkcjonalności, a zatem proste jezdnie bez dziur, chodniki i ścieżki rowerowe wpływają na bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego, ale decydują również o płynności ruchu, co jest bardzo istotne z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej. Dobrze rozwinięta sieć dróg wzmocni spójność przestrzenną i społeczno- gospodarczą obszaru Gminy, a także doprowadzi do właściwego skomunikowania z drogami wyższego rzędu (m.in. pobliska autostrada A2), co z kolei stworzy mieszkańcom i podmiotom gospodarczym możliwości rozwoju (lepszego dostęp do szkół, pracy, klientów).

Kolejnym czynnikiem warunkującym atrakcyjność obszaru oraz jakość życia mieszkańców jest sieć wodociągowa oraz kanalizacyjna. Gmina nie jest wystarczająco skanalizowana, brakuje przydomowych oczyszczalni ścieków, część istniejącej infrastruktury wodociągowej powinna zostać wymieniona. Sieć kanalizacyjna odgrywa szczególne znaczenie również ze względu na ochronę środowiska przyrodniczego, prawidłowo zorganizowany system wpłynie pozytywnie na stan wód i gleb, ponieważ w znacznym stopniu zniweluje niekontrolowane usuwanie ścieków i zanieczyszczeń do środowiska. Wszystkie te czynniki decydują o potencjale Gminy oraz zwiększają możliwości jej rozwoju, zachęcając do osiedlania się na jej obszarze oraz do prowadzenia działalności gospodarczej. Konkurencyjność geostrategiczna Gminy nie jest zbyt wysoka. Przedsiębiorcy wybierają miejsce do prowadzenia firmy

na podstawie dostępności komunikacyjnej oraz uzbrojenia terenu w podstawową infrastrukturę techniczną. Region konkurencyjny musi być zatem w nie wyposażony.

Problemem Gminy jest niska aktywność w zakładaniu działalności gospodarczej przez mieszkańców. Brakuje rozwiązań innowacyjnych oraz środków finansowych na rozwój firm. Nadal funkcjonuje tu wiele małych gospodarstw rolnych. W sytuacji problemowej znajdują się zwłaszcza osoby starsze, które starają się uprawiać ziemię, ale niestety są to gospodarstwa nieefektywne i nie są w stanie utrzymać wszystkich domowników. Problemem jest brak nowoczesnych rozwiązań, ale również brak finansów dla ich wdrożenia. Dlatego też, wiele osób odchodzi od rolnictwa, szukając pracy w innych sektorach. Konieczna jest zatem większa ilość szkoleń i kursów doszkalcających dla mieszkańców.

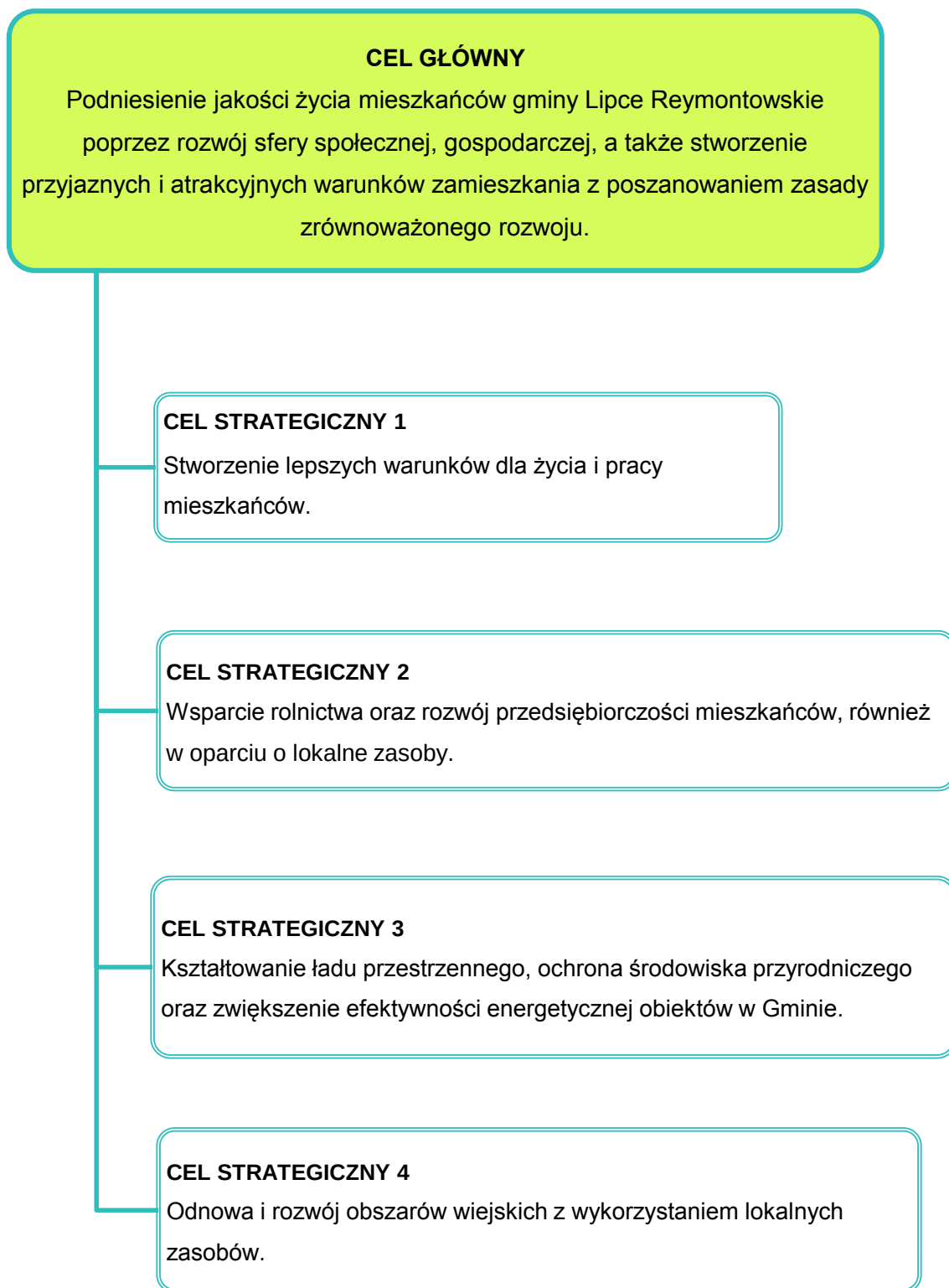
Podstawowym problemem Gminy jest również niska efektywność energetyczna poszczególnych budynków, co ma znaczny wpływ na stan środowiska naturalnego. W najbliższych latach Gmina będzie zatem wspierać rozwój gospodarki niskoemisyjnej, to właśnie w budynkach tkwi największy potencjał na zwiększenie oszczędności energetycznych. Gmina rozpoczęła rozmowy z mieszkańcami na temat zasad działania pomp ciepła oraz kolektorów słonecznych do podgrzewu ciepłej wody użytkowej. Pompa ciepła, kolektor słoneczny stanowią ekologiczne, bezpieczne i oszczędne rozwiązanie. Niezbędne jest również szerzenie wśród społeczności świadomości konieczności ochrony otaczającego środowiska naturalnego oraz zagrożeń płynących z niekontrolowanej emisji substancji szkodliwych do atmosfery np. w wyniku spalania odpadów. Mieszkańcy Gminy muszą być świadomi, że to oni sami w największym stopniu decydują o stanie i jakości przestrzeni w jakiej żyją.

W ramach działań związanych z ochroną środowiska zamierza się również podjęcie prac związanych z rekultywacją stawu w Lipcach Reymontowskich. Jest to inwestycja, która odpowiada na problemy związane z utrzymaniem bioróżnorodności gatunkowej występującej tam flory i fauny. Dodatkowo wspomaga atrakcyjność turystyczną zbiornika.

Kolejnym problemem Gminy jest adaptacyjność do zmian klimatu, których coraz częstszym efektem są przybierające na sile oraz coraz częściej występujące ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak powódzie czy susze. W związku z tym Gmina zamierza wybudować zbiornik retencyjny w Woli Drzewieckiej, który będzie pełnić również funkcję rolniczą.

4. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju danego obszaru

Poniżej określono cel główny rozwoju gminy Lipce Reymontowskie oraz cele strategiczne i częściowe, które będą służyły realizacji celu głównego.

Cel strategiczny I - Stworzenie lepszych warunków dla życia i pracy mieszkańców

- a. Podwyższenie komfortu przemieszczania się w obrębie Gminy;
- b. Zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej;
- c. Wykorzystanie innowacyjnych, efektywnych form kształcenia w szkołach podstawowych i w gimnazjum;
- d. Wsparcie edukacji przedszkolnej dla lepszego rozwoju dzieci oraz zwiększenia aktywności rodziców na rynku pracy;
- e. Przeciwdziałanie nałogom oraz patologiom społecznym;
- f. Wsparcie dla grup marginalizowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- g. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców.

Rozwój Gminy uzależniony jest od rozwoju własnego jej mieszkańców, to lokalna społeczność tworzy Gminę oraz jej wizerunek, a zatem w dążeniu do rozkwitu społeczno- gospodarczego gminy Lipce Reymontowskie należy mieć na uwadze w szczególności te inwestycje i działania, które podniosą komfort życia mieszkańców oraz stworzą warunki dla ich rozwoju, pracy, ale również atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Należy wzmacniać kapitał społeczny, wykorzystując unikalne w skali regionu a nawet kraju lokalne zasoby, wspierając mieszkańców na każdym etapie ich rozwoju.

Edukacja jest jedną z podstawowych dziedzin życia, która warunkuje dalsze życie jednostki. Czym wyższe kwalifikacje i umiejętności, tym większe możliwości i bardziej atrakcyjne warunki pracy. Należy tu zauważyć, że nie chodzi o to, by każdy z mieszkańców miał wykształcenie wyższe (jest to raczej niemożliwe), pożądane jest aby większość mieszkańców posiadała wysokie kwalifikacje i była wyspecjalizowana w jakiejś dziedzinie. Pomogą temu szkolenia, dodatkowe zajęcia (ważne, aby wykorzystywały one nowe technologie, zwiększając w ten sposób zainteresowanie uczniów oraz osób starszych, doksztalających się), a także wykształcanie już w najmłodszych mieszkańcach Gminy postaw aktywności społecznej oraz chęci do kształcenia się i pogłębiania wiedzy. Niezmiernie ważne jest także stwarzanie możliwości dla rozwoju zainteresowań, posiadanie przez dziecko hobby. W ten sposób zmniejsza się możliwość, że dziecko będzie ulegać złym wpływom, jednocześnie będzie dobrze wykorzystywał czas wolny. Nie można wspomagać dość naturalnego i postępującego w obecnych czasach procesu spędzania czasu wolnego przed telewizorem bądź komputerem. Po pierwsze - w większości wypadków jest to zupełnie bezproduktywne, po drugie – prowadzi do znacznego zmniejszenia aktywności fizycznej dzieci, co w trakcie rozwoju ich organizmów jest bardzo niekorzystne. Podsumowując, zapewnienie atrakcyjnych form nauczania, rozrywki oraz aktywności fizycznej zmniejsza ryzyko rozwoju patologii, a zatem wstąpienia na tak zwany margines społeczny, z którego bardzo trudno jest się wydostać. Osoby z grup marginalizowanych zostaną objęte szczególną opieką. Dla osób bezrobotnych organizowane będą kursy doksztalujące i specjalne poradnictwo zawodowe. Każda inwestycja Gminy prowadzić będzie również do wyrównania szans dla osób niepełnosprawnych.

Konieczne jest także wsparcie młodych rodziców, w szczególności w przypadkach, gdy opiekują się dzieckiem samodzielnie lub gdy jest to rodzina wielodzietna. Edukacja przedszkolna musi stać się powszechna, w szczególności wśród rodzin o niskim statusie społecznym. W ten sposób dzieci mogą zyskać solidne podstawy dla dalszego procesu nauczania, a jednocześnie nabędą nowych umiejętności. Gmina musi dołożyć wszelkich starań, aby jak największa liczba dzieci mogła uczęszczać do przedszkola. Dzieci muszą czuć, że są potrzebne i wyjątkowe, a jednocześnie muszą identyfikować się ze swoimi rówieśnikami. Należy zwrócić uwagę na sytuację kobiet, które po urodzeniu dziecka pozostają w domu, prowadzą gospodarstwo domowe, ale jednocześnie tracą kwalifikacje i po kilku latach z wielkim trudem odnajdują się na rynku pracy.

Dla podniesienia jakości życia mieszkańców, konieczne jest przeprowadzenie inwestycji w zakresie budowy, przebudowy lub zmiany nawierzchni dróg, infrastruktury przy drogach (chodniki, ścieżki rowerowe), ale również uporządkowania sieci wodociągowo- kanalizacyjnej. Należy ułatwiać mieszkańcom przemieszczanie się do szkoły, pracy, jednocześnie wzmacniając bezpieczeństwo na drogach. Tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa, mieszkańcy muszą mieć możliwość wybudowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel strategiczny II - Wsparcie rolnictwa oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, również w oparciu o lokalne zasoby

- a. Podniesienie jakości infrastruktury technicznej na obszarze Gminy (głównie infrastruktury drogowej i wodno- kanalizacyjnej);
- b. Dywersyfikacja działalności gospodarczej opartej na rolnictwie;
- c. Aktywizacja mieszkańców Gminy, kształtowanie postaw przedsiębiorczych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, osób bezrobotnych oraz odchodzących od rolnictwa;
- d. Wykorzystanie możliwości, jakie daje współpraca w Lokalnej Grupie Działania;
- e. Rozwój e-usług publicznych;
- f. Wykorzystanie lokalnych zasobów, również związanych z osobą Wł. St. Reymonta i jego twórczością dla rozwoju Gminy.

Jednym z priorytetów władz samorządowych będzie wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy. Wzrost przedsiębiorczości wiąże się ze zwiększeniem miejsc pracy, czyli zmniejszeniem poziomu bezrobocia oraz zwiększeniem siły nabywczej ludności. Prowadzi to zarówno do wzrostu poziomu życia, jak i rozwoju Gminy ogółem. Dobrze rozwinięty sektor gospodarczy sprawia, że mieszkańcy nie migrują w poszukiwaniu pracy do innych miast czy za granicę. Rozwój gospodarczy bezpośrednio wpływa na rozwój społeczny i lepsze warunki życia mieszkańców.

Jednak dla rozwoju przedsiębiorczości konieczne jest odpowiednie uzbrojenie terenów oraz ich odpowiednie skomunikowanie z ważniejszymi ciągami drogowymi. Dlatego też niezbędne jest przeprowadzenie inwestycji szczególnie w zakresie infrastruktury drogowej oraz wodociągowo-kanalizacyjnej. Dostępność komunikacyjna jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności danego obszaru. Gmina Lipce Reymontowskie znajduje się w położeniu sprzyjającym

rozwojowi, w pobliżu autostrady A2. Dodatkowym autem lokalizacji jest bliskość węzła w Łyszkowicach. W ramach realizowanej Strategii należy zwiększyć spójność gminnych i powiatowych ciągów drogowych z ww. węzłem autostradowym.

Również istnienie podstawowej infrastruktury takiej jak wodociąg czy kanalizacja staje się w obecnych czasach standardem, stąd należy dążyć do jak najbardziej optymalnego stanu i jakości infrastruktury technicznej w Gminie. Tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa, mieszkańcy muszą mieć możliwość wybudowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina utożsamiana jest z osobą Wł. St. Reymonta i należy wspierać wszelkie działania wykorzystujące ten fakt zarówno dla promocji Gminy jak i rozwoju drobnej przedsiębiorczości opartej o dziedzictwo historyczne oraz lokalne tradycje i zwyczaje. Lokalne firmy powinny być wsparte zintegrowanym systemem promocji Gminy.

Dla rozwoju Gminy konieczna jest budowa postaw przedsiębiorczych wśród jej mieszkańców, wspieranie procesów kształcenia, ale również umożliwianie podnoszenia umiejętności oraz przekwalifikowywania się przez osoby bezrobotne, w tym odchodzące od rolnictwa. Małe nieefektywne gospodarstwa rolne nie są w stanie utrzymać całej rodziny, a zatem należy wspierać te osoby w poszukiwaniu innej pracy, szczególnie jeżeli wiąże się to z koniecznością odbycia szkolenia. Wsparcie należy także ukierunkować ku kobietom – matkom, które powracają na rynek pracy, nierzadko po kilku latach przerwy. Postępująca dezaktualizacja wiedzy i umiejętności oraz związana z nimi utrata pewności siebie, utrudniają starania o pracę oraz obniżają poczucie własnej wartości, co może wiązać się z niewykorzystaniem potencjału tkwiącego w tych kobietach.

Konieczna jest dalsza aktywna współpraca w Lokalnej Grupie Działania oraz rozwój e- usług publicznych, co może służyć zwiększeniu aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców Gminy. Przedsiębiorcy mogą uzyskać wsparcie w postaci szkoleń, doradztwa, połączonych systemów promocji lokalnej gospodarki. Zarówno przedsiębiorcy, jak i zwykli mieszkańcy będą mogli załatwić wszystkie sprawy bez wychodzenia z domu. Na portalu gminnym zintegrowane mają zostać wszystkie usługi publicznej.

We współpracy z innymi organizacjami zostaną przeprowadzone działania zmierzające do wzrostu innowacyjności w gospodarstwach rolnych. Tylko takie działania uratują niektóre z nich przed marginalizacją. Zmieniająca się rzeczywistość stwarza rolnikom szanse, ale również spowoduje, że gospodarstwa małe, nisko innowacyjne nie będą przynosić dochodu. Realizowane będą również programy przekwalifikowujące osoby odchodzące z rolnictwa.

Cel strategiczny III – Kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona środowiska przyrodniczego oraz zwiększenie efektywności energetycznej obiektów w Gminie

- a. Uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej;
- b. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego;

- c. Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych;
- d. Zachowanie stanu otaczającego środowiska naturalnego;
- e. Zachowanie i tworzenie ładu przestrzennego miejscowości;
- f. Poprawa zdrowotności mieszkańców.

W zakresie celu III najważniejszym elementem działania jest zmniejszenie ilości wszelkich szkodliwych substancji, które przedostają się do środowiska przyrodniczego, czy to za pośrednictwem wody, gleby czy też powietrza.

W tym celu jednym z priorytetowych działań będzie uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie. System wodociągowy zapewnić ma mieszkańcom dostęp do czystej wody oraz bezpieczeństwo jej dostaw. Prowadzone będą również działania polegające na budowie sieci kanalizacyjnej oraz wsparciu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach prywatnych.

Kolejnym priorytetem jest wzmocnienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Dla realizacji tego celu Gmina planuje przeprowadzenie termomodernizacji pozostałych budynków komunalnych oraz użyteczności publicznych.

Gmina będzie się starać pomagać również mieszkańcom we wdrażaniu rozwiązań ekologicznych i ekonomicznych, które wykorzystując dostępne technologie, poprawią stan środowiska naturalnego, a także zmniejszą koszty utrzymania budynków. Już na ten moment prowadzone są rozmowy na temat instalowania pomp ciepła z ogniwami fotowoltaicznymi oraz kolektorów słonecznych. Należy dążyć do tego, aby zmniejszyć emisję niską pochodzącą z gospodarstw domowych. Mieszkańcy korzystają z tradycyjnych form ogrzewania domów i ciepłej wody użytkowej, używając głównie węgla o różnym stopniu zasiarczenia, zanieczyszczając środowisko naturalne. Dlatego też wdrażana będzie pomoc w wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii w każdym domu w Gminie.

Bardzo ważnym aspektem ochrony powietrza jest jakość, funkcjonalność i stan dróg. Prowadzone będą działania chroniące środowisko naturalne w tym lasy, cieki wodne, łąki, zwierzęta. Konieczna jest przebudowa ciągów drogowych, chodników, budowa miejsc parkingowych.

Celem Strategii będzie poprawa zdolności do adaptacji do zmian klimatu poprzez wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu (głównie powódzie i susze), a w przypadku ich wystąpienia - zminimalizowanie ich skutków poprzez poprawę systemowego zarządzania ryzykiem. Dlatego jednym z priorytetów Gminy jest budowa zbiornika retencyjnego.

Wszystkie rozwiązania, które będą służyły poprawie stanu środowiska przyrodniczego, przyczynią się również do poprawy stanu zdrowia mieszkańców Gminy.

Należy mieć na uwadze, aby na drodze rozwoju Gminy podejmować działania, które co najmniej nie będą szkodziły środowisku naturalnemu oraz będą służyć utrzymaniu ładu przestrzennego. Pożądane jest wprowadzanie elementów zieleni uporządkowanej, również przy wykorzystaniu

jej jako naturalnej bariery odgradzającej gospodarstwa domowe czy inne budynki od ulicy. Konieczne jest również zadbanie o istniejące zbiorniki wód powierzchniowych, tak aby chronić występującą tam roślinność oraz zwierzęta.

Bardzo ważne jest również prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców Gminy, każdy powinien zrozumieć, dlaczego prowadzone są działania dla ochrony środowiska naturalnego i samemu współdziałać w celu ochrony własnego miejsca do życia.

Cel strategiczny IV – Odnowa i rozwój obszarów wiejskich z wykorzystaniem lokalnych zasobów

- a. Promocja lokalnych zasobów, a w szczególności wspieranie działań związanych z osobą Władysława Stanisława Reymonta;
- b. Włączenie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- c. Podniesienie jakości życia mieszkańców;
- d. Zapewnienie dostępu do instytucji kultury oraz możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego;
- e. Podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców,
- f. Odnowa miejscowości leżących w obrębie Gminy.

Działania podejmowane w latach 2015 – 2022 koncentrować się będą również na programie odnowy wsi. Priorytetem jest zaangażowanie i włączenie w realizowane zadania jak największej liczby mieszkańców, co ma na celu zwiększenie aktywności ludności, ale również wzmocnienie więzi społecznych i poczucia przynależności do własnej miejscowości. Wciąż potrzebne jest podnoszenie świadomości kulturalnej lokalnej ludności, ale również skłanianie jej do udziału w organizowanych imprezach, spotkaniach, czy konkursach. Mieszkańcy muszą zdać sobie sprawę z tego, jak ważne jest ich zdanie w podejmowanych przez Gminę oraz poszczególne wsie decyzjach. Muszą brać czynny udział w procesach rozwojowych, ponieważ najlepiej znają realia życia, pracy i nauki, a odnowa wsi ma służyć również podniesieniu ich standardu życia. Mieszkańcom pozostawiono możliwość decydowania o przestrzeni, programach. Ich pomysły i kreatywność ma być wspierana i wykorzystywana dla realizacji celów Strategii. Odnowa wsi polegać będzie na kształtowaniu przestrzeni miejscowości wiejskich. Każda wieś w Gminie ma być miejscem przyjaznym i dobrym do życia. Chodniki, place zabaw, boiska, siłownie mają tworzyć spójny wyraz każdej miejscowości.

W odnowę wsi niezbędne jest zaangażowanie dzieci i młodzieży, która musi zapoznać się z lokalną obrzędowością, tradycjami i zwyczajami. Starsi mieszkańcy muszą przekazać tradycje i zwyczaje najmłodszym mieszkańcom Gminy. Dzieci i młodzież powinny być również aktywnie włączane w kreowanie własnej przestrzeni do zabawy czy rekreacji. Z większą chęcią będą korzystać z placów zabaw albo spotykać się w miejscach, na których np. sposób urządzenia miały wpływ. Będą je również bardziej szanować i dbać o nie.

Promowane będą również inicjatywy oddolne mieszkańców, dzięki którym zorganizowanych może zostać szereg imprez czy spotkań o tematyce najważniejszej dla danej grupy ludności. Spotkania te mogą służyć promocji lokalnych dań, zwyczajów. Mogą również dotyczyć tematyki związanej

rozwojem wsi, dawać odpowiedzi na pytania mieszkańców, ale również stanowić początek dla rozwoju nowych idei i przedsięwzięć.

Warunkiem koniecznym dla efektywnej promocji Gminy poza jej obszarem jest prowadzenie działań promocyjnych skoordynowanych z tymi wdrażanymi na szczeblu powiatowym oraz wojewódzkim. Do odbiorców powinien zostać skierowany jasny i czytelny przekaz. Gmina bardzo silnie utożsamiana jest z osobą Wł. St. Reymonta, stąd niezbędne jest wsparcie wszelkich działań podtrzymujących i rozwijających ten trend. Stanowi on bardzo mocną podstawę dla rozwoju Gminy w kontekście turystyki rekreacyjnej i poznawczej, może być również bazą dla rozwoju innych działań promocyjnych, niekoniecznie związanych z Noblistą.

5. Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze wymieniono w podrozdziałach poniżej. Opis zadań znajduje się w rozdziale 6. Realizacja zadań.

5.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru

- Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III,
- Budowa sieci wodociągowej na nowych terenach budowlanych,
- Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń szkoły Podstawowej na przedszkolne,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej.

5.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu

- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń szkoły Podstawowej na przedszkolne,
- Budowa hali sportowej w Lipcach Reymontowskich,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej,
- Budowa zewnętrznych obiektów sportowo-rekreacyjnych.

5.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

- Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III,
- Ochrona środowiska naturalnego gminy Lipce Reymontowskie poprzez montaż i budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych i użyteczności publicznej,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń szkoły Podstawowej na przedszkole,
- Budowa hali sportowej w Lipcach Reymontowskich,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej,
- Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej,
- Budowa sieci wodociągowej w gminie Lipce Reymontowskie,
- Budowa, przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy Lipce Reymontowskie oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe),
- Adaptacja budynku OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie Szkoły Podstawowej i stadionu w Lipcach Reymontowskich,
- Urządzenie centrów miejscowości,
- Budowa zewnętrznych obiektów sportowo – rekreacyjnych.

5.4. Poprawa stanu środowiska

- Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III,
- Ochrona środowiska naturalnego gminy Lipce Reymontowskie poprzez montaż i budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych i użyteczności publicznej,
- Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej,
- Budowa sieci wodociągowej w gminie Lipce Reymontowskie,
- Rekultywacja stawu w Lipcach Reymontowskich.

5.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego

- Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń szkoły Podstawowej na przedszkole,
- Budowa hali sportowej w Lipcach Reymontowskich,

- Urządzenie centrów miejscowości,
- Adaptacja budynku OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej,
- Promocja gminy Lipce Reymontowskie.

5.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

- Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III,
- Ochrona środowiska naturalnego gminy Lipce Reymontowskie poprzez montaż i budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych i użyteczności publicznej,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń szkoły Podstawowej na przedszkole,
- Budowa hali sportowej w Lipcach Reymontowskich,
- Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej,
- Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej,
- Budowa, przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy Lipce Reymontowskie oraz infrastruktury towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe),
- Budowa sieci wodociągowej w gminie Lipce Reymontowskie,
- Rekultywacja stawu w Lipcach Reymontowskich,
- Adaptacja budynku OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie szkoły oraz stadionu w Lipcach Reymontowskich,
- Urządzenie centrów miejscowości,
- Budowa zewnętrznych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- Promocja gminy Lipce Reymontowskie.

6. Realizacja zadań

6.1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015 – 2022

Nazwa projektu
Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III
Opis projektu
Przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej obejmującej ulicę Lipową, Cichą, część ul. Golki i Wiosennej w Lipcach Reymontowskich oraz miejscowości Mszadla i Siciska. Będzie to III etap kompleksowego uporządkowania systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie. Kanalizacja sanitarna będzie wybudowana w miejscach zwartej zabudowy. Dokładny zasięg sieci kanalizacji sanitarnej będzie zweryfikowany podczas analizy finansowo-ekonomicznej. Tereny rozproszone, gdzie budowa kanalizacji będzie niezasadna, zostaną w miarę możliwości objęte programem budowy oczyszczalni przydomowych.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2020.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt pozwoli zwiększyć liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy Lipce Reymontowskie. Zwiększy się tym samym liczba miejsc pracy. Polepszą się warunki życia w obszarze realizacji projektu. Projekt wpłynie również na zmniejszenie ilości ścieków uwalnianych do środowiska w sposób niekontrolowany.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- wzrost cen działek na terenie Gminy, - wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych, - zwiększenie jakości środowiska naturalnego;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS: 1. Edukacja ekologiczna – projekt ma ukazać mieszkańcom wagę problemu ochrony środowiska. 2. Kursy doszkalające dla mieszkańców Gminy – planuje się organizację szkoleń podnoszących kwalifikacje dla mieszkańców Gminy. Projekty takie mają skupiać się na umiejętnościach opartych o specjalizację Gminy. Szkolenia mają promować małą przedsiębiorczość oraz innowacyjność. 3. Rozwój sieci dróg zapewniających rozwój przedsiębiorczości. 4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Nazwa projektu
Ochrona środowiska naturalnego gminy Lipce Reymontowskie poprzez montaż i budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych i użyteczności publicznej
Opis projektu
Montaż odnawialnych źródeł energii wpłynie na ochronę środowiska naturalnego Gminy m.in. poprzez zmniejszenie emisji ilości substancji niebezpiecznych do powietrza. Montaż pomp ciepła oraz kolektorów słonecznych pozwoli na znaczną oszczędność środków niezbędnych do utrzymania obiektów, w których zostaną zamontowane. Dzisiaj świadomość społeczeństwa Gminy wzrosła, mieszkańcy sami zgłaszają chęć udziału w projektach unijnych. Dlatego też planowane są przez gminę inwestycje, które wykorzystywałyby odnawialne źródła energii.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2019.
Wpływ na realizację Strategii
Dzięki realizacji projektu zmniejszy się w znacznym stopniu zanieczyszczenie powietrza. Spadnie ilość substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza. Ochronie podlegać będzie środowisko naturalne Gminy. Spadną również koszty utrzymania budynków
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa zdrowotności mieszkańców, - spadek kosztów utrzymania budynków;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS: 1. Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych i przedsiębiorstwach.

Nazwa projektu
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Opis projektu
Planuje się budowę nowych przydomowych oczyszczalni ścieków z pomocą środków Unii Europejskiej. Wsparcie na tego typu inwestycje będzie kierowane dla mieszkańców obszarów, gdzie budowa kanalizacji zbiorczej jest niemożliwa lub nieuzasadniona pod kątem ekonomicznym, czy technicznym.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Gospodarka wodno- ściekowa jest niezwykle ważnym elementem zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług. Budowa przydomowych oczyszczalni ma znaczny wpływ na jakość życia i przyczyni się do rozwoju społeczno- gospodarczego całej Gminy. Projekt wpłynie również na ochronę środowiska naturalnego.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- poprawa jakości środowiska naturalnego, - poprawa jakości zamieszkania,
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu konieczna jest realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR i EFS: 1. Edukacja ekologiczna mieszkańców. 2. Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III.

Nazwa projektu
Budowa Przedszkola w Lipcach Reymontowskich lub adaptacja pomieszczeń Szkoły Podstawowej na przedszkole
Opis projektu
Projekt przewiduje budowę nowego przedszkola w miejscowości Lipce Reymontowskie. Przedszkole to niezwykle ważny element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Ma być to obiekt nowoczesny, przystosowany dla najmłodszych dzieci. Alternatywnie w sytuacji wprowadzenia reformy oświatowej zakłada się adaptację na przedszkole części pomieszczeń szkoły podstawowej. Obecnie w Przedszkolu znajduje się zbyt mało miejsc. Coraz więcej kobiet jest zmuszonych do podjęcia pracy. Nie mogą pozwolić sobie na opiekę nad dzieckiem. Przebywanie w domu bardzo często powoduje utratę pracy lub utratę posiadanych umiejętności zawodowych. Dlatego realizacja budowy nowego obiektu przedszkola bądź adaptacja części pomieszczeń szkoły podstawowej na przedszkole jest konieczna.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2021.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt wpłynie na poprawę jakości zamieszkania w Gminie, stworzy warunki do pracy oraz rozwoju kobietom po urodzeniu dziecka. Przełoży się to na wzrost umiejętności kobiet i rozwój lokalnej gospodarki. Jednocześnie nastąpi poprawa jakości wykształcenia dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych, które pozytywnie wpływają na rozwój dzieci.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- poprawa jakości świadczenia usług publicznych, - podwyższenie poziomu wykształcenia mieszkańców, - spadek bezrobocia wśród matek, - wyrównanie szans rozwoju dla wszystkich mieszkańców Gminy;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Realizacja zajęć pozalekcyjnych dla przedszkolaków. 2. Doksztalcanie dla kobiet po okresie macierzyństwa.

Nazwa projektu
Budowa hali sportowej w Lipcach Reymontowskich
Opis projektu
Przy szkołach w Gminie znajdują się sale gimnastyczne, jednak konieczna jest budowa nowoczesnej, spełniającej wszystkie wymagania, a także wielofunkcyjnej hali sportowej, gdzie można byłoby organizować zawody sportowe czy imprezy kulturalne. Dlatego zapadła decyzja o budowie hali sportowej.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2021.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt pozwoli przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym. Chodzi w szczególności o zmniejszenie ilości przypadków problemów ze statyką ciała. Projekt upowszechni sport i rekreację. Mają one się stać zabawą i formą spędzenia wolnego czasu dla wszystkich jej mieszkańców. Projekt wpłynie więc na zwiększenie się liczby osób na co dzień uprawiających sport. Poprawi się tym samym jakość zdrowia mieszkańców. Aktywność fizyczna oraz rozwijanie w ten sposób własnych zainteresowań wpływa również pozytywnie na osiągnięcia edukacyjne dzieci i młodzieży.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - odnowa kultury lokalnej, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Profilaktyka statyki ciała – planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy. Projekt przewiduje organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupę docelową stanowić będą zarówno osoby młodsze jak i starsze. Promocja zdrowego trybu życia pozwoli na realizację celów niniejszej Strategii. 2. Badania profilaktyczne – przewiduje się stałe projekty z zakresu profilaktyki zdrowia. Badania mammograficzne, dentystyczne, czy kręgosłupa mają pomóc w utrzymaniu zdrowia mieszkańców. Dzięki takim działaniom zwiększy się liczba osób zdolnych do pracy. 3. Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i EFS – będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulinarnej, tańca.

Nazwa projektu
Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej
Opis projektu
W gminie Lipce Reymontowskie, na rzece Uchance w miejscowości Wola Drzewiecka planowana jest budowa zbiornika retencyjnego o powierzchni powyżej 5 ha. Zbiornik będzie pełnić funkcję rolniczą i przeciwpowodziową. Służyć będzie jako obiekt zabezpieczający teren przed skutkami suszy. Zbiornik wpisany jest do „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego. Wyszczególniony został jako obiekt o możliwym deficycie wody, spowodowanym warunkami klimatyczno- hydrologicznymi terenu Gminy.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2018 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt pozwoli na zwiększenie bezpieczeństwa Gminy w okresach suszy. Dzięki budowie zbiornika mieszkańcy Gminy będą również bezpieczni w okresach zwiększonych opadów atmosferycznych, które groziłyby podtopieniami. W ten sposób podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców. Należy mieć na uwadze, że warunki atmosferyczne ulegają coraz większym oraz coraz bardziej gwałtownym zmianom pogodowym, które przyczyniają się do wyrządzania szkód w gospodarstwach domowych, ale także w środowisku przyrodniczym. Projekt służy zatem również ochronie lokalnych zasobów przyrody.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- zmniejszenie negatywnych konsekwencji susz i powodzi, - podniesienie jakości życia mieszkańców, - poprawa jakości środowiska naturalnego;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Budowa sieci wodociągowej na nowych terenach budowlanych. 2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. 3. Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III.

Nazwa projektu
Termomodernizacja budynków komunalnych i użyteczności publicznej
Opis projektu
Niezwykle ważnym elementem rozwoju gminy Lipce Reymontowskie jest zapewnienie efektywności energetycznej we wszystkich obiektach komunalnych oraz użyteczności publicznej. W związku z tym planowana jest termomodernizacja wybranych budynków. Pozwoli to na znaczną oszczędność środków niezbędnych do utrzymania obiektów. Spadnie tym samym ilość substancji niebezpiecznych emitowanych do powietrza. Zastosowana technologia jest uzależniona od analizy technicznej przeprowadzonej w każdym budynku.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt ma na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Efektywność energetyczna ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i pozwolić na stopniową dywersyfikację źródeł energii. Realizacja projektu ma również prowadzić do oszczędności kosztów utrzymania obiektów publicznych w Gminie.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa bezpieczeństwa, - spadek kosztów utrzymania obiektów, - poprawa zdrowotności mieszkańców;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych oraz w przedsiębiorstwach.

Nazwa projektu
Budowa, przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy Lipce Reymontowskie
Opis projektu
Projekt ma na celu uwolnienie terenów inwestycyjnych oraz rozwój przedsiębiorczości w gminie Lipce Reymontowskie. Poza tym, zwiększona ma zostać jakość życia mieszkańców terenów wiejskich oraz zachowana ma zostać spójność społeczna i gospodarcza Gminy. Ważnym elementem projektu jest wprowadzenie systemów bezpieczeństwa dla kierowców i pieszych. Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej będzie uzależniona od analizy przeprowadzonej w dokumentacjach technicznych i aktualnych potrzeb. Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej wiązać się będzie również ze zwiększeniem bezpieczeństwa na ciągach komunikacyjnych objętych projektem.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2016 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt ma zapewnić spójność społeczno- gospodarczą obszaru gminy Lipce Reymontowskie. Tereny wiejskie muszą mieć łatwy dostęp do miast i głównych ciągów drogowych.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - spadek bezrobocia, - wzrost cen działek na terenie Gminy;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Kursy doszkalające dla mieszkańców Gminy – planuje się organizację szkoleń podnoszących kompetencje dla mieszkańców.

Nazwa projektu
Budowa sieci wodociągowej w gminie Lipce Reymontowskie
Opis projektu
Projekt obejmuje swoim zasięgiem miejscowości: Lipce Reymontowskie, Drzewce oraz Wolę Drzewiecką. Sieć wodociągowa w tych miejscowościach wybudowana jest z rur azbestocementowych. Pomimo, iż przeprowadzone badania nie udowodniły szkodliwego wpływu azbestu zawartego w wodzie do spożycia na stan zdrowia ludzi, to jednak obecnie zaprzestano ich produkcji i nie mogą być już używane podczas budowy nowych lub przy remontowanych sieciach wodociągowych, a w miarę ich technicznego zużycia zaleca się ich wymianę. Dodatkowo wyroby zawierające azbest powinny zostać usunięte z obszarów Gmin zgodnie z przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku „Programem usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Dlatego też konieczna jest budowa nowej sieci wodociągowej, aby zapewnić wysoką jakość wody dla wszystkich gospodarstw domowych. Realizacja projektu zapewni także pełne bezpieczeństwo dostaw wody.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy nie może odbywać się bez podstawowych inwestycji w infrastrukturę wodociągową. Zwiększy się bezpieczeństwo dostaw wody oraz podniesie się jakość podstawowych usług świadczonych dla mieszkańców gminy Lipce Reymontowskie.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- poprawa jakości środowiska naturalnego, - poprawa jakości zamieszkania, - wzrost jakości wody pitnej,
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Budowa sieci wodociągowej na nowych terenach budowlanych.

Nazwa projektu
Rekultywacja stawu w Lipcach Reymontowskich
Opis projektu
Projekt będzie polegać na umocnieniu brzegów stawu w Lipcach Reymontowskich oraz zagospodarowaniu terenu. Inwestycja służy ochronie środowiska przyrodniczego, w szczególności zwierząt wodnych np. ryb, żab, ptactwa wodnego, ale również roślinności go okalającej. Projekt przyczyni się do ochrony zasobów naturalnych Gminy.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2022.
Wpływ na realizację Strategii
Realizacja projektu ma znaczny wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego i jego zasobów. Wpływa na zachowanie bogactwa natury oraz służy podniesieniu stanu i jakości zbiornika, jako siedliska dla różnych gatunków zwierząt, a także jako miejsca występowania naturalnej roślinności.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- podniesienie jakości środowiska przyrodniczego, - zwiększenie atrakcyjności obszaru, - zmniejszenie negatywnych konsekwencji osuwania się brzegów stawu;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Edukacja ekologiczna mieszkańców. 2. Kompleksowe uporządkowanie systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap III. 3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. 4. Budowa zbiornika retencyjnego w Woli Drzewieckiej.

Nazwa projektu
Adaptacja budynku OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej
Opis projektu
Niezwykle ważnym elementem rozwoju kultury i integracji mieszkańców obszarów wiejskich jest świetlica. Dlatego też planuje się adaptację budynku OSP na potrzeby świetlicy wiejskiej w miejscowości Mszadla. Świetlica ma stać się miejscem spotkań dla mieszkańców. Świetlica zostanie również wyposażona.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2020.
Wpływ na realizację Strategii
Dzięki realizacji projektu nastąpi odnowa lokalnej tradycji i kultury. Mieszkańcy chętniej będą uczestniczyli w zajęciach kulturalnych. Gmina stanie się przyjazna i ciekawa dla turystów zainteresowanych lokalnymi tradycjami.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- odnowa kultury lokalnej, - poprawa jakości zamieszkania, - rozwój lokalnej kultury, - większy udział mieszkańców korzystających z kultury:
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Promocja gminy i jej kultury 2. Współpraca z Lokalną Grupą Działania

Nazwa projektu
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie szkoły oraz stadionu w Lipcach Reymontowskich
Opis projektu
Przewiduje się m.in. budowę bieżni przy szkole Podstawowej i Publicznym Gimnazjum w Lipcach Reymontowskich oraz modernizację bieżni, trybun oraz oświetlenie stadionu sportowego w Lipcach Reymontowskich. Bieżnie będą uzupełnieniem istniejącej już infrastruktury sportowej. Odbywać się będą na nich lekcje wychowania fizycznego w zakresie lekkoatletyki oraz inne formy rekreacji biegowej dostępne dla szerokiego grona mieszkańców.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2021.
Wpływ na realizację Strategii
Projekt będzie pełnić funkcje związane ze sportem i edukacją (zajęcia wychowania fizycznego) oraz rekreacyjną (dostępność dla mieszkańców i turystów). Projekt wpłynie na zwiększenie się liczby osób na co dzień uprawiających sport. Poprawi się tym samym jakość zdrowia mieszkańców. Zwiększy się udział mieszkańców w procesie podejmowania decyzji.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - odnowa kultury lokalnej, - poprawa jakości życia mieszkańców, - poprawa wizerunku Gminy;
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Profilaktyka statyki ciała - planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy. Przewiduje on organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupę docelową stanowić będą osoby młodsze jak i starsze. Promocja zdrowego trybu życia pozwoli na realizację Strategii Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie. 2. Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i EFS – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulturalnej, tańca.

Nazwa projektu
Urządzenie centrów miejscowości
Opis projektu
W ramach projektu planowane jest urządzenie centrów miejscowości w poszczególnych sołectwach Gminy. Przebudowa zostanie uzależniona od konsultacji z mieszkańcami oraz indywidualnych uwarunkowań. Potrzebna jest m.in. budowa chodników, ścieżek rowerowych, mała infrastruktura (ławki, place zabaw, fontana), miejsca parkingowe oraz zagospodarowanie terenu Zagrody Ludowej.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu na lata 2017 - 2022
Wpływ na realizację Strategii
Miejscowości Gminy staną się bardziej funkcjonalne dla mieszkańców i przyjezdnych. Poprawi się jakość zamieszkania oraz bezpieczeństwo ruchu. Odnowiony zostanie wizerunek poszczególnych miejscowości.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- poprawa jakości świadczenia usług publicznych, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa bezpieczeństwa.
Projekty uzupełniające
1. Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i EFS – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulinarnej, tańca. 2. Współpraca z Lokalną Grupą Działania „Gniazdo”.

Nazwa projektu
Budowa zewnętrznych obiektów sportowo-rekreacyjnych
Opis projektu
Władze gminy dostrzegają znaczny wzrost aktywności fizycznej mieszkańców. Planuje się budowę obiektów typu siłownie zewnętrzne, skatepark i pumptrack na terenie gminy Lipce Reymontowskie. Obiekty z tej dziedziny cieszą się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców. Aby stworzyć jeszcze lepsze warunki dla rozwoju sportu i rekreacji planuje się budowę nowych, tego typu obiektów.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2017 – 2022
Wpływ na realizację Strategii
Projekt upowszechni w Gminie sport i rekreację. Mają one się stać zabawą i formą spędzenia wolnego czasu dla wszystkich jej mieszkańców. Projekt wpłynie więc na zwiększenie się liczby osób na co dzień uprawiających sport. Poprawi się tym samym jakość zdrowia mieszkańców.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - odnowa kultury lokalnej, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców.
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Profilaktyka statyki ciała – planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy Lipce Reymontowskie. Projekt przewiduje organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupę docelową projektu stanowić będą zarówno osoby młodsze jak i starsze. 2. Badania profilaktyczne – przewiduje się stałe projekty z zakresu profilaktyki zdrowia. Badania mammograficzne, dentystyczne, czy kręgosłupa mają pomóc w utrzymaniu zdrowia. Tym samym zwiększy się liczba osób zdolnych do pracy.

Nazwa projektu
Promocja Gminy Lipce Reymontowskie
Opis projektu
Projekt przewiduje dalsze kreowanie i umacnianie marki Lipce Reymontowskie – ponadregionalnym produktem turystycznym gminy. Planuję się kontynuację imprezy „Wielkie Wesele Jagny i Boryny” oraz inne imprezy promujące gminę. Wykonane zostanie oznakowanie poszczególnych miejscowości gminy, oznakowanie ulic, publikacje promujące gminę.
Szacowana data realizacji
Planuje się realizację projektu w latach 2016 – 2022
Wpływ na realizację Strategii
Wzmocni się wizerunek Gminy, co może spowodować rozwój dalszy rozwój turystyki. Gmina zostanie również dostrzeżona przez inwestorów zewnętrznych.
Wskaźniki osiągnięcia celów
- rozwój przedsiębiorczości, - wzrost liczby turystów.
Projekty uzupełniające
Aby osiągnąć cele projektu niezbędna będzie realizacja projektów komplementarnych realizowanych m.in. ze środków EFRR, EFS, PROW: 1. Promocja gminy i jej kultury 2. Współpraca z Lokalną Grupą Działania 3. Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i EFS – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulturalnej, tańca.

Wszystkie ww. projekty są zgodne z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego.

6.2. Zadania planowane do realizacji po roku 2022

Realizacja poszczególnych projektów jest uzależniona od otrzymania dofinansowania oraz dat ogłaszania poszczególnych konkursów w ramach np. RPO WŁ lub PROW. Dlatego też czasokres realizacji poszczególnych zadań ma charakter intencyjny i będzie w ramach potrzeb modyfikowany. Jeżeli na poszczególne projekty gmina nie uzyska dofinansowania będzie je prawdopodobnie realizować w kolejnych latach, w tym prawdopodobnie również po roku 2022.

6.3. Powiązania realizowanych zadań z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa

- I. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 – 2022 z dokumentami i programami planistycznymi stanowiącymi wykładnię polityki regionalnej na poziomach: krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym:

Strategia Rozwoju Kraju 2020

„Strategia ...” przedstawia Wizję Polski 2020 jako: „aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo”. W dokumencie przedstawiono główne obszary interwencji, cele i priorytety rozwojowe. Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie wpisuje się w szczególności w następujące dziedziny:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (rozwój kapitału społecznego; zwiększenie bezpieczeństwa obywatela).

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki (poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej);

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki (zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych);

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększanie aktywności zawodowej; poprawa jakości kapitału ludzkiego; zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej);

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych (zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu; upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych; zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych);

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami; poprawa efektywności energetycznej; zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii; poprawa stanu środowiska; adaptacja do zmian klimatu);

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu (modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych).

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna (zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych);

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych; zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych).

Strategie są ze sobą spójne m. in. we wszystkich wyżej wymienionych obszarach aktywności.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Zachodzi zgodność niniejszej strategii ze Strategią Rozwoju Transportu:

CEL GŁÓWNY: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym

CEL STRATEGICZNY 1: Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

Cele szczegółowe:

- Stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej;
- Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- Bezpieczeństwo i niezawodność - Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- Zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

Polityka Energetyczna Polski do roku 2030

Strategia zgodna jest z Polityką w szczególności w zakresie rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw. Podkreślone jest w niej znaczenie energii słonecznej: „W znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada się wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem kolektorów słonecznych oraz innowacyjnych technologii fotowoltaicznych.”. Zwrócono również uwagę na biomasę, energię geotermalną oraz wiatr. Polityka energetyczna zakłada wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020

Niniejsza Strategia pozostaje spójna z Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój. Realizacja większości inwestycji zaplanowana jest w układzie komplementarnym do projektów realizowanych ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego. Zaplanowane w ten sposób przedsięwzięcia spowodują maksymalizację efektów interwencji, wpłyną na zwiększenie ich spójności oraz efektywności.

W wyniku decentralizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce w latach 2014-2020, 72% środków tego Funduszu zasili regionalne programy operacyjne, a 28% Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020

POLiŚ będzie kontynuacją Programu funkcjonującego w latach 2007 – 2013. Zgodność Strategii z Programem przejawia się w następujących obszarach:

- PRIORYTET I (FS)

Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE);
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

- PRIORYTET II (FS)

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

- PRIORYTET III (FS)

Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach;
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

- PRIORYTET V (EFRR)

Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

- PRIORYTET VI (EFRR)

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Jak czytamy w Strategii: „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 przyjmuje następującą wizję rozwoju regionu:

*REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE I WIZERUNKOWO, KREATYWNY I KONKURENCYJNY
W SKALI KRAJU I EUROPY, O NAJLEPSZEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ, WYRÓŻNIAJĄCY*

SIEĆ ATRAKCYJNOŚCIĄ INWESTYCYJNĄ I WYSOKĄ JAKOŚCIĄ ŻYCIA. Terytorium województwa łódzkiego cechować będą silne powiązania wewnętrzne i zewnętrzne oraz atrakcyjne warunki zamieszkania i pracy. Promowane będą kreatywne postawy mieszkańców i przedsiębiorców. Zagwarantowanie najlepszej dostępności komunikacyjnej przełoży się na wysoką atrakcyjność inwestycyjną. Istotnym czynnikiem podnoszącym warunki i poziom życia mieszkańców będzie wysoka jakość środowiska przyrodniczego osiągnięta dzięki racjonalnej gospodarce jego zasobami. Województwo łódzkie będzie postrzegane jako region kreatywny i konkurencyjny, wyróżniający się specyficznym potencjałem efektywnie wykorzystywanym na rzecz długookresowego wzrostu oraz zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Misja regionu łódzkiego zorientowana na:

PROWADZENIE ZINTEGROWANEJ I TERYTORIALNIE UKIERUNKOWANEJ POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, OPARTEJ NA WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ, BUDOWANIU WIĘZI SPOŁECZNYCH ORAZ TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ.

Misja koncentruje strategiczne kierunki działań na:

- budowaniu przyszłości (dobrobytu) regionu dzięki wzmocnieniu endogenicznych potencjałów Województwa oraz współpracy gospodarczej, zarówno w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
- budowaniu powiązań między mieszkańcami i społecznościami oraz sprzyjaniu kreowaniu tożsamości Regionalnej z uwzględnieniem wielokulturowości i różnorodności regionalnej.”

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 – 2022 wpisuje się w swych założeniach w wykładnię rozwoju województwa łódzkiego. Jej cele są spójne z celami strategicznymi dokumentu, a więc także z celami operacyjnymi oraz strategicznymi kierunkami działań. Realizacja działań zawartych w Strategii Gminy przyczynia się do realizacji założeń wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim

Celem głównym Planu jest „Odbudowa kapitału ludzkiego poprzez tworzenie sprzyjających warunków na rynku pracy, rozwój wykształcenia i kompetencji oraz poprawę jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego w perspektywie krótko i długookresowej.” Cel ten jest realizowany za pomocą celów szczegółowych. Przedmiotowa Strategia jest zgodna w szczególności z celami o brzmieniu:

- Dostępność i atrakcyjność miejsc pracy w regionie, sprzyjające warunki dla napływu ludności do województwa łódzkiego;
- Równe szanse edukacyjne w regionie, wysoka jakość usług świadczonych w systemie oświaty oraz równy poziom kształcenia na obszarach miejskich i wiejskich, w tym wsparcie na rzecz przeciwdziałania marginalizacji osób z obszarów wiejskich;
- Modernizacja szkolnictwa zawodowego oraz dostosowanie oferty edukacyjnej placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- Zdrowi i świadomi profilaktyki zdrowia mieszkańcy województwa;

- Aktywizacja zawodowa kobiet/osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dzieci lub opieką nad osobami zależnymi;
- Wysoka atrakcyjność zatrudniania osób z grup defaworyzowanych (kobiety/ młode matki/ osoby niepełnosprawne) dla potencjalnego pracodawcy.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS - 2030”

Wizja Innowacyjnego Województwa Łódzkiego w roku 2030 brzmi: „Spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.”.

Misją jest natomiast: „Prowadzenie aktywnej polityki innowacyjnej z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój.”

Województwo Łódzkie w 2030 to region:

- W którym siłą jest różnorodność.
- Który posiada tożsamość kulturową i gospodarczą.
- Który jest otwarty i przychylny dla przedsiębiorstw.
- Kreatywnych ludzi i przedsiębiorców.
- Silnego i konkurencyjnego lokalnego biznesu.
- Lokalnych patriotów.

Przekładając zapisy „LORIS – 2030” na rzeczywistość lokalną, widoczna jest zależność pomiędzy niniejszą Strategią, a dokumentem wojewódzkim. Cel Strategii Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie wpisuje się w przedstawioną powyżej Wizję i Misję.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020

Stwierdza się zgodność strategii z Projektem RPO WŁ na lata 2014 – 2020, projekt - wersja 5.0 (w momencie sporządzania Strategii była to najbardziej aktualna wersja dokumentu).

RPO WŁ na lata 2014 – 2020 składać się będzie następujących osi priorytetowych:

Oś priorytetowa I – Badania, rozwoju i komercjalizacja wiedzy

Oś priorytetowa II – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

Oś priorytetowa III – Transport

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Oś Priorytetowa V – Ochrona środowiska

Oś Priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Oś Priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych

Oś Priorytetowa VIII – Zatrudnienie

Oś Priorytetowa IX – Włączenie społeczne

Oś Priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Oś Priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności

Oś Priorytetowa XII – Pomoc Techniczna

Niniejsza Strategia zgodna jest w swych zapisach w szczególności z działaniami w obrębie:

– **Oś Priorytetowa II - Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka**

„(...) wsparcie przeznaczone jest na rozwój istniejącej lub stworzenie nowej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego. Wsparciem objęte zostaną zadania dotyczące uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych (...). W ramach inwestycji w zakresie terenów inwestycyjnych dopuszczalne są (...) wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną (...). W celu efektywnego przyciągnięcia inwestorów na przygotowane tereny inwestycyjne przewidziane jest również wsparcie kampanii promocyjnych pod warunkiem, że stanowią element szerszego przedsięwzięcia dotyczącego uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych realizującego cel szczegółowy PI 3a. (...)”

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 3a:

- uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- wykorzystanie mechanizmu popytowego w postaci bonów dla przedsiębiorców na realizację specjalistycznych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu.”

– **Oś priorytetowa III – Transport**

„(...) Dobrze rozwinięte połączenia transportowe wzmocnią spójność przestrzenną regionu, zwiększając jego atrakcyjność inwestycyjną oraz stwarzając podmiotom gospodarczym i wszystkim mieszkańcom odpowiednie możliwości rozwojowe. (...)”

– Priorytet inwestycyjny 4e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy: Wzrost popularności komunikacji miejskiej.

„Wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego zostaną objęte (...) także obszary wiejskie, w tym o słabej dostępności do usług publicznych w powiązaniu z obszarami miejskimi określonymi wyżej.”

– Priorytet inwestycyjny 7b. Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Cel szczegółowy: Poprawa dostępności transportowej województwa w ruchu drogowym.

„(...) niska jakość istniejącego układu drogowego oraz zły stan techniczny i niewystarczające parametry dróg wojewódzkich i lokalnych ograniczają wewnętrzną dostępność transportową. Bez inwestycji w sieci drugorzędne doprowadzające ruch do sieci podstawowej, system transportowy regionu nie będzie stanowił spójnej sieci transportowej pozwalającej na zwiększenie konkurencyjności gospodarki i polepszenie jakości życia mieszkańców. Dlatego też w PI 7b będą realizowane inwestycje na drogach poza TEN-T, dołączające do sieci pozostałe obszary nie znajdujące się w obszarze dostępu podstawowej sieci transportowej (miasta pozawojewódzkie/ regionalne i subregionalne, obszary o najniższej dostępności transportowej), co skutkować będzie szybszymi i bezpieczniejszymi połączeniami głównych ośrodków rozwoju w województwie.”

– **Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna**

– Priorytet inwestycyjny 4.a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Cel szczegółowy: Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.a:

- budowa, przebudowa lub modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (ze szczególnym nastawieniem na produkcję energii elektrycznej), w oparciu o moc instalowanej jednostki: energia wodna, energia wiatru, energia słoneczna, energia geotermalna, energia biogazu, energia biomasy

– Priorytet inwestycyjny 4.c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.

Cel szczegółowy: Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i w sektorze budownictwa mieszkaniowego.

„Jednym z kierunków rozwoju województwa łódzkiego jest zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego, poprzez wspieranie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki. (...) Największy potencjał w zakresie oszczędności energii identyfikowany jest w budynkach, w związku z tym wsparcie należy skoncentrować na ich głębokiej modernizacji energetycznej. Ponadto bardzo ważna jest świadomość społeczeństwa w zakresie możliwości podejmowania różnych działań mogących przyczynić się do eliminacji lub znacznego ograniczenia źródeł powstawania zwiększonego zapotrzebowania na energię. Do działań w tym zakresie zaliczyć należy promowanie i wdrażanie rozwiązań technologicznych ograniczających zużycie energii poprzez wykonywanie kompleksowej modernizacji budynków, zwłaszcza użyteczności publicznej i mieszkalnych (części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, celem zwiększenia ich efektywności energetycznej).”

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.c.:

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej lub budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), modernizacja systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła z opartego na paliwach konwencjonalnych przede wszystkim na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych bądź na przyłącza sieciowe. Realizowane inwestycje będą wynikać z audytów energetycznych.

– Priorytet inwestycyjny 4.e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy: Wzrost efektywności produkcji i przesyłu energii.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.e.:

- inwestycje w zakresie budownictwa o znacznie podwyższonych parametrach energetycznych, polegające na projektach pilotażowych, demonstracyjnych dotyczących infrastruktury publicznej
- modernizacja źródeł ciepła (kompleksowa wymiana lub renowacja)
- rozbudowa systemów zaopatrzenia w ciepło

- inwestycje w zakresie oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych jako element szerszego projektu infrastrukturalnego.

– **Oś Priorytetowa V – Ochrona środowiska**

– Priorytet inwestycyjny 5.b. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

Cel szczegółowy: Zmniejszenie ryzyka wystąpienia powodzi i suszy.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 5.b.:

- rozwój systemów wczesnego ostrzegania lub prognozowania zagrożeń oraz wsparcie w zakresie działań zapobiegawczych,

- utrzymanie lub rozwijanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę w ramach małej retencji,

- budowa, przebudowa lub modernizacja obiektów małej retencji, w tym retencji naturalnej.

– Priorytet inwestycyjny 6.b. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Cel szczegółowy: Wypełnienie zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

„Działania zaplanowane w ramach PI 6.b. służyć będą poprawie jakości wód powierzchniowych i zapobieganiu odprowadzania zanieczyszczeń do wody i gruntów oraz poprawie procesu uzdatniania wody pitnej oraz ograniczania strat wody.”

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6.b.:

- budowa, przebudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi (np. poprzez kompostowanie, przyrodnicze wykorzystanie, termiczne przekształcanie),

- budowa, modernizacja kanalizacji ściekowej przy spełnieniu wymogu dotyczącego współczynnika koncentracji (...), w celu zapewnienia efektywności ekonomicznej budowanej sieci (...).

– Priorytet inwestycyjny 6.d. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000”

– i zieloną infrastrukturę.

Cel szczegółowy: Ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6.d.:

- podniesienie standardu bazy technicznej lub wyposażenia parków krajobrazowych lub rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000),

- budowa, przebudowa, infrastruktury służącej utrzymaniu lub utworzeniu centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich lub pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki,

- budowa lub modernizacja niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach wypoczynku, na szlakach turystycznych lub wypoczynkowych oraz promowanie form ochrony przyrody np. platformy widokowe, ścieżki dydaktyczne wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze,

- budowa lub modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych),
- rozbudowa, modernizacja lub doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (np. w parkach krajobrazowych) oraz prowadzenie, komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, kampanii informacyjno-edukacyjnych.

– **Oś Priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu**

- Priorytet inwestycyjny 6c: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Cel szczegółowy: Wzrost partycypacji w kulturze na terenie województwa łódzkiego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6c:

- prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach nieruchomych (odpowiednio obiektach historycznych) wraz z ich otoczeniem, z zachowaniem pełnionych przez nie dotychczas funkcji kulturalnych lub nadaniem im takich funkcji,
- adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem oraz zakupem wyposażenia niezbędnego dla osiągnięcia zakładanych celów projektu, roboty budowlane (z wyłączeniem prac polegających na budowie) oraz/lub zakup wyposażenia do obiektów instytucji kultury, zabezpieczenie zasobów instytucji kultury na wypadek zagrożeń, w szczególności w zakresie zabezpieczeń np. przeciwpożarowych,
- przebudowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego.

- Priorytet inwestycyjny 8b. Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój.

Cel szczegółowy: Wzrost intensywności ruchu turystycznego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8b:

- budowa lub przebudowa infrastruktury turystycznej,
- przebudowa obiektów w celu nadania im funkcji turystycznych

- Priorytet inwestycyjny 9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Cel szczegółowy: Spadek bezrobocia na terenach rewitalizowanych.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9b:

„(...) planowana jest realizacja projektów z zakresu kompleksowej realizacji działań w oparciu o krajowe ramy ds. rewitalizacji (w oparciu o krajowe ramy ds. rewitalizacji, w tym na podstawie dokumentów powstałych na poziomie regionalnym - jak to ujęto powyżej), jako przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji fizycznej i gospodarczej danego obszaru, w tym m.in.:

- renowacja, modernizacja budynków lub obiektów w celu zachowania dotychczasowych funkcji lub ich adaptacja do nowych funkcji, przyczyniających się do neutralizacji niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych,

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi na rewitalizowanych terenach oraz podniesienia ich atrakcyjności społeczno-gospodarczej,

- rewitalizacja tkanki mieszkaniowej (w ramach części wspólnych wielorodzinnych budynków); działania polegające na termomodernizacji budynków mieszkalnych mogą być realizowane tylko jako element szerszego projektu realizującego cel interwencji PI 9b.

– **Oś Priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych**

– Priorytet inwestycyjny 10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Typy przedsięwzięć w ramach PI 10a:

W zakresie celu szczegółowego 1:

- wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty w zakresie kształcenia zawodowego i ustawicznego w zakresie jej dostosowania do potrzeb rynku pracy,

W zakresie celu szczegółowego 2:

- wsparcie infrastruktury wychowania przedszkolnego służące zwiększeniu dostępności i jakości edukacji przedszkolnej,

W zakresie celu szczegółowego 3:

- wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty w zakresie kształcenia ogólnego, w tym wsparcie instytucji popularyzujących naukę i innowacje.

– **Oś Priorytetowa IX – Włączenie społeczne**

– Priorytet inwestycyjny 9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Cel szczegółowy: Przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9i:

- Programy służące aktywizacji społeczno- zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej;

- Wsparcie na tworzenie i funkcjonowanie podmiotów integracji społecznej służące realizacji usług reintegracji społeczno-zawodowej, w tym KIS, CIS.

- Monitoring i koordynacja wybranych problemów społecznych, w tym usług społecznych, służące poszerzeniu wiedzy o zjawiskach społecznych będących przedmiotem oddziaływania w CT 9 – opracowywanie diagnoz, badań, analiz.

– Priorytet inwestycyjny 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Cel szczegółowy: Poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych realizowanych na terenie województwa łódzkiego:

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9iv:

Usługi społeczne

- rozwój usług wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służące wsparciu w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych w tym: usługi asystenta rodzinnego oraz specjalisty pracy z rodziną, usługi koordynatora pieczy zastępczej, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne w tym prawne i obywatelskie, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia, przygotowanie do pełnienia ról rodziców zastępczych i adopcyjnych, wsparcie rodzin zastępczych, usługi rodziny wspierającej, usługi terapeutyczne, mieszkania chronione, deinstytucjonalizacja funkcjonujących form wsparcia pomocy dziecku i rodzinie,
- rozwój usług placówek wsparcia dziennego oraz innych alternatywnych form opieki dla dzieci (powyżej 3. roku życia) i młodzieży służące integracji społecznej oraz zapobieganiu patologiom w tym: środowiskowe domy samopomocy, świetlice środowiskowe, ogniska środowiskowe, placówki wsparcia dziennego dzieci i młodzieży,
- rozwój usług ośrodków wsparcia dziennego oraz innych alternatywnych form opieki dla osób zależnych i/lub niesamodzielnych służących zaspokojeniu rosnących potrzeb wynikających z niesamodzielności w tym: placówki wsparcia dziennego, środowiskowe domy samopomocy, kluby seniora, mieszkania chronione, domowa opieka paliatywna, hospicyjna, poszpitalna, spersonalizowane usługi asystenckie,
- rozwój usług społecznej rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającej integrację społeczną i/lub wejście albo powrót na rynek pracy w tym: WTZ, środowiskowe usługi prowadzące do samodzielności, specjalistyczne usługi opiekuńcze, dzienne centra aktywności, mieszkania chronione, spersonalizowane usługi asystenckie.

Usługi zdrowotne

- rozwój usług świadczonych w ramach wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i z niepełnosprawnościami – wdrożenie programów zdrowotnych.

– Priorytet inwestycyjny 9v: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia

Cel szczegółowy: Powstanie nowych i trwałych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej:

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9v:

1. Udzielanie wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i innych podmiotach ekonomii społecznej oraz finansowanie części ich funkcjonowania w ramach działalności integracyjnej i pożytku publicznego.
2. Świadczenie usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych i innych podmiotów ekonomii społecznej, głównie o charakterze doradczo- szkoleniowym służące wzmocnieniu potencjału istniejących PES, w tym głównie przedsiębiorstw społecznych.
3. Świadczenie usług rozwoju ekonomii społecznej zmierzające do inicjowania tworzenia nowych podmiotów ES i przedsiębiorstw społecznych.

4. Koordynacja działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie w zakresie zgodnym z krajowymi horyzontalnymi wytycznymi określonymi przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

– **Oś Priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie**

– Priorytet inwestycyjny 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

Cel szczegółowy 1: Wzrost poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3

Cel szczegółowy 2: Poprawa dostępu do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3

Cel szczegółowy 3: Wzrost zastosowania przez pracodawców rozwiązań umożliwiających łączenie życia rodzinnego i zawodowego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8iv:

- Wsparcie działań ułatwiających powrót na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 poprzez:

Tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w formie instytucjonalnej,
Aktywizację zawodową osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3.

- Upowszechnienie i wdrożenie u pracodawców elastycznych form zatrudnienia.

– Priorytet inwestycyjny 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8vi:

- opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej i zawodowej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej – w szczególności dotyczące rehabilitacji kardiologicznej, neurologicznej, psychiatrycznej, onkologicznej, pulmonologicznej, rehabilitacji narządów ruchu;

- opracowanie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu – w szczególności choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, choroby kostno-mięśniowe, choroby układu oddechowego, choroby psychiczne;

- wdrożenie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu – w szczególności choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, choroby kostno-mięśniowe, choroby układu oddechowego, choroby psychiczne;

- realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy;

- działania na rzecz przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia poprzez doradztwo zawodowe, szkolenia, studia podyplomowe, pośrednictwo pracy;

- wdrożenie rozwiązań w obszarze zarządzania wiekiem poprzez wsparcie doradcze i szkoleniowe dla pracodawców.

– **Oś Priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności**

– Priorytet inwestycyjny 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie uczestnictwa dzieci w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej:

Cel szczegółowy 2: Podniesienie kompetencji kluczowych uczniów uczestniczących w edukacji na poziomie kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy.

Typy przedsięwzięć:

- upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej na obszarach o zdiagnozowanym deficycie dostępu do wysokiej jakości usług edukacji przedszkolnej, na obszarach słabiej rozwiniętych, wiejskich, defaworyzowanych;

- kompleksowe programy rozwoju szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne (w tym szkół specjalnych), w których zdiagnozowane zostały największe problemy tj.: niskie wyniki egzaminów zewnętrznych, niska wartość wskaźników EWD, niskie wyniki ewaluacji zewnętrznych, w tym zlokalizowanych na obszarach wiejskich i defaworyzowanych.

– Priorytet inwestycyjny 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Cel szczegółowy: Podniesienie kompetencji kluczowych osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych istotnych z punktu widzenia zapotrzebowania rynku pracy

Typy przedsięwzięć: szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji cyfrowych i językowych

Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 - 2022 jest spójna ze wszystkimi osiami priorytetowymi wyszczególnionymi w Projekcie RPO WŁ na lata 2014 – 2020.

Wszelkie działania podejmowane w ramach realizacji założeń niniejszej Strategii są także zgodne z założeniami **Strategii Rozwoju Powiatu Skierniewickiego**.

**Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Skierniewickiego na lata 2014 – 2017
z perspektywą na lata 2018 – 2021**

W Programie wskazano następujące cele krótkoterminowe do roku 2017:

- Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych na terenie Powiatu Skierniewickiego;

- Ochrona gatunkowa;
- Kształtowanie polityki przestrzennej respektującej wartości przyrodnicze i krajobrazowe;
- Udrażnianie, kształtowanie, odtwarzanie korytarzy ekologicznych (leśnych, rzecznych) umożliwiających przemieszczenie się zwierząt i funkcjonowanie populacji;
- Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych;
- Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym powiatu;

Oraz cele długoterminowe do roku 2021:

- Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych;
- Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

Wśród wyznaczonych zadań, dla gminy Lipce Reymontowskie wskazano:

- w zakresie gospodarki wodno- ściekowej:
 - Opracowanie dokumentacji projektowo kosztorysowej na budowę sieci wodociągowo – kanalizacyjnej w Lipcach Reymontowskich oraz sieci wodociągowej w Drzewcach, Woli Drzewieckiej oraz studni w Mszadli;
 - Remont stacji uzdatniania wody w Lipcach Reymontowskich (wykonano).
- w zakresie ochrony powietrza:
 - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Lipcach Reymontowskich (w trakcie realizacji).

Strategia wpisuje się w założenia Programu. Wszelkie działania w niej zapisane będą realizowane z respektowaniem obowiązujących zarządzeń prawnych oraz ustaleń dotyczących ochrony środowiska.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Skierniewickiego na lata 2007 – 2015

pod hasłem „Powiat Skierniewicki – źródłem zielonej energii w Polsce”

Jak czytamy w Planie: „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Skierniewickiego na lata 2007 – 2015 w założeniach jest kontynuacją Strategii Rozwoju Powiatu Skierniewickiego na lata 2000 - 2006, uwzględniając w swej treści cel nadrzędny Strategii, czyli cytując: „Podnoszenie konkurencyjności Powiatu Ziemskiego Skierniewickiego oraz tworzenie warunków dla stabilnego i dynamicznego rozwoju społeczno- gospodarczego” oraz cele strategiczne tj.:

- I. Rozwój infrastruktury technicznej;
- II. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych przy wykorzystaniu walorów położenia oraz mobilizacji kapitału lokalnego;
- III. Wykorzystanie czystego i atrakcyjnego środowiska naturalnego oraz lokalizacji w paśmie Łódź – Warszawa dla rozwoju gospodarczego powiatu;
- IV. Działania na rzecz restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa;
- V. Poprawa ładu przestrzennego, funkcjonalności oraz stopnia zintegrowania wewnętrznego i zewnętrznego powiatu;
- VI. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego powiatu;
- VII. Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu;

VIII. Tworzenie pozytywnego wizerunku władz powiatu wśród społeczeństwa i na zewnątrz oraz budowa integracji i samoidentyfikacji ludności władz samorządowych i ludności gmin z powiatem.”

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 – 2022 wpisuje się w realizację ww. celów.

Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Lokalna Grupa Działania „Gniazdo”

Jak zapisano w Strategii LGD: „Tematem wiodącym (...) jest: Wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, w tym potencjału obszarów należących do sieci Natura 2000. (...) Realizacja programu w oparciu o wybrany temat ma również za zadanie ochronę dziedzictwa kulturowego oraz przyrody. Szczególnie ważna jest edukacja ekologiczna. (...) Realizacja szkoleń, które stanowią zasadniczą część Strategii ma na celu budowę silnego społeczeństwa obywatelskiego opartego o wiedzę i edukację. (...) Budowa konkurencyjności regionu opierać się musi na innowacyjności. Innowacyjność nie jest możliwa bez wiedzy o nowoczesnych formach marketingu i reklamy. To marketing warunkuje dopływ turystów i sprzedaż lokalnych produktów i usług. Uznano więc, że szkolenia odegrają ważny element w Strategii. (...) Rozwój rolnictwa oraz dywersyfikacja źródeł dochodu na wsi jest jednym z celów programu Leader+ a tym samym niniejszej ZSROW. (...)”.

Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie wpisuje się zatem w zapisy Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Lokalna Grupa Działania „Gniazdo”.

- II. Zadania realizowane w ramach strategii rozwoju powinny być również komplementarne z innymi dokumentami określającymi rozwój danego obszaru, stanowić ich uzupełnienie i przyczyniać się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju danego obszaru. W związku z tym, niniejsza Strategia pozostaje w ścisłym powiązaniu z:

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2007 – 2015

Niniejsza Strategia stanowi kontynuację działań zawartych w PRL Gminy na lata 2007 – 2015. Zgodność wyraża się m.in. w celach rozwoju Gminy, do których należały:

Ogólny cel rozwoju:

Wzrost poziomu życia mieszkańców pod względem ekonomicznym, społecznym i kulturalnym poprzez zrównoważony rozwój gminy przy jednoczesnej dbałości o poprawę stanu środowiska naturalnego.

oraz cele strategiczne:

Cel strategiczny I - Poprawa infrastruktury technicznej

Cel strategiczny II - Wzrost gospodarczy gminy

Cel strategiczny III – Poprawa warunków życia mieszkańców

Cel strategiczny IV – Ochrona walorów przyrodniczych oraz poprawa stanu środowiska w gminie.

Spójność dokumentów wyraża się również komplementarnością zrealizowanych oraz wytypowanych do realizacji w niniejszym opracowaniu zadań. W ten sposób realizowana jest długookresowa strategia rozwoju gminy Lipce Reymontowskie.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lipce Reymontowskie, czerwiec 2012 r.

Jak wskazuje Tom III dokumentu „Kierunki zagospodarowania”, w oparciu o przeprowadzoną analizę zakłada się:

Poprawę i rozwój infrastruktury technicznej poprzez:

- a) przebudowę części układu komunikacyjnego,
- b) racjonalizację gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, przebudowę sieci wodociągowej,
- c) rozwój sieci kanalizacji sanitarnej,
- d) rozwój infrastruktury telefonicznej i informatycznej;

Tworzenie warunków dla wzrostu gospodarczego Gminy poprzez:

- a) bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę techniczną,
- b) rozwój inwestycji otoczenia biznesu,
- c) tworzenie dogodnych warunków i wsparcie dla nowo powstających przedsiębiorstw,
- d) kształtowanie w społeczności Gminy postaw przedsiębiorczych,
- e) zmniejszenie i przeciwdziałanie bezrobociu, przeciwdziałanie marginalizacji i rozwojowi patologii społecznych, kształcenie ustawiczne osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą,
- f) rozwój infrastruktury informatycznej;

Poprawę warunków życia mieszkańców poprzez:

- a) poprawę stanu otaczającego środowiska naturalnego:
 - zachowanie walorów środowiska naturalnego,
 - budowę infrastruktury służącej ochronie środowiska,
 - współpracę z sąsiednimi gminami, zwłaszcza w zakresie ochrony i retencjonowania wód powierzchniowych, tworzenia systemu obszarów chronionych (wprowadzenie form ochrony przyrody, zachowanie korytarzy ekologicznych) oraz gospodarki odpadami,
- b) rozbudowę infrastruktury społecznej i rozwój funkcji kulturalnych:
 - dostosowanie infrastruktury edukacyjno- oświatowej do zmieniających się potrzeb,
 - rozwój infrastruktury sportowej,
 - ochronę zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego,
 - wsparcie bazy opieki zdrowotnej,
 - rozwój budownictwa socjalnego,
 - doskonalenie warunków dla rozwoju kultury i turystyki,
 - poprawę wyglądu i estetyki otoczenia życia mieszkańców,
 - zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnych form przekazu informacji, w szczególności do Internetu,

c) ochronę dóbr kultury i tradycji:

- ochronę i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Gminy i regionu dla promocji Gminy, w szczególności związków z Wł. Reymontem,
- rewitalizację obiektów zabytkowych, szczególnie elementów tożsamości Gminy i ich promocję w skali lokalnej i regionalnej, odnowę wsi;

Kształtowanie ładu przestrzennego oraz transformację struktur przestrzennych poprzez:

- a) doskonalenie struktury przestrzennej Gminy pod kątem jej funkcjonalności oraz racjonalne jej przekształcenie w dostosowaniu do potrzeb dalszego rozwoju,
- b) dbałość o ład przestrzenny – sukcesywne dostosowywanie obowiązujących na terenie Gminy planów miejscowych do aktualnych uwarunkowań oraz norm prawnych,
- c) tworzenie warunków dla transformacji strukturalnych na obszarach wiejskich – przekształcenie obszarów zabudowy w struktury wielofunkcyjne,
- d) umożliwienie rozwoju przedsiębiorczości, aktywności pozarolniczej.

Kierunki rozwoju wskazane w obydwu dokumentach są ze sobą zbieżne, zachodzi zgodność pomiędzy zapisami zawartymi w opracowaniach.

Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2015 – 2022 jest zgodna z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego.

Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipce Reymontowskie na lata 2010 – 2013 z uwzględnieniem lat 2014 – 2017, Lipce Reymontowskie 2010

Zadania realizowane w ramach niniejszej Strategii będą prowadzone zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska. Poszczególne z zadań służą bezpośrednio lub pośrednio ochronie środowiska przyrodniczego Gminy. POŚ podaje jako cel strategiczny (nadrzędny): „Poprawę stanu i podniesienie walorów przyrodniczych gminy poprzez racjonalną gospodarkę zasobami i inwestycje w infrastrukturę techniczną”. Wśród założeń Planu działań do 2017 roku wymieniono następujące działania poprawiające stan środowiska naturalnego :

- działania inwestycyjne – realizowane w większości przez samorząd gminy indywidualnie lub wspólnie z samorządami gmin ościennych należącymi do powiatu skierniewickiego lub z samorządem powiatowym;
- działania organizacyjne – realizowane przez samorząd gminy lub wspólnie z samorządami gmin ościennych należącymi do powiatu skierniewickiego lub z samorządem powiatowym oraz we współpracy z instytucjami działającymi na terenie gminy w sektorze gospodarki komunalnej, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi.

Zachodzi spójność dokumentów, wytyczonych w nich celów. Obydwa dokumenty stanowią wytyczne dla rozwoju Gminy z uwzględnieniem ochrony środowiska i poszanowaniem zasobów przyrody.

III. Inwestycje Gminy w latach 2007 – 2013:

Poniżej przedstawiono przykładowe inwestycje przeprowadzone przez Gminę Lipce Reymontowskie w ostatnich latach. Projekty te są komplementarne względem tych planowanych do realizacji w niniejszej Strategii

nazwa projektu	wartość projektu	wysokość otrzymanego dofinansowania	źródło dofinansowania (program, fundusz)
Kompleksowe uporządkowanie i rozbudowa systemu zbiorczej kanalizacji rozdzielczej w aglomeracji Lipce Reymontowskie – etap II	5 597 357,82	3 896 376,72	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Lipce Reymontowskie	11 217 621,00	745 837,47	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Remont Stacji Uzdatnia Wody w Lipcach Reymontowskich	366 780 ,09	225 750,00	
Adaptacja i urządzenie placu na potrzeby imprez plenerowych w Lipcach Reymontowskich	870 314,28	500 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Rolnych
Remont budynków Zagrody Ludowej w Lipcach Reymontowskich	168 029,63	102 462,00	
Remont budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipcach Reymontowskich	92 834,24	60 604,00	
Zadaszenie rzeźb – postaci reymontowskich „Chłopów” znajdujących się na terenie Zagrody Ludowej w Lipcach Reymontowskich	15 701,40	9 009,00	
Zachowanie i kultywowanie bogatych tradycji ludowych harmonijnie spletających się ze współczesnością poprzez wyposażenie Sali Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich pełniących funkcję świetlicy wiejskiej (projekt realizowany przez GOKSiR)	43 571,43	25 000,00	
Lepsza jakość życia – remont i modernizacja pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej (projekt realizowany przez GOKSiR)	43 906,68	24 987,54	
Nowe centrum – budowa placu zabaw we wsi Chlebów	38 547,05	21 902,68	
Integracja przez zabawę – budowa placu zabaw we wsi Mszadla	59 175,13	25 000,00	
Rozbudowa placu zabaw we wsi Lipce Reymontowskie	31 905,60	18 354,00	
Budowa boiska treningowego w Lipcach Reymontowskich	32 980,02	18 399,61	

nazwa projektu	wartość projektu	wysokość otrzymanego dofinansowania	źródło dofinansowania (program, fundusz)
Budowa siłowni „pod chmurką”	46 757,00	25 000,00	
Przedszkole najlepszą nianią na świecie	1 318 842,53	1 184 056,82	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Europejski Fundusz Społeczny
Liderzy – aktywni mieszkańcy	46 014,75	39 582,80	
Gminna gwiazdka – podarujmy dzieciom uśmiech	49 870,00	42 389,50	
Rozszerzamy horyzonty wiedzy	34 407,90	29 246,71	
Czas dla nas (projekt realizowany przez GOPS)	471 498,12	400 773,40	
Zainwestuj w siebie (projekt realizowany przez GOKSiR)	44 400,00	37 740,00	
Pierwszy krok – program aktywizacji społecznej i zawodowej kobiet mieszkanek gminy Lipce Reymontowskie (projekt realizowany przez GOKSiR)	32 580,00	27 693,00	
XVII Ogólnopolska Impreza Artystyczna „Dzień Reymonta” (projekt realizowany przez GOKSiR)	43 398,70	34 362,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Drzewce, Lipce Reymontowskie i Wola Drzewiecka oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lipce Reymontowskie	455 666,61	125 961,00	
Modernizacja boiska wielofunkcyjnego w Lipcach Reymontowskich	76 177,95	25 000,00	
Utworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku nad lipieckim stawem	42 478,38	15 526,59	
Rok z piłką nożną – organizacja treningów i turniejów piłki nożnej (projekt realizowany przez GOKSiR)	28 769,46	18 730,36	
Aktywne wakacje 2014 – organizacja imprez integrujących dla dzieci, młodzieży i dorosłych (projekt realizowany przez GOKSiR)	16 523,82	10 717,99	
Adaptacja pomieszczeń na potrzeby A.Z.R. im. Wł. St. Reymonta i GOKSiR w Gminnym Ośrodku Kultury Sportu i Rekreacji w Lipcach Reymontowskich ((pomieszczenia + korytarz i klatka schodowa) projekt realizowany przez GOKSiR)	27 655,41	18 286,44	
projekty pozostałe do zrealizowania i rozliczenia			
nazwa projektu	wysokość wnioskowanego dofinansowania	źródło dofinansowania (program, fundusz)	
Lipce Reymontowskie – ponadregionalnym produktem turystycznym		293 914,47 Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	

7. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Lipce Reymontowskie będzie monitorowana za pomocą zestawu wskaźników. Pomoże to wyciągać wnioski i mierzyć skuteczność działań podejmowanych przez Gminę. Wskaźniki realizacji Strategii nie są tożsame ze wskaźnikami poszczególnych projektów realizowanych w ramach Programów Unijnych. Wskaźniki Strategii są bardziej ogólne i obrazują ogólne zmiany w Gminie, w następstwie realizacji różnych powiązanych ze sobą projektów. Dołożono wszelkich starań, aby poszczególne projekty wzajemnie na siebie oddziaływały tworząc efekt synergii. Np. działania związane z uporządkowaniem systemu kanalizacji połączono z działaniami polegającymi na edukacji ekologicznej mieszkańców, co ma w rezultacie wpłynąć na zmniejszenie ilości ścieków uwalnianych do środowiska w sposób niekontrolowany. Niezwykle ważnym i niezbędnym etapem jest wyciągnięcie wniosków z realizacji Strategii.

Poszczególne wskaźniki nie są również podporządkowane danym celom strategicznym. Ze względu na efekt synergii należy je monitorować wspólnie.

Poniżej przedstawiono wskaźniki efektów realizacji Strategii:

Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców

Wartości wskaźnika można zweryfikować na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Należy je porównać z poziomem bezrobocia mieszkańców, w tym z bardziej szczegółowymi danymi o strukturze osób bezrobotnych, które są dostępne w Powiatowym Urzędzie Pracy. Należy również skorelować je z poziomem średnich dochodów mieszkańców. Szczegółowa analiza wskaże, czy występują pomiędzy tymi wskaźnikami zależności.

Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie

Jest to bardzo pożądaný kierunek zmian w obszarze społeczno- gospodarczym. Aktywizacja miejscowej ludności nie tylko polepszy stan i jakość jej życia, ale również wpłynie pozytywnie na rozwój całej gminy Lipce Reymontowskie. Dane te należy porównać do wskaźników dotyczących poziomu wykształcenia, wysokości średnich dochodów mieszkańców, ale również ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie.

Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych w Gminie

Pożądaný jest wzrost liczby przedsiębiorstw oraz miejsc pracy w szczególności dla miejscowej ludności. Należy regularnie sprawdzać wartość wskaźnika oraz strukturę podmiotów funkcjonujących w Gminie. Wnikliwa analiza wskaże, które z branż rozwijają się, a w których działach obserwowany jest spadek liczby przedsiębiorców. Wskaźnik jest ściśle powiązany z dwoma powyżej, ale również ze wskaźnikiem mówiącym o dochodach miejscowej ludności.

Wzrost cen działek na terenie Gminy

Dane są dostępne w Urzędzie Gminy w Lipcach Reymontowskich. Wzrost wartości wskaźnika będzie świadczyć o wzroście atrakcyjności tych terenów. Będzie jednocześnie wyrazem zasadności podejmowanych działań inwestycyjnych na rzecz rozwoju Gminy.

Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych

Wzrost wskaźnika wpłynie na lepszy rozwój społeczno- gospodarczy całej Gminy. Posiadanie większych środków finansowych powiększa wachlarz produktów i usług, z których korzystają mieszkańcy. Daje również możliwość inwestowania zgromadzonych środków. Bardzo często niewystarczające zasoby finansowe hamują rozwój przedsiębiorstw, ich zwiększenie może zatem doprowadzić do unowocześnienia prowadzonych gospodarstw albo wprowadzania nowych produktów, usług lub rozwiązań w przedsiębiorstwach

Polepszenie stanu zdrowia mieszkańców

Dane można zweryfikować w jednostkach służby zdrowia. Wszelkie inwestycje, których efektem będzie polepszenie stanu i jakości środowiska przyrodniczego, a także bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę społeczną, w szczególności sportową, powinny przynieść pozytywne aspekty zdrowotne dla mieszkańców Gminy.

Poprawa jakości życia mieszkańców

Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy będzie przejawiać się poprzez zwiększenie liczby ludności zamieszkującej ją oraz poprzez dodatnie wartości salda migracji – w szczególności - wewnętrznych. Będą one świadczyły o polepszeniu się warunków dla zamieszkania i pracy, a zatem poprawy jakości życia mieszkańców

Spadek kosztów utrzymania budynków

Dane można zweryfikować w Urzędzie Gminy w Lipcach Reymontowskich. Jest to bardzo pożądanym kierunek zmian, dzięki któremu zaoszczędzone pieniądze będzie można przeznaczyć na inne działania służące rozwojowi Gminy oraz jej mieszkańców. Wskaźnik ten należy skorelować z poczynionymi w Gminie inwestycjami, w szczególności w zakresie termomodernizacji, wykorzystania odnawialnych źródeł energii jak i wprowadzenia rozwiązań energooszczędnych.

Wzrost liczby mieszkańców Gminy

Szczegółowe dane dostępne są na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Rejestrację prowadzi się w podziale na płeć. Liczba mieszkańców wynika z ruchu naturalnego ludności oraz ruchu migracyjnego. Wzrost wartości wskaźnika będzie świadczyć o polepszeniu się warunków dla osiedlenia w Gminie. Warto sprawdzić, czy wzrost ludności jest wynikiem migracji czy też wzrostu liczby urodzeń

8. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu Strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana Strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny będzie Urząd Gminy Lipce Reymontowskie.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii będą pełnili pracownicy Urzędu Gminy. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii;
- dokonywanie bieżącej analizy zapisów Strategii,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

2. Instytucja wdrażająca Strategię Gminy Lipce Reymontowskie.

Urząd Gminy, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;

- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku Strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Wójt. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania Strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

10.1 System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Zespół Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Zespołu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Strategii. Skład Zespołu Monitorującego przedstawiać się będzie zatem następująco:

- Wójt Gminy Lipce Reymontowskie,
- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy,
- Kierownik Referatu Rozwoju Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej.

Zespół Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej Strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Na koniec okresu planowania Zespół Monitorujący sporządzi informację końcową, obrazującą

faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Strategii. Sprawozdanie będzie dostępne do wglądu w Urzędzie Gminy Lipce Reymontowskie.

10.2 Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Uwarunkowania współpracy

Fundamentem ideowym wyznaczającym podstawy współpracy państwa, w tym samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych jest zasada subsydiarności, zapisana w preambule Konstytucji RP. Zakłada ona, że państwo bierze na siebie tylko te zadania, których nie są w stanie rozwiązać obywatele i ich wspólnoty. Praktyczną konsekwencją przyjęcia tej zasady jest decentralizacja państwa i przekazywanie władzy lokalnej wspólnotom samorządowym. Bardzo ważnym krokiem na tej drodze jest przeniesienie znacznej części kompetencji rządu centralnego samorządom: powiatom i województwom. Obok tego procesu powinien się dokonywać proces przekazywania części kompetencji państwa obywatelom dobrowolnie zrzeszającym się dla rozwiązywania zadań społecznych. Przemawiają za tym nie tylko względy ideowe, ale i praktyczne. Nie chodzi tylko o to, że obywatele mają prawo sami definiować swoje problemy i liczyć na pomoc państwa w ich rozwiązywaniu, ale także o to, iż w wielu dziedzinach organizacje te szybciej i taniej potrafią rozwiązać problemy niż administracja rządowa i samorządowa.

Podstawowym faktem, który winni uświadamiać sobie wszyscy samorządowcy i pozarządowcy jest to, że podmiotem ich działania są ludzie. Zarówno samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, choć w oparciu o różne podstawy (samorząd z mocy prawa, organizacje dobrowolnie) są reprezentantami społeczności. Obie te instytucje, znów w różny sposób i na różnych zasadach, dążą do wspólnego celu. Jest nim zaspokajanie potrzeb społecznych, służenie ludziom, którzy wybrali swoich przedstawicieli do tych instytucji. Zrozumienie tego, skądinąd oczywistego faktu, nie jest wcale powszechne, a jest to przecież fundament współdziałania, w ramach wspólnej misji, jaką jest dobro społeczności lokalnej. Organizacje pozarządowe z reguły są znacznie bliżej ludzi, wyrastają w odpowiedzi na ich konkretne potrzeby. Administracja natomiast często (na całym świecie zresztą) zapomina o swojej misji, o tym, komu służy. Świadomość misji, nadanie podmiotowości ludziom uruchamia proces uwłaszczania obywateli, przywrócenia im podmiotowości poprzez tworzenie możliwości wpływania na własne sprawy. Jednym z nurtów takiego procesu uwłaszczania obywateli jest budowanie współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, które pełnią funkcję uspołeczniania życia zbiorowego.

Organizacje, o czym była już mowa, powstają tam, gdzie pojawiają się niezaspokojone potrzeby. Najczęściej są odpowiedzią na problemy dnia codziennego, gdyż te właśnie są najbardziej istotne. Część organizacji w sposób świadomy pozostaje na tym poziomie działania. To jest ich misja, tak określiły swoją rolę i miejsce: pomagać wtedy, gdy pojawia się problem. Najczęściej zresztą uzupełniają w ten sposób działania samorządu i państwa. Jednak inne organizacje starają się

poszukiwać przyczyn problemów, a nie tylko łagodzić ich skutki. To jest skuteczna metoda rozwiązywania problemów, ale trudna, bo wymagająca umiejętności i wytrwałości w docieraniu do rzeczywistych źródeł problemów, spojrzenia ponad codziennością. Wiele organizacji, które w tym właśnie upatrują swoją rolę, stara się docierać do źródeł problemów i rozwiązywać je, i to zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej.

Nie jest to również łatwe dla samorządowców, którzy bardzo często przygnieceny są problemami dnia codziennego: dziurawymi jezdniami, czy brakiem pieniędzy na wypłatę zasiłków z pomocy społecznej. Ale także wśród nich istnieje wiele przykładów starań o patrzenie na problemy w dłuższym horyzoncie czasowym i określanie celów, które odnoszą się do źródeł problemów, a nie tylko do ich skutków - w myśl twierdzenia, że lepiej zapobiegać niż leczyć. Przykładem takiego podejścia do określania celów działania są Strategie w wielu gminach w Polsce.

Świadomość tego, że w działaniu najważniejsze są rezultaty wiąże się ściśle ze świadomością misji, celów. Myślenie w kontekście rezultatów podejmowanych działań wymaga planowania i to w dłuższym horyzoncie czasowym. Finansować należy nie działania, ale ich rezultaty. Dobrze znane są sytuacje, w których pewne rezultaty można osiągnąć bardzo prostymi, tanimi sposobami. Nie da się ich jednak zastosować, trzeba wybrać sposób droższy i niekoniecznie gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów, tylko dlatego, że tak mówią przepisy. To bardzo często problem administracji, którego rozwiązaniem mogą być organizacje pozarządowe, elastyczne i - między innymi dzięki temu - skuteczne w działaniu.

Władza samorządowa z mocy prawa jest gospodarzem w swojej gminie. Dobry gospodarz to nie zawsze ten, który sam wszystko potrafi zrobić najlepiej, ale przede wszystkim ten, który potrafi dobrze kierować innymi. Władze samorządowe powinny przede wszystkim tworzyć warunki do współpracy, z wszystkimi tymi, którzy działają dla dobra społeczności lokalnej, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Organizacje potrafią osiągać założone rezultaty taniej i skuteczniej niż na przykład jednostki budżetowe, obarczone administracją i skrępowane przepisami. Jest to również, a może nawet przede wszystkim, ważne z jednego jeszcze powodu. Ludzie wtedy są szczęśliwi, gdy czują w pełni, że ich potrzeby są zaspokajane, gdy się ich nie wyręcza, ale daje się możliwość decydowania o zaspokajaniu własnych potrzeb. Jedną z form takiego uczestnictwa jest właśnie współpraca z organizacjami pozarządowymi, które reprezentują interesy obywateli.

Innym elementem świadomości współpracy jest uświadomienie sobie ról jakie pełnią obaj partnerzy. Oczywiście jest, że podstawą dla określania tych ról jest stan obecny, co nie oznacza, że nie można dążyć - w ramach obowiązujących reguł - do jego zmiany. Władze lokalne, w ramach bycia gospodarzem w swojej gminie, zobowiązane są do świadczenia określonego zakresu usług o określonych standardach. W przeciwieństwie do nich, organizacje tworzone są dobrowolnie, same określają to co robią. W określeniu ról pomaga zidentyfikowanie i przekonanie się nawzajem o swoich atutach. Samorząd, na przykład ma możliwość kreowania warunków i regulacji dotyczących różnych sfer życia publicznego, posiada zasoby i środki na prowadzenie działań na rzecz mieszkańców,

ma dostęp do różnych źródeł informacji. Organizacje natomiast są elastyczne, nie są bowiem skrupowane tyloma przepisami co samorząd, mogą być zatem znacznie bardziej innowacyjne, mają lepsze rozpoznanie potrzeb społecznych, mogą efektywniej świadczyć usługi na rzecz mieszkańców. Dobre poznanie siebie nawzajem, określenie własnych atutów i słabości pozwala precyzyjnie określić role obu partnerów. Różnice w ich możliwościach działania i w tym czym dysponują stanowią siłę współpracy, w której obaj partnerzy mogą uzupełniać się, pomnażając efekty współdziałania.

Organizacje pozarządowe jako partner samorządu terytorialnego

Organizacje są reprezentantem społeczności lokalnej, wyrazicielem potrzeb, dążeń i oczekiwań tej społeczności (lub jej grup). To powoduje, że dla samorządu organizacje stanowią znakomity „pas transmisyjny”, którym przepływają informacje zarówno od ludzi do samorządu, jak i od samorządu do społeczeństwa. Organizacje jako reprezentant społeczności powinny mieć zatem możliwość wypowiedzania się w sprawach ważnych dla społeczności i współuczestniczyć w podejmowaniu istotnych dla mieszkańców decyzji. Główne formy współpracy to: stała współpraca informacyjna, konsultacje, współudział w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe. Organizacje świadczą również, o czym była już mowa, pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej. Dysponują w tym zakresie potencjałem, wiedzą i doświadczeniami. Mogą być zatem znakomitym wykonawcą zadań publicznych, których zakres i sposób realizacji określa samorząd.

Główna forma współpracy: kontraktowanie usług organizacjom przez samorząd. Organizacje obok wykonywania zleczanych przez samorząd zadań publicznych, proponują zupełnie niekonwencjonalne, nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów. Pełnią funkcję innowacyjną i w tym zakresie samorząd również powinien współpracować z nimi, przede wszystkim inspirując działania innowacyjne i wspierając ich realizację.

Główne formy współpracy to: programy dotacji i inne formy wspierania organizacji.

Organizacje pozarządowe spośród innych partnerów samorządu terytorialnego wyróżniają następujące cechy:

- łączenie funkcji usługowej i reprezentacji;
- bardzo dobre rozpoznanie potrzeb, dążeń i oczekiwań społecznych;
- elastyczność podejmowanych działań, łatwość w dostosowaniu ich do potrzeb i preferencji klientów/adresatów działań organizacji;
- potencjał, przede wszystkim ludzki;
- aktywizowanie i organizowanie wokół działań organizacji społeczności lokalnej;
- możliwość pozyskiwania środków na realizację działań niedostępnych lub trudno dostępnych dla samorządu i innych partnerów;
- elastyczność w kalkulowaniu kosztów realizacji działań.

Programy współpracy najczęściej przewidują następujące formy współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi:

- konsultowanie decyzji podejmowanych przez władze samorządowe z organizacjami pozarządowymi, najlepiej w ustalonym wspólnie trybie i formie;
- zaproszenie organizacji pozarządowych do współtworzenia strategii rozwoju lokalnego, szczególnego znaczenia nabiera w tworzeniu regionalnych planów rozwoju nowych województw samorządowych;
- określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej;
- uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych;
- stanowienie prawa lokalnego, które w sposób kompleksowy określają cele, zasady, mechanizmy i formy współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Różne formy wspierania działań organizacji, na przykład:

- możliwość korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, środków transportu;
- możliwość korzystania z informacji posiadanych przez samorząd;
- możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń ekspertów samorządowych;
- możliwość korzystania z kanałów promocyjnych gminy;
- możliwość korzystania z kontaktów zagranicznych gminy;
- możliwość udzielania przez gminę rekomendacji dla organizacji pozarządowych;
- możliwość korzystania ze szkoleń i to zarówno w zakresie merytorycznych zagadnień, jak i w zakresie rozwoju organizacyjnego, jak też dotyczących funkcjonowania władz samorządowych, urzędu gminy, etc²³.

10.3 Działania informacyjne i promocja Strategii

Gmina Lipce Reymontowskie będzie upowszechniać informacje o projektach i ich efektach przede wszystkim na obszarze ich realizacji oraz na ogólnodostępnej stronie internetowej. Informacje o projektach i Strategii będą również upowszechniane na terenie Polski. Celem takiego działania jest szeroka promocja projektów oraz zachęcenie do współpracy na terenie Polski i Europy.

Działania promocyjne będą zgodne z wymogami Rozporządzenia w sprawie środków informacyjnych i promocyjnych stosowanych przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych. Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych elementów umożliwiających efektywne wdrażanie Strategii oraz ocenę działań promocyjnych. Również systematyczne zbieranie danych i gromadzenie ich w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace i działania promocyjne. Celem ewaluacji działań promocyjnych jest odpowiedź na pytanie,

²³ Wykorzystano: Tomasz Schimanek, „Organizacje pozarządowe w Polsce”

czy wszyscy mieszkańcy regionu mają wystarczającą wiedzę o działaniach realizowanych przez Urząd Gminy? W przypadku problemów z promocją, działania powinny być korygowane w miarę zapisów projektu. Innym celem jest zapewnienie efektywnej promocji przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów.

W prasie lokalnej i regionalnej oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.